

1993

**BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ**

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

**BAŞKENT ÜNİVERSİTESİNDE
ÖĞRENCİ YAŞAM KALİTESİ ARAŞTIRMASI**

UZMANLIK TEZİ

Dr. Çağlar FİDAN

ANKARA, 2023

1993

**BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ**

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

**BAŞKENT ÜNİVERSİTESİNDE
ÖĞRENCİ YAŞAM KALİTESİ ARAŞTIRMASI**

UZMANLIK TEZİ

Dr. Çağlar FİDAN

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe AKIN

ANKARA, 2023

Proje No: KA20/407

TEŞEKKÜR

Bilgi ve birikimleriyle çalışmalarımnda bilimsel destekleri için tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ayşe Akın'a, istatistik analiz danışmanlık desteği için Biyoistatistik Anabilim Dalı Başkanı ve BUİSTDAM Merkez Müdürü Sayın Prof. Dr. Meriç Yavuz Çolak'a;

Tez çalışması sırasında yardımları için; Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığına, Diş Hekimliği Fakültesi Dekanlığına, Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığına ve tüm çalışanlarına, fakültelerin öğrenci temsilcilerine ve öğrenci işleri birim çalışanlarına;

Uzmanlık eğitimim süresince, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'nda çalışma fırsatı bulabildiğim ve eğitimime değerli katkıları olan tüm hocalarıma;

Tıp eğitimi ve uzmanlık eğitimimde emekleri olan tüm diğer bölüm hocalarıma ve değerli çalışma arkadaşlarıma;

Tez araştırması süresince yanımda olan arkadaşlarıma;

Tüm eğitim hayatımda çalışmalarımnda her türlü desteği, güveni veren ve bana güvenen canım aileme çok teşekkür ederim.

Dr. Çağlar FİDAN

ÖZET

Başkent Üniversitesinde Öğrenci Yaşam Kalitesi Araştırması

Bireylerin yaşam kalitesini ölçmek ve yaşam kalitesini etkileyen faktörleri belirlemek yaşam kalitesi çalışmalarında temel amaçtır. Farklı popülasyonlarda yaşam kalitesinin ölçümünde; özel gruplara uygun ölçek tasarlamak yeni araştırma anlayışları içerisinde önemli yere sahip hale gelmiştir. Bu yeni anlayışla özel ölçek tasarlanan farklı popülasyonlardan biri de üniversite öğrencileridir.

Bu tez çalışmasının amaçları şunlardır: Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği'ni Başkent Üniversitesi öğrencilerine uygulamak. Üniversite yaşam kalitesinin ve bunun öğrencilerin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve üniversiteyle özdeşleşmeleri üzerindeki etkisinin yanı sıra akademik yönden, imkânlar ve hizmetler yönünden ve sosyal yönden memnuniyetlerini değerlendirmek. Bu faktörlerin öğrencilerin genel yaşam kaliteleri, genel yaşam doyumları ve üniversite ile özdeşleşmeleri üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığını değerlendirmek. İncelenen hipotezler doğrultusunda toplanan verilerin analizi ile elde edilen sonuçlarla kurumsal bağlama ve gelecek çalışmalara katkı sağlamak.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerden bu fakültelerdeki 3. Sınıf ve 4. Sınıf evrenini temsil edecek büyüklükte ve nitelikte rastgele seçilmiş bir örnekleme; online anket uygulaması yapılmıştır. Öğrencilerin; akademik yönden memnuniyeti 3,88 ortalamayla orta-yüksek, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyeti 4,31 ortalamayla orta-yüksek, sosyal yönden memnuniyeti 3,70 ortalamayla orta-yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin genel yaşam kalitesi ortalaması 3,51, genel yaşam doyumu ortalaması 2,71, üniversite ile özdeşleşme ortalaması 3,55 olarak bulunmuştur. Kurulan yapısal eşitlik modeli sonucunda, akademik yönden ($\beta=0,825$) ve sosyal yönden memnuniyetin ($\beta=0,324$) genel yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi olduğu; akademik yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde de ($\beta=0,431$) anlamlı etkiye sahip olduğu; genel yaşam kalitesinin genel yaşam doyumu üzerinde anlamlı ($\beta=0,448$) etkisinin bulunduğu; genel yaşam doyumunun da üniversite ile özdeşleşme üzerindeki etkisinin ($\beta=0,202$) anlamlı olduğu bulgularına ulaşılmıştır ($p<0,05$). Sonuç olarak; bu çalışmanın sonuçları, eğitim ve öğretimin kalitesini artırmak, eğitim ve öğretimi geliştirmek ve iyileştirmek, öznel yaşam kalitesini iyileştirmek için neler yapılabileceği konusunda yön vermektedir. Bu araştırma ile üniversite öğrencilerinde yaşam kalitesini araştırarak farklı çalışmalara bilimsel katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Yaşam Kalitesi, Üniversite Yaşam Kalitesi, Halk Sağlığı, Genel Yaşam Doyumu, Üniversite ile Özdeşleşme

SUMMARY

Student Life Quality Research at Başkent University

Measuring the quality of life of individuals and determining the factors affecting the quality of life are the main objectives of quality of life studies. In the measurement of quality of life in different populations; Designing scales suitable for special groups has become an important part of new research approaches. University students are one of the different populations for which a special scale was designed with this new understanding.

The aims of this thesis study are: To apply the University Life Quality Scale to students of Başkent University. To evaluate the quality of university life and its impact on students' general quality of life, overall life satisfaction, and identification with the university, as well as their satisfaction with academic, facilities, and social aspects. To evaluate whether these factors have any effects on students' general quality of life, overall life satisfaction, and identification with the university. To contribute to the institutional context and future studies with the results obtained by the analysis of the data collected in line with the hypotheses examined.

An online survey was administered to a randomly selected sample of the students studying at Başkent University Faculty of Medicine, Faculty of Dentistry, Faculty of Health Sciences, which was large enough and qualified to represent the 3rd and 4th grade population in these faculties

Students' academic satisfaction was medium-high with an average of 3.88, their satisfaction in terms of facilities and services was medium-high with an average of 4.31, and their social satisfaction was medium-high with an average of 3.70. The average quality of life of the students was 3.51, the average of general life satisfaction was 2.71, and the average of identification with the university was 3.55. As a result of the structural equation model established, it was found that academic ($\beta = 0.825$) and social satisfaction ($\beta = 0.324$) had a significant effect on the overall quality of life; that academic satisfaction also has a significant effect on identification with university ($\beta=0.431$); that general quality of life has a significant ($\beta=0,448$) effect on general life satisfaction; It was found that the effect of general life satisfaction on identification with university ($\beta=0.202$) was significant ($p<0.05$).

In conclusion, this study provide direction on what can be done to increase the quality of education and training, to develop-improve, and to improve the subjective quality of life, and it is aimed to make scientific contributions to different quality of university life studies.

Keywords: Quality of Life, Quality of University Life, Public Health, General Life Satisfaction, Identification with University

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
SUMMARY	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Yaşam Kalitesi İlk Tanımları:	3
2.2. İyi Oluşun Kavramsal Tanımları:.....	4
2.3. Yaşam Kalitesi Ölçümleri:	6
2.3.1. Nicel Ölçüm:	6
2.4. Öznel İyi Oluş Kavramı	7
2.4.1. Öznel İyi Oluş Kavramının Gelişimi	7
2.4.2. Öznel İyi Oluş Kavramının Bileşenleri	8
2.4.3. Öznel İyi Oluşun Ölçülmesi.....	9
2.4.4. Öznel İyi Oluşla İlgili Teoriler	11
2.4.5. Öznel İyi Oluşu Etkileyen Faktörler	12
2.5. Yaşam Memnuniyeti Araştırma Örneği:.....	16
Türkiye Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2021.....	16
2.6. Eğitim ve Yaşam Kalitesi	22
3. GEREÇ VE YÖNTEM	23
3.1. Sağlık Bilimleri Öğrencilerinde Yaşam Kalitesi İncelenmesi.....	23
3.2. Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği (QCL).....	23
3.2.3. Hipotezler	26
3.3. Araştırmanın Yeri, Evreni ve Örneklem.....	28
3.4. Araştırmanın Tipi.....	30
3.5. Araştırma Değişkenleri	30
3.5.1. Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri.....	30
3.5.2. Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri.....	30
3.5.3. Yapısal eşitlik Modeli için Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri	31

3.5.4. Yapısal eşitlik Modeli için Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri.....	31
3.6. Araştırmanın Veri Kaynakları.....	31
3.6.1. Anket formu.....	31
3.6.2. Araştırmada Kullanılan Anketin Ön Denemesi	33
3.7. Araştırmada Kullanılan Terimler, Tanımlar, İndeksler	33
3.7.1. Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği.....	33
3.7.2. Tabakalı Örneklem Tekniği	33
3.7.3. Yapısal Eşitlik Modeli.....	34
3.8. Araştırmanın İnsan Gücü	34
3.9. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi.....	35
3.10. Araştırma Verilerinin Değerlendirmesi.....	35
3.11. Araştırmanın Etik Yönü ve İzinler	35
3.12. Araştırmada Karşılaşılan Zorluklar	36
3.13. Araştırmanın Bütçesi.....	36
3.14. Araştırmanın Zaman Çizelgesi.....	37
3.15. Araştırmanın Uygulama Akış Şeması.....	39
4. BULGULAR	40
4.1. Demografik Özelliklere Ait Bulgular	40
4.2. Ölçek Alt Boyut Skorlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	47
4.3. Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşmeye Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	53
4.4. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Alt Boyut Skorlarına Etkisi	55
4.5. Öğrencilerin Sınıfının Alt Boyut Skorları Üzerine Etkisi	58
4.6. Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin Alt Boyut Skorları Üzerine Etkisi.....	61
4.7. Öğrencilerin Medeni Durumlarının Alt Boyut Skorlarına Etkisi.....	66
4.8. Öğrencilerin İkametgâhının Alt Boyut Skorları Üzerine Etkisi	67
4.9. Öğrencilerin İş Durumlarının Alt Boyut Skorlarına Etkisi.....	70
4.10. Öğrencilerin Burs Durumunun Alt Boyut Skorlarına Etkisi	71
Demografik Özelliklerin Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Özdeşleşme Üzerine Etkisi	73
4.11. Öğrencilerin Cinsiyetinin Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi.....	74
4.12. Öğrencilerin Sınıflarının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi.....	75

4.13. Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi.....	76
4.14. Öğrencilerin Medeni Durumunun Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi	77
4.15. Öğrencilerin İkametgâhının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi.....	78
4.16. Öğrencilerin İş Durumlarının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi.....	79
4.17. Öğrencilerin Burs Durumunun Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi.....	80
4.18. Üniversite Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Arasındaki İlişkilere Ait Yapısal Eşitlik Modeli	80
5. TARTIŞMA.....	88
6. SONUÇLAR.....	101
7. ÖNERİLER.....	102

EKLER

EK 1: Anket Formu

EK 2: Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu ve Etik Kurulu Proje Onay Yazısı

EK 3: Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu Tez Danışmanı Atanma Yazısı

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AYM	akademik yönden memnuniyet
BUİSTDAM	Başkent Üniversitesi İstatistik Danışma Merkezi
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
EWB	eudaimonic well being; eudaimonik iyi oluş
GSYİH	Gayri Safı Yurt İçi Hasıla
GYK	genel yaşam kalitesi
GYD	genel yaşam doyumu
HWB	hedonic well being; hedonik iyi oluş
İHYM	imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet
OZ	özdeşleşme
ÖİO	öznel iyi oluş
PANAS	Positive and Negative Affect Schedule; Pozitif Duygu Negatif Duygu Çizelgesi
QCL	quality of college life
QOL	quality of life
SEM	Structural Equation Modelling
SS	standart sapma
SWB	subjective well being; öznel iyi oluş
SYM	sosyal yönden memnuniyet
TUİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNHDP	United Nations Development Programme, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YEM	Yapısal Eşitlik Modeli
YK	yaşam kalitesi

ŞEKİLLER DİZİNİ

Grafik 2.5.1. Genel mutluluk düzeyi (%), 2003-2021	16
Grafik 2.5.2. Cinsiyete göre mutlu olduğunu beyan edenlerin oranı (%), 2003-2021	17
Grafik 2.5.3. Yaş grubuna göre mutluluk düzeyi (%), 2021	17
Grafik 2.5.4. Eğitim durumuna göre mutluluk düzeyi (%), 2021	18
Grafik 2.5.5. Kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeyi (%), 2021	19
Diyagram 3.2.1. Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği Basit Kavramsal Model Diyagramı ...	24
Diyagram 3.2.2. Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Bu Çalışmada Kullanılan Basit Kavramsal Model Diyagramı	25
Şekil 3.2.3. Modele Ait Yol Diyagramı, Yapısal Eşitlik Modeli	26
Diyagram 3.15. Araştırmanın Uygulama Akış Şeması	39
Şekil 4.1.1. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Cinsiyetlere Göre Dağılımı	41
Şekil 4.1.2. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı	41
Şekil 4.1.3. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Eğitim Birimlerine Göre Dağılımı	42
Şekil 4.1.4. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Öğrencilerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	44
Şekil 4.1.5. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların İkametgâh Durumlarına Göre Dağılımı	44
Şekil 4.1.6. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların İş Durumlarına Göre Dağılımı	45
Şekil 4.18. a) Modele Ait Yol Diyagramı-1	81
Yapısal Eşitlik Modeli (YEM, SEM: Structural Equation Modelling)	81
Şekil 4.18. b) Modele Ait Yol Diyagramı-2	84
Yapısal Eşitlik Modeli (YEM, SEM: Structural Equation Modelling)	84
Şekil 5.1. Literatür Destekli Doğrulan Model Diyagramı	99

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.5.2. Cinsiyete göre umut düzeyi, 2012-2021, (%)	21
Tablo 3.3. Çalışma Evreni, Minimum Örneklem Sayısı, Ankete Katılan Öğrenci Sayısı ..	29
Tablo 3.14. Araştırmanın Zaman Çizelgesi.....	37
Tablo 4.1.1. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencileri Örneklem Dağılımı	40
Tablo 4.1.2. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Tanımlayıcı Özellikleri	43
Tablo 4.2.1. Akademik Yönden Memnuniyet Boyutuna Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	47
Tablo 4.2.2. İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutuna Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	49
Tablo 4.3.1. Genel Yaşam Kalitesine, Genel Yaşam Doyumuna ve Üniversite ile Özdeşleşmeye Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	53
Tablo 4.4.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi.....	55
Tablo 4.4.2. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin İmkânlar ve Hizmetler Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi	56
Tablo 4.4.3. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi.....	57
Tablo 4.5.1. Öğrencilerin Sınıfının Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi	58
Tablo 4.5.2. Öğrencilerin Sınıfının İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi	59
Tablo 4.5.3. Öğrencilerin Sınıfının Sosyal Yönden Memnuniyet Üzerine Etkisi.....	60
Tablo 4.6.1. Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi	61
Tablo 4.6.2. Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi	62
Tablo 4.6.3. Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi.....	65

Tablo 4.8.1. Öğrencilerin İkametgâhının Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi.....	67
Tablo 4.8.2. Öğrencilerin İkametgâhının İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi	68
Tablo 4.8.3. Öğrencilerin İkametgâhının Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi	69
Tablo 4.10.1. Öğrencilerin Burs Durumunun Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi	71
Tablo 4.10.2. Öğrencilerin Burs Durumunun İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi	72
Tablo 4.10.3. Öğrencilerin Burs Durumunun Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi.....	73
Tablo 4.11. Öğrencilerin Cinsiyetinin Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi	74
Tablo 4.12. Öğrencilerin Sınıflarının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi	75
Tablo 4.13. Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi	76
Tablo 4.14. Öğrencilerin Medeni Durumunun Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi	77
Tablo 4.15. Öğrencilerin İkametgâhının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi	78
Tablo 4.16. Öğrencilerin İş Durumlarının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi	79
Tablo 4.17. Öğrencilerin Burs Durumunun Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi	80
Tablo 4.18.1. Regresyon Ağırlıkları (Regression Weights)	85
Tablo 4.18.2. YEM’de kullanılan Mükemmel Değerler ve Uyum İyiliği İndeksleri	86
Tablo 4.18.3. Başkent Üniversitesinde Öğrenci Yaşam Kalitesi Araştırması’nda İncelenen Hipotezler ve Sonuçlar	87
Tablo 5.1. Yapısal Eşitlik Modellemesinin Kullanıldığı Çalışma Örneği- Hipotezleri ve Sonuçları.....	98

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Yaşam kalitesi kavramı yakın dönemde daha çok araştırılan sağlığın sosyal belirleyicileri kavramlarıyla doğrudan etkileşim içinde olan yeni ve güncel bir kavram olarak sağlık bilimlerinde önemli yere sahiptir. Yaşam kalitesinin birey ve toplum için; beklenen yaşam süresinin de uzaması ile birlikte daha iyi ve sürekliliği olan sağlık hizmeti alımı ve sunumu ile en iyi seviyede mümkün olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda sağlık hizmet sunucularının da önemli bir rol oynayacağı düşünüldüğünde ilerde sağlık hizmetleri sunucusu olacak olan sağlık bilimleri öğrencilerinin kendilerinin yaşam kalitesinin düzeyi ve bu konuda farkındalıklarının yeterli düzeyde olması, halk sağlığının geliştirilmesinde de önemli bir araştırma alanıdır. Bu alanda yapılan araştırmalarda başta Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından olmak üzere yaşam kalitesini nicel olarak ölçmeyi amaçlayan birçok ölçek geliştirilmiş ve kullanılmıştır (1).

Bu araştırmada temel amaç üniversite öğrencilerine özel olarak geliştirilmiş yaşam kalitesi ölçeğinin kullanılarak sağlık bilimleri öğrencilerinin üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşme düzeylerini tespit ederek ilerde yapılacak olan çalışmalara katkı sağlamak ve sağlık bilimleri alanlarına bireysel ve kuramsal anlamda özgün bir farkındalık kazandırmaktır.

Amaçlar:

Kısa Vade Amaçlar: Ankara Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin

- Sosyodemografik özelliklerini belirlemek,
- Üniversite Yaşam Kalitelerini belirlemek
- Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu, Üniversite ile Özdeşleşmelerini belirlemek

Orta Vade Amaçlar: Ankara Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin

- Üniversite yaşam kalitesi ve sosyodemografik özelliklerin etkileşiminin incelenmesi ile hangi faktörlerin nasıl etkilerinin olduğunun saptanılması, tartışılması ve yorumlanması

- Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu, Üniversite ile Özdeşleşmelerinin sosyodemografik özelliklerin birbirleri arasında etkileşiminin incelenmesi ile hangi faktörlerin nasıl etkilerinin olduğunun saptanılması, tartışılması ve yorumlanması
- İleride sağlık çalışanı olarak görev yapacak olan bu meslek gruplarının daha iyi yaşam kalitesine sahip olabilmesi için öğrencilik döneminde neler yapabileceğinin belirlenmesini saptamak

Uzun Vade Amaçlar: Ankara Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin

- İleride sağlık çalışanı olarak görev yapacak olan bu meslek gruplarının daha iyi yaşam kalitesine sahip olabilmesi için öğrencilik döneminde neler yapabileceği konusunda elde edilen saptamaları kullanarak bu konuda yönetime yönlendirici bilgi üretmek
- Bu konuda yapılacak farklı çalışmalar için kaynak oluşturulması amaçlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

Yaşam kalitesi kavramı tüm yaş grupları ve kültürlerden sağlıklı bireyler tarafından algılanan sağlık durumunun çoklu boyutlarının anlaşılması ve geliştirilmesini amaçlayan bir göstergedir. Böyle bir gösterge, günlük işlevlerin daha iyi yerine getirilmesi için iyi bir benlik algısına sahip olmanın önemi dikkate alındığında, özellikle gençlerde yararlıdır (2).

2.1. Yaşam Kalitesi İlk Tanımları:

İlk filozoflardan Aristoteles, tüm eylemlerin hedeflediği bir iyilik hali olduğunu düşünür. Eylemlerde bireyin iyiliği için istenen planlanan bir amaç olmalıdır. Aristoteles'in görüşüne göre olabilecek en iyi yaşam, en arzu edilen yaşamdır. Aristoteles'in mutluluk anlayışı Eudaimonia kendi kendine yetebilen bir kişinin hayatındaki en arzu edebileceği seçeneklerden birini ya da birkaçını seçmesiyle elde edilen iyilik halidir. Bu seçeneklerle de kişi ve toplum etkileşimi ile eudaimonianın bileşik doğası vurgulanmaktadır. Eudaimonia, en yüksek iyinin işaretlerinden biridir. İkinci işaret, hayatı tek başına seçilebilir kılan kendi kendine yeterliliklerdir. İnsan sosyal bir varlık olduğundan, kendi kendine yeterli bir yaşam, ebeveynleri, eşi ve çocukları, arkadaşlarını içerebilecektir (3).

Alan S. Waterman'ın ifadesi ile "Eudaimonia, kişinin en iyi potansiyellerinin geliştirilmesinden elde edilen yaşam kalitesidir."

Eudaimonik İyi Oluş (Eudaimonic Well Being (EWB)); bir kişinin en iyi potansiyellerinin geliştirilmesinden ve bunların kişisel olarak ifade edilen, kendi kendine uyumlu hedeflerin yerine getirilmesi sonucu elde edilen yaşam kalitesi anlamına gelmektedir. Yaşam kalitesini anlamak ve incelemek için öznel iyi oluşun hem tamamlayıcısı hem de karşılığı olarak ortaya çıkmıştır. EWB'nin bir yapı olarak kökenleri; klasik Helen felsefesine, özellikle de eudaimonia biçimindeki mutluluğun hedonia veya zevk olarak daha geleneksel mutluluk anlayışıyla karşılaştırıldığı Aristoteles'in yazılarına kadar izlenebilir. Eudaimonic teori ve araştırmaya katkıda bulunan Waterman yapının bu kadar genişletilmiş uygulamasının EWB'nin pozitif psikolojik işlevsellik için sanal bir eşanlamlı haline gelmesiyle sonuçlanabileceği düşünülmüştür. Eudaimonic felsefi kavramların esenlik üzerine psikolojik teori ve araştırma geliştirmeye sürekli olarak uygulanması için çabaların değerinin, eudaimonia'nın felsefi anlayışlarını doğru bir şekilde yansıtan ve kanıtlanabilecek araçların geliştirilmesine bağlı olacağı sonucuna varmıştır.

2.2. İyi Oluşun Kavramsal Tanımları:

Öznel İyi Oluş (Subjective Well Being (SWB)):

Kapsamlı ve sistematik araştırmalar yapılabilen ve tanımlanan ilk refah anlayışı olarak tanımlanmaktadır.

Öznel iyi oluş, olumlu ve olumsuz duyguların zaman içindeki varlığı ve göreceli sıklığı ve kişinin genel yaşam doyumu düzeyi ile ilgili olarak bir bireyin yaşam kalitesi olarak tanımlanmaktadır.

Öznel iyi oluş paradigması içinde, refah kaynakları açısından ayırım yapılmaz. Öznel iyi oluş ölçümleri mevcut genel mutluluk veya tatmin seviyesini değerlendirir ve bu nedenle hedonik ve eudaimonik mutluluk biçimlerini içerir, ancak bunlar arasında ayırım yapmaz.

Hedonizm (Hedonism):

Hayattaki en önemli şeyin keyif almak olduğu inancına göre, hayattan mümkün olduğunca fazla zevk alacak şekilde yaşamak ve davranmaktır (4).

Eudaimonizm (Eudaimonism):

Genellikle "mutluluk" olarak tercüme edilen klasik bir Yunanca kelimedir, ancak belki de "refah" veya "insan gelişimi" veya "iyi yaşam" olarak daha iyi tanımlanır.

Eudaimonia, öznel değil nesnel bir durumdur ve kişinin duygusal durumundan bağımsız olarak iyi yaşanmış hayatı karakterize eder. Daha genel bir ifadeyle, Eudaimonizm, kişisel mutluluğu ve bireyin tüm yaşamını etik kaygının merkezine koyan bir teori olarak düşünülebilir (5).

Öznel iyi oluş üzerine araştırmalar, benlik saygısı, kontrol odağı, özgünlük ve etkili karar verme türleri ile olumlu ilişkiler ve endişe, kaygı ve depresyon ile olumsuz ilişkiler dahil olmak üzere başarılı işleyişin göstergesi olan geniş bir kavramsal bir ağ; ilgilenilen bir fenomenle ilişkili anahtar yapıları ve bu yapılar arasındaki ilişkileri tanımlayan geniş ölçüde bütünleştirici bir teorik çerçeve ile ilişkili değişkenler ağı kurmuştur (6).

Genel yaşam kalitesinin alternatif kavramlarını yansıtan araştırmalar; hedonik iyi oluş (hedonic well being (HWB)) ve eudaimonik iyi oluş (eudaimonic well being (EWB)) terimlerini oluşturmak için iki felsefi mutluluk kavramı olan hedonia ve eudaimonia arasındaki ayrım kullanılmıştır.

Hedonia, hazzın türetildiği kaynaklardan bağımsız olarak öznel haz deneyimlerini ifade eder. **Filozof Kraut (1979)**, hedonia'yı “kişinin istediği önemli şeyleri elde ettiğine dair inancın yanı sıra normalde bu inançla birlikte giden bazı hoş etkiler” olarak tanımlar. Felsefede, "İyi Bir Yaşam" yaşamanın temeli olarak hedonia; "zevk tek şeydir" diyen Kyrene'liAristippus'un çalışmasıyla ilişkilendirilir.

Aristoteles'in (MÖ 4. Yüzyıl) Nicomachean Ethics'te tartıştığı gibi iyi bir yaşam yaşamak, deneyimlenen öznel zevk düzeyine değil, kişinin nasıl yaşaması gerektiğini yansıtan bir dizi belirli niteliği canlandırmasına dayanmaktadır. Bu nitelikler, mükemmellik, erdem ve kendini gerçekteşirme arayışını içermektedir. “(**Ackrill, 1973; Annas, 2004; McDowell, 1980**)”. Eudaimonia hakkındaki bu bakış açısının merkezinde, kişinin 'gerçek benliğiyle' tutarlı bir şekilde yaşamak vardır. Bu bağlamda; kişinin potansiyel güçlü yanlarını ve sınırlamalarını belirleyerek ve yaşamda kişisel anlam ve amaç sağlayan bu hedefleri seçerek kişisel bütünlüğünün bir ifadesidir (7).

Kraut (1979) ve Norton (1976) da dahil olmak üzere çağdaş eudaimonist filozoflar, Aristoteles tarafından tanımlanan niteliklerle tutarlı bir şekilde yaşarken mevcut olan bir dizi karakteristik öznel deneyim olduğunu gözlemlemişlerdir. Norton (1976) bunu, 'kişinin olmak istediği yerde olma, yapmak istediğini yapma' duygusu olarak tanımlamıştır; burada istenen şey, yapmaya değer bir şey olarak kabul edilir.

Waterman ve arkadaşları; sübjektif eudaimonia deneyimlerini “kişisel ifade duyguları” olarak tanımlamışlardır. Kişinin en iyi potansiyellerinin gelişiminin; kişinin yaşam amacının peşinde koşmasını içerecek şekilde algılanan şekillerde hareket ederken mevcut olduğunu göstermişlerdir. Ayrıca, eudaimonia'nın, kendi kaderini tayin etme, zorluklar ve beceriler dengesi ve kayda değer emek dahil olmak üzere içsel motivasyonu endeksleyen bir dizi değişkenle ilişkili olduğunu bulmuşlardır (7).

Eudaimonia'yı öznel nitelikleri açısından kavramsallaştırırken, bu öznel deneyimler üzerindeki değerin yeri ile ilgili olarak öznel iyi oluş ve eudaimonik iyi oluş çerçevesinde yapılan ayrımı tanımak önemlidir.

Öznel iyi oluş ile ilgili olarak, sadece anlık mutluluk (hedonia) kendi içinde bir amaç, yani aranan sonuç hedefi olarak görülmektedir.

Buna karşılık, bir eudaimonik iyi oluş perspektifi kullananlar için, eudaimonia; duyguların öznel deneyimleri, kişinin en iyi potansiyellerinin gelişimi ve ifadesi ve içsel hedeflerin peşinde koşmayla tutarlı eylemlerde bulunmanın bir yan ürünüdür.

Bu tür öznel deneyimler, bu potansiyellerin ne zaman geliştirildiğinin değerli bir göstergesi olarak hizmet eder, ancak bunlar kendi içinde bir amaç olarak aranmaz “Eudaimonik faaliyetin nedeni ona eşlik eden öznel deneyimler değil, faaliyetin kendisinin değeridir” şeklinde **Nozick (1974)**, felsefi hedonizme karşı klasik meydan okumasında göstermiştir (7). **Aristoteles ve onu destekleyen diğer filozoflara göre yaşam kalitesi; insan hayatında değerli olan amaçlara ulaşmak için bir bireyin sahip olabileceği en iyi potansiyel ve en iyi durumdur.**

2.3. Yaşam Kalitesi Ölçümleri:

2.3.1. Nicel Ölçüm:

Finansal olarak ölçülebilen kişi başına düşen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) veya yaşam standardının aksine, ulusların veya diğer insan gruplarının deneyimlediği yaşam kalitesinin nesnel veya uzun vadeli ölçümlerini yapmak daha zordur.

Araştırmacılar son zamanlarda kişisel esenliğin iki yönünü ayırt etmeye başlamışlardır:

1-Katılımcılara günlük duygusal deneyimlerinin kalitesi hakkında sorular sorulan; **“duygusal esenlik”** yönü

2-Deneyimlerinin sıklığı ve yoğunluğu, örneğin, sevinç, stres, üzüntü, öfke ve sevgi – ve katılımcılardan genel olarak yaşamları hakkında düşüncelerinin ve bir ölçeğe göre değerlendirmelerinin istendiği **“yaşam değerlendirmesi”** yönü

Bu iki kavram ile yaşam kalitesi kavramı nicel olarak ölçülmeye çalışılmaktadır (8).

Yani yaşam kalitesi, öznel iyi oluşun bir kavramsallaştırılması olarak incelenmektedir.

Kesin tanımı değişse de yaşam kalitesi, genellikle çeşitli yaşam alanlarındaki iyi oluşun bir toplamı olarak ölçülür ve hem öznel hem de nesnel bileşenleri içerebilir (9).

Öznel iyi oluş (ÖİO), genellikle anket yoluyla elde edilen, **kişinin** kendisinin bildirdiği bir iyilik halidir (10,11).

Ed Diener,1984'te, insanların yaşamlarının kalitesini nasıl deneyimlediklerini tanımlayan ve hem duygusal tepkileri hem de bilişsel yargıları içeren üçlü bir öznel iyi oluş modeli geliştirmiştir (12).

İyi oluşun üç farklı fakat sıklıkla birbiri ile ilişkili bileşenleri öne sürülmektedir; sık görülen olumlu duygulanım, seyrek olarak olumsuz **duygulanım ve yaşam doyumu** gibi bilişsel değerlendirmeler (13,14).

Öznel iyi oluş, "yüksek düzeyde hoş duygu ve ruh halleri, düşük düzeyde olumsuz duygu ve ruh halleri ve yüksek yaşam doyumu" gibi unsurları kapsayan kapsamlı bir ideolojidir (15).

2.4. Öznel İyi Oluş Kavramı

2.4.1. Öznel İyi Oluş Kavramının Gelişimi

Diener, öznel iyi oluşun çeşitli bileşenlerinin, ilişkili olsalar bile, ayrı ayrı anlaşılması gereken farklı yapıları temsil ettiğini savunmuştur. Bu nedenle öznel iyi oluş, "tek bir özel yapıdan ziyade genel bir bilimsel ilgi alanı" olarak kabul edilebilir (16).

İyi oluşun subjektif yönlerine özel odaklanma nedeniyle, öznel iyi oluş tanımları genellikle maddi koşullar veya **sağlık** gibi nesnel koşulları hariç tutar, ancak bunlar öznel iyi oluş derecelendirmelerini etkileyebilir (12).

Öznel iyi oluşun tanımları, bir kişinin kendi hayatını nasıl değerlendirdiğine odaklanmaktadır; belirli olaylara ve bir kişinin **iyi bir yaşam** olarak gördüğü şeyin bilişsel değerlendirmelerine yanıt olarak verdiği tepkilere göre öznel iyi oluş değerlendirmeleri yapılabilir (17).

Öznel iyi oluş duygulanımla ilgili bileşenleri, olumlu duygulanım (hoş duygular ve ruh halleri deneyimleme) ve düşük olumsuz duygulanım (hoş olmayan, rahatsız edici duygular ve ruh halleri deneyimleme) ile genel olarak tanımlanan "genel duygulanımı" içerir. Olumlu ve olumsuz etki arasındaki dengedir ve genellikle ikisi arasındaki fark olarak ölçülür (9).

2.4.2. Öznel İyi Oluş Kavramının Bileşenleri

Öznel iyi oluşun üç bileşeni vardır: **duygulanım** (hedonik ölçüler), **yaşam doyumu** (bilişsel ölçüler) ve **anlam ve amaç duygusu** (eudaimonia).

Duygulanım

Bir kişinin sahip olduğu duyguları ve ruh hallerini ifade eder. Bunların tümü olumlu, tümü olumsuz veya hem olumlu hem de olumsuzun bir kombinasyonu olabilir (18).

Bazı araştırmalar, ödül duygularının olumlu ve olumsuz duygulardan ayrı olduğunu da göstermektedir (19).

Yaşam Doymu-Yaşam Memnuniyeti

Yaşam doyumu; ruh hali, ilişkilerden memnuniyet, ulaşılan hedefler, **benlik kavramları** ve kişinin günlük yaşamla başa çıkma konusunda kendi algıladığı yetenek açısından değerlendirilen bir **iyilik** halinin ölçüsüdür.

Yaşam doyumu, mevcut duyguların bir değerlendirmesinden ziyade, kişinin yaşamına karşı olumlu bir tutumu içerir.

Yaşam memnuniyeti, ekonomik durum, eğitim derecesi ile ilgili olarak ölçülmüştür.

Yaşam doyumu, öznel iyi oluşun önemli bir parçasıdır.

Kişinin öznel iyi oluşuna ve yaşam doymuna katkıda bulunan hem içsel hem de dışsal (sosyo-demografik ve psikososyal gibi) birçok faktör vardır. Sosyo-demografik faktörler arasında cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir ve eğitim yer almaktadır. Psikososyal faktörler arasında sağlık ve hastalık, işlevsel yetenek, aktivite düzeyi ve sosyal ilişkiler yer almaktadır. İnsanlar yaşlandıkça daha yüksek düzeyde yaşam doyumu deneyimleme olasılıkları daha yüksektir (20–25).

Eudaimonia

Eudaimonik ölçüler, erdem ve bilgelik gibi özelliklerin yanısıra anlam, amaç ve gelişme gibi potansiyelimizi gerçekleştirmeyle ilgili kavramları ölçmeye çalışır. Eudaimonic önlemler, özellikle pozitif psikoloji alanında, genellikle öznel iyi oluşun temel bir bileşeni olarak kabul edilir. Bununla birlikte, anlam ölçümlerinin gerçekten refah ölçümleri olup olmadığı açık değildir ve bunlar hakkında çok az veri toplanmıştır (26).

Andrews ve Withey (1976)'e göre ise temelde, öznel iyi olmanın olumlu duygu, olumsuz duygu ve yaşam doyumu olmak üzere birbirinden farklı üç boyutu vardır, ilk iki bileşen öznel iyi olma yapısının duygusal, sonraki bileşen ise bilişsel – yargısal bileşenini oluşturmaktadır (27).

Öznel iyi oluşun temel olarak iki bileşeni olduğunu düşünenler ve çalışmalarını bu yönde yapanlar da vardır. Bu temel iki bileşenden biri duygusal denge, diğeri ise yaşam doyumdur. Bir kişinin iki ölçümdeki puanları toplanır ve toplam bir öznel iyi oluş puanı elde edilir. Bazı durumlarda, bu puanlar ayrı tutulur.

Duygusal denge, bir kişinin sahip olduğu duyguları ve ruh hallerini ifade eder. Bunların tümü olumlu, tümü olumsuz veya hem olumlu hem de olumsuzun bir kombinasyonu olabilir (18).

Yaşam Memnuniyeti; yaşam doyumdur, kişilerin hayatına dair küresel yargıları içermektedir. Yaşam doyumu, kişinin yaşamındaki "istikrarlı" bileşen olarak da bilinebilir (12).

Yaşam Kalitesinin ölçümündeki zorlukla ilgili; ekolojik ekonomist **Robert Costanza'ya** göre:

Yaşam Kalitesi (QOL) uzun süredir açık veya örtük bir politika hedefi olmakla birlikte, yeterli tanım ve ölçüm yapmak zor olmuştur. Bir dizi disiplin ve ölçekteki çeşitli "nesnel" ve "öznel" göstergeler ve **öznel iyi oluş** (ÖİÖ) anketleri ve mutluluk psikolojisi üzerine yapılan son çalışmalar ilgi uyandırmaktadır (28).

2.4.3. Öznel İyi Oluşun Ölçülmesi

Yaşam memnuniyeti ve duygusal denge genellikle ayrı ayrı ve bağımsız olarak ölçülür.

- Yaşam memnuniyeti; genellikle bir öz bildirim yaşam memnuniyeti anket yöntemi kullanılarak ölçülür.
- Duygusal denge de genellikle bir öz bildirim yöntemi kullanılarak ölçülür. Duygusal denge ölçümüne bir örnek; Pozitif Duygu Negatif Duygu Çizelgesi' dir (Positive and Negative Affect Schedule; PANAS) (29).

Bazı yöntemler tek soruyla bütün resime bakmayı hedefleyebilir. Örneğin, **Dünya Mutluluk Raporunda**; katılımcılardan kendileri için mümkün olan en iyi yaşamın 10 ve olası en kötü yaşamın 0 olduğu bir merdiven düşünmelerinin istendiği bir **Cantril merdiven** anketi kullanır ve daha sonra 0'dan 10'a kadar olan bir ölçekte kendi mevcut yaşamlarını derecelendirmeleri istenir (30).

Bu tür yaşam doyumu ve duygusal denge ölçümleriyle ilgili sorun, bunların kendi kendine uygulanan anketlerden elde edilen raporlar olmalarıdır. Kişisel bildirimlerle ilgili sorun, katılımcıların doğru söylemiyor olmaları veya en azından anketlerde tüm gerçeği söylememeleridir. Katılımcılar ya utandıkları için yalan söylüyor ya da bazı şeyleri açıklamaktan çekiniyor olabilirler ya da araştırmacının sonuçlarda görmek istediğine inandıkları şeyleri dolduruyor olabilirler. Daha doğru sonuçlar elde etmek için, kişinin öznel iyi oluşunu belirlemek için başka ölçüm yöntemleri de kullanılmıştır. Kişisel bildirim sonuçlarının doğru olduğunu doğrulamanın veya onaylamanın bir yolu bilgi veren raporlardır (29). Bilgilendirici raporları, katılımcının en yakın arkadaşlarına ve ailesine verilir ve katılımcıların ruh halini, duygularını ve genel yaşam tarzını soran bir anket veya form doldurmaları istenir. Örneğin; katılımcı kendi raporuna çok mutlu olduğunu yazabilir, ancak katılımcının arkadaşları ve ailesi onun her zaman depresyonda olduğunu kaydeder. Bu da araştırma sonucunda çelişkiye neden olabilmektedir.

Gerçek sonuçları daha iyi anlamanın başka bir yöntemi de Deneyim Örneklemeye Yöntemidir (29). Bu yöntemde, katılımcılara gün boyunca rastgele çalacak bir bip/çağrı cihazı verilir. Bipleyici/çağrı cihazı her çaldığında, katılımcı yaptığı işi durduracak ve o anda meşgul olduğu aktiviteyi ve o anki ruh halini ve duygularını kaydedecektir. Bunu bir hafta veya bir ay boyunca takip etmek, araştırmacılara, katılımcının yaşadığı gerçek duyguları, ruh hallerini ve hisleri ve bu faktörlerin diğer düşünce ve davranışlarla nasıl etkileşime girdiğini daha iyi anlamalarını sağlayacaktır (31). Geçerliliği sağlamak için üçüncü bir ölçüm, Gündüz Yeniden Yapılandırma Yöntemidir (29). Bu önlemede, katılımcılar önceki günlerin etkinliklerinin bir günlüğünü doldururlar. Katılımcıdan daha sonra her bir aktiviteyi tanımlaması ve nasıl hissettiklerine, hangi ruh halini deneyimlediklerine ve ortaya çıkan herhangi bir duyguya ilişkin bir rapor sunması istenir.

Geçerli sonuçlar elde etmek için bir araştırmacı, yukarıda bahsedilen başka bir ölçüm biçimiyle birlikte öz-bildirimleri kullanma eğiliminde olabilir. Genellikle de kullanılan yöntemlerin sonuçları incelenerek; yüksek düzeyde yaşam doyumu ve olumlu bir duygusal dengeye sahip birinin yüksek düzeyde öznel iyi oluşa sahip olduğu söylenebilmektedir (29).

2.4.4. Öznel İyi Oluşla İlgili Teoriler

Yukarıdan Aşağıya Bakış Açısı

Yukarıdan aşağıya bakış açısında, kişilik özellikleri, bir kişinin olayları algılama şeklini etkiler. Bu nedenle bireyler, istikrarlı kişilik özelliklerine bağlı olarak, yaşamı sürekli olarak olumlu veya olumsuz bir şekilde algılamaya yönelik genel bir eğilime sahip olabilirler (32). Yukarıdan aşağıya öznel iyi oluş teorileri, insanların mutlu ya da mutsuz olmaya genetik bir yatkınlığa sahip olduklarını ve bu yatkınlığın öznel iyi oluş "ayar noktasını" belirlediğini ileri sürer. Ayar Noktası teorisi, bir kişinin temel veya denge öznel iyi oluş seviyesinin kalıtsal özelliklerin bir sonucu olduğunu ve bu nedenle neredeyse tamamen doğumda önceden belirlendiğini ima eder (33).

Bu genetik yatkınlığa ilişkin kanıtlar, olumlu ve olumsuz duygulanımların her birinin yüksek düzeyde olduğunu bulan davranış-genetik çalışmalardan elde edilir. Kalıtımın olumlu olumsuz duygulanımı etkileme derecesi bir çalışmada sırasıyla %40 ve %55 olarak bulunmuştur (16).

Çok sayıda genetik ikiz çalışması, ayar noktası teorisi kavramını doğrular, ancak bireylerin öznel iyi oluşunda uzun vadeli değişiklikler yaşaması olasılığını dışlamaz (33,34).

Diener et al.; kalıtılabilirlik çalışmalarının, modern bir batı toplumundaki bir insan örneğinde uzun vadeli öznel iyi oluşu tanımladıkları için sınırlı olduğunu bu nedenle öznel iyi oluşu etkileyebilecek başka faktörlere ve genetik etkilerin mutlak göstergelerini sağlamayan daha farklı sonuçlara neden olabilecek çevre faktörlerinin bulunduğu ortamlara uygulanamayabileceğinin unutulmamasını vurgulamaktadır. Ek olarak, kalıtım derecesi tahminleri farklı çalışmalar arasında tutarsızlık göstermektedir.

Öznel iyi oluş konusunda genetik olarak etkilenmiş bir kişilik yatkınlığa ilişkin diğer kanıtlar, kişiliğin uzun vadeli öznel iyi oluş üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu bulgularından gelmektedir. Bu, öznel iyi oluşun dinamik denge modelinin gelişmesine yol açmıştır. Bu model, kişiliğin duygusal tepkiler için bir temel oluşturduğunu öne sürer. Dinamik Denge Modeline göre dış olaylar insanları bazen çarpıcı biçimde temel çizgiden uzaklaştırabilir, ancak bu hareketler sınırlı bir süreye sahip olma eğilimindedir ve çoğu insan sonunda temel çizgilerine döner (16).

Aşağıdan Yukarıya Bakış Açısı

Aşağıdan yukarıya bir bakış açısıyla, mutluluk, mutlu deneyimlerden yaratılır (35). Aşağıdan yukarıya etkiler, dış olayları ve sağlık ve medeni durum dahil olmak üzere geniş durumsal ve demografik faktörleri içerir.

Aşağıdan yukarıya yaklaşımlar, evrensel temel insan ihtiyaçları olduğu ve mutluluğun bunların yerine getirilmesinden kaynaklandığı fikrine dayanır. Bu görüşü desteklemek için, günlük hoş giden olayların artan pozitif duygulanım ile ilişkili olduğuna ve günlük hoş gitmeyen olayların ya da güçlüklerin artan olumsuz duygulanım ile ilişkili olduğuna dair kanıtlar vardır.

Bununla birlikte, araştırmalar, dışsal olayların, kişilik gibi yukarıdan aşağıya faktörlere kıyasla, öznel iyi oluş raporlarındaki değişimin çok daha küçük bir bölümünü oluşturduğunu göstermektedir (16). Dışsal olayların öznel iyi oluş üzerindeki sınırlı etkisini açıklamak için önerilen bir teori, duygulanım adaptasyonudur (17). Başlangıçta bir "hedonik koşu bandı" kavramına dayanan bu teori, olumlu ya da olumsuz dış olayların öznel iyi oluş duygularını geçici olarak artırdığını ya da azalttığını savunmaktadır. Ancak zaman geçtikçe insanların içinde buldukları koşullara alışma ve kişisel bir öznel iyi oluş "ayar noktası" veya temel seviyeye geri dönme eğilimi gösterdiklerini öne sürmektedir.

Hedonik koşu bandı teorisi başlangıçta çoğu insanın olaylara alıştıkça tarafsız bir öznel iyi oluş düzeyine (yani ne mutlu ne de mutsuz) geri döndüğünü öne sürmüştür. Bununla birlikte, sonraki araştırmalar; çok sayıda insan genel olarak en azından bir şekilde mutlu olduğunu bildirme eğiliminde olduğundan ve hiçbir olumsuz olay meydana gelmediğinde olumlu bir ruh hali deneyimleme eğiliminde olduğundan, öznel iyi oluş temel seviyesinin en azından orta derecede pozitif olduğunu göstermiştir. Bu teoriye yapılan ilave iyileştirme çalışmalarında, insanların bazı olaylara hızlı bir şekilde, bazı olaylara yavaş yavaş adapte olma eğiliminde olduklarından insanların tüm yaşam olaylarına eşit olarak uyum sağlamadıklarını göstermiştir (17).

2.4.5. Öznel İyi Oluşu Etkileyen Faktörler

Kişilik ve Genetik

Spesifik olarak, nevrotik kişilik daha zayıf öznel iyi oluşun kestirimini yaparken, dışa dönüklük, uyumluluk, vicdanlılık ve deneyime açıklık, daha yüksek öznel iyi oluşu öngörme eğilimindedir.

Nevrotiklik, dışa dönüklük, uyumluluk ve vicdanlılığın; incelenen öznel iyi oluşun tüm yönleriyle (olumlu, olumsuz ve genel duygulanım; mutluluk, yaşam doyumu ve yaşam kalitesi) önemli ölçüde ilişkili olduğu bulunmuştur. Nevrotizm, genel öznel iyi oluşun en güçlü öngörücüsü ve olumsuz duygulanımın en güçlü öngörücüsü olarak belirlenmiştir (9).

Zekanın ihmal edilebilir düzeyde ilişkileri olmasına rağmen, çok sayıda kişilik özelliği; öznel iyi oluş yapılarıyla ilişkilidir (36). Yaşam doyumu ile nevroitiklik, dışa dönüklük, uyumluluk ve vicdanlılık ilişkisi ile ilgili önemli ölçüde ön görüde bulunulabilmektedir (9).

De Neve (1999), kişilik ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkide üç eğilim olduğunu ileri sürmüştür.

Öznel iyi oluş duygusal eğilimlerle (duygusal kararlılık, pozitif duygulanım ve gerilim) ilişkili özelliklerle yakından bağlantılıdır.

İlişkiyi geliştirici özellikler (örneğin güven, bağlılık) öznel iyi oluş için önemlidir. Mutlu insanlar güçlü ilişkilere sahip olma ve onları geliştirmede başarılı olma eğilimindedir.

İnsanların olaylar hakkında düşünme ve açıklama biçimleri öznel iyi oluş için önemlidir. Olayları iyimser bir şekilde değerlendiren moda ve kontrol duygusuna sahip olmak ve bunların yanında aktif başa çıkma çabaları öznel iyi oluşu kolaylaştırmaktadır (37).

Sosyal Etkiler

Kişinin öznel iyi olma düzeyi birçok farklı faktör tarafından belirlenmektedir bu faktörlerin arasında sosyal etkilerin güçlü olduğu kanıtlanmıştır.

Örneğin; Framingham Kalp Çalışmasının sonuçları, üç derece uzaktaki arkadaşların bile (yani, arkadaşların arkadaşlarının arkadaşlarının) bir kişinin mutluluğunu etkileyebileceğini göstermektedir. Kişilerin yakın çevresindeki insanların, mutluluğunu artırdığı gösterilmiştir (38).

Bireysel sosyal beceriler temel olarak öğrenme yoluyla (gözlem, taklit, bilgi, prova...) edinilir ve hem sözlü hem de sözlü olmayan davranışları içerir. Ayrıca bireyin sosyal becerileri etkili ve uygun inisiyatifler alarak, toplumla sosyal pekiştirmeyi artırmaya hizmet eder (39).

Bazı insanlar olağanüstü sosyal becerilere sahiptir. Başkalarıyla yetkin sosyal ilişkiler kurabilirler ve güçlendirici bir rol üstlenebilirler, etkileşimde buldukları kişiler için bir model olurlar. Sosyal ortamlara kolayca uyum sağlarlar, sosyal etkileşimler sırasında sorunsuz bir şekilde iletişimde olurken; etkileşimde buldukları kişilerin de hayat memnuniyetlerini arttırmaları. Bu insanlar genellikle dışa dönük, iddialı ve sosyal olarak yetenekli olarak etiketlenmektedir (40). Sosyal etkileşimin getirdiği bu kişilik özellikleri olan o dışa dönük ve sosyal etkileşimi iyi insanların olaylara pozitif yaklaşabilme ve mutlu olma olasılığı daha yüksektir.

Aile Hayatı

Araştırmalar evli insanların evli olmayanlara göre daha mutlu olduğunu göstermektedir. Sosyal etkileşim yönüyle de evlilik bireye fayda sağlayabilmektedir.

Evliliğin bireye olan başka bir katkısı da destekleyici sosyal etkileşimler sağlaması olarak düşünülmektedir (27).

Araştırmalar, çocuksuz çiftler ile çocuklu çiftler arasında öznel iyi oluşta ciddi farklılıklar olduğunu göstermemiştir. Bir araştırmada, gelir ve zaman faktörleri sabit tutularak bireyler incelendiğinde ebeveyn olanların daha mutlu olduğunu ve ebeveyn olmayanlara göre daha yüksek yaşam memnuniyeti sergilediği bulunmuştur (41).

Gelir

Çalışmalar, finansal zenginliğin hayattaki birçok olumlu durumla ilişkili olabileceğini göstermektedir (42). İyi sağlık, uzun yaşam süresi beklentisi, düşük bebek ölüm oranı, daha az stresle karşılaşma ihtimali gibi olumlu sonuçlarla finansal zenginlik yani gelir üstünlüğü ilişkilendirilmiştir (43–46). Yaşam memnuniyeti ile yüksek derecede ilişkilendirilen finansal zenginliğin öznel iyi oluş üzerinde finansal sanıldığı kadar büyük etkileri yoktur (47).

Sağlık

Son zamanlarda, “yaşam kalitesi” terimi tıp ve sağlık hizmetlerinde de üzerinde durulan, dikkatlerin odaklandığı bir konu olmuştur. Bununla beraber, tıp alanında terimin anlamında ve kullanımında önemli farklılıklar vardır. Bazı yaşam kalitesi tartışmaları, tıp ve sağlık hizmetlerinin tek başlarına değerli olmadığı yönündedir. Tıp ve sağlık hizmetleri hastaların yaşam kalitesine katkı sağladıkları ölçüde değerlidirler.

Tıbbın esas amacı, sağlık ya da yaşamın uzatılmasının yanı sıra, yaşam kalitesinin korunması veya daha da iyileştirilmesidir. Yaşamın uzatılması gibi tıbbın ve sağlık hizmetlerinin birincil amaçları, her zaman olmasa da bazen temel amaçlarla çatışabilir örneğin; tıbbi tedaviler her zaman bir hastaya fayda sağlamayabilir (48). Araştırmalar, bir hastanın mutluluğunu araştırmanın, bir doktorun hastanın sağlığını ve ömrünü tahmin etmek için yapabileceği en önemli şeylerden biri olduğunu göstermektedir (18).

Sağlık durumu ile insanların yaşamlarını nasıl değerlendirip deneyimledikleri arasındaki ilişkileri keşfetmek amacıyla 2011–2012'de Finlandiya, Polonya ve İspanya'da yapılan çalışmada hane halkı anketleri ile sağlık durumu, fiziksel hareketlilik ve kişisel bakım dahil olmak üzere farklı alanlarda sorularla değerlendirilmiştir.

Sağlık durumu; depresyon öyküsü, yaş, gelir ve diğer sosyodemografik değişkenler kontrol edildikten sonra da kişisel refah yani öznel iyi olma hali ve yaşam kalitesi ile en güçlü şekilde ilişkili olan faktör olarak bulunmuştur. Bu nedenle, toplum sağlığını iyileştirmeye yönelik stratejilerin aynı zamanda insanların refahını da iyileştireceği düşünülmüştür (49).

Kültür

Mutluluğun peşinden koşmak paradoksal bir şekilde kişisel refahı bozabilir. Mutluluğun peşinden gitmenin potansiyel dezavantajlarının bireyci kültürlerle özgül olabileceğini öne sürülmektedir. Kolektivist kültürlerde, mutluluğun peşinden koşmak daha başarılı olabilir çünkü mutluluk görece sosyal yaşam ile bağlantılı şekillerde görülmektedir. Mutluluğun peşine düşme motivasyonu ile esenlik arasındaki bağlantıdaki bu kültürel farklılıklar, sosyal yaşam ile mutluluk arayışındaki kültürel farklılıklarla açıklanmıştır (50). Çok sayıda araştırma kanıtı, bireyci toplumlardaki insanların kolektivist toplumlardaki insanlardan daha yüksek düzeyde mutluluk bildirdiğini ve sosyoekonomik faktörlerin tek başına bu farkı açıklamak için yetersiz olduğunu doğrulamıştır (51).

Pozitif Psikoloji

Pozitif psikoloji ile mutluluk ve öznel iyi oluş hali arasındaki etkileşim ile ilgili; araştırmacılar tarafından bireysel farklılıkları anlamak öznel iyi olmada pozitif psikoloji, özellikle de neden bazı insanların diğerlerinden daha mutlu olduğu konusu önemli bir ilgi alanı olarak görülmektedir. Bazı insanlar zorluklar karşısında mutlu olmaya devam ederken, diğerleri en iyi zamanlarda kronik olarak mutsuzdur (52).

Pozitif psikoloji, insanların öznel iyi olma seviyelerini nasıl geliştirilebileceğini ve bu gelişmeleri uzun vadede nasıl sürdürülebileceğini araştırmaktadır (53).

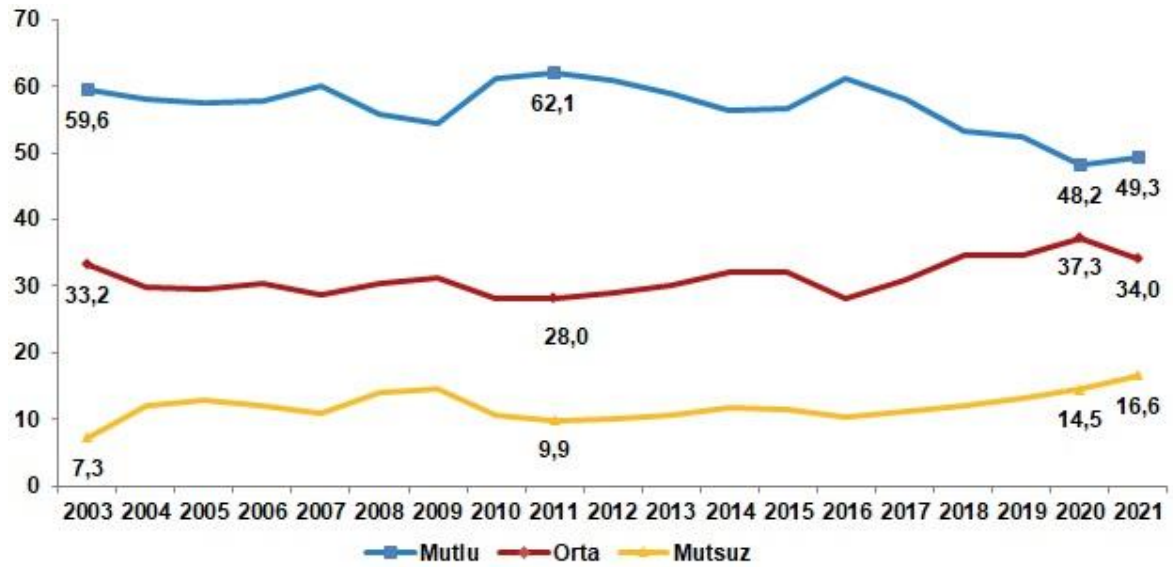
Tüm bu öznel iyi oluşu etkileyen faktörlerin etkileşim derecesi araştırmanın yapıldığı ülkelerin sosyo-kültürel yapısı ile de değişiklik gösterebilmekte/bağlantılı olabilmektedir.

2.5. Yaşam Memnuniyeti Araştırma Örneği:

Türkiye Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2021

Yaşam memnuniyeti araştırması Türkiye İstatistik Kurumu tarafından bireylerin genel mutluluk algısını, toplumsal değer yargılarını, temel yaşam alanlarındaki genel memnuniyetini ve kamu hizmetlerinden memnuniyetini ölçmek, memnuniyet düzeylerinin zaman içindeki değişimini takip etmek amacıyla, 2003 yılından itibaren düzenli olarak gerçekleştirilmektedir.

Grafik 2.5.1. Genel mutluluk düzeyi (%), 2003-2021

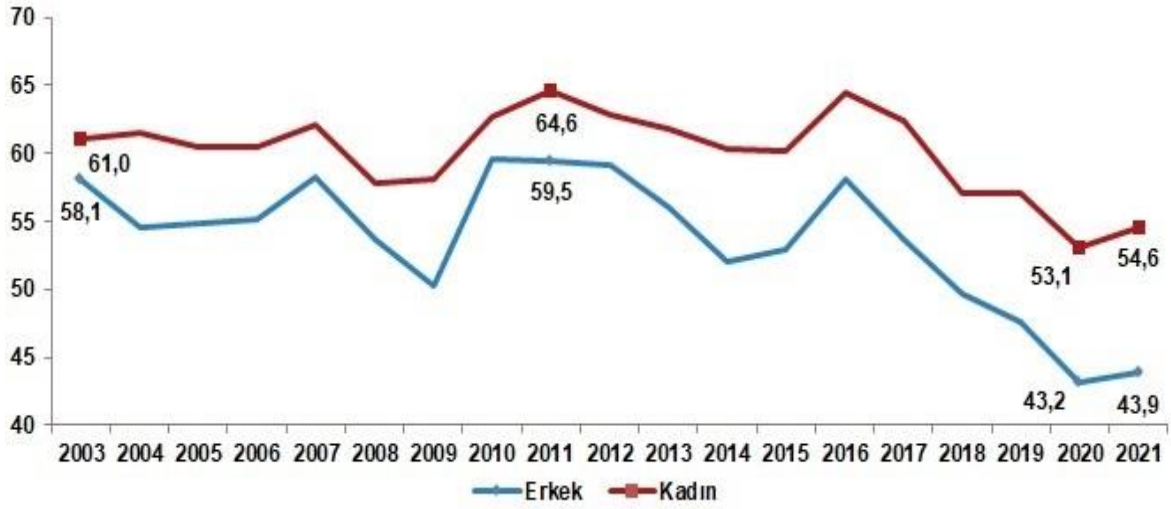
*Grafikteki rakamların toplamı, yuvarlamadan dolayı 100'ü vermeyebilir.

“Türkiye'nin %49,3'ü mutlu”

’ Mutlu olduğunu beyan eden 18 ve üzeri yaşta bireylerin oranı, 2003 yılında %59,6 iken 2021 yılında %49,3 olmuştur.

Mutsuz olduğunu beyan eden bireylerin oranı ise 2003 yılında %7,3 iken 2021 yılında %16,6 olmuştur.’

Yani Türkiye’de yıllar içinde genel mutluluk düzeyi azalırken, mutsuzluk düzeyi artan eğilimde olmuştur.

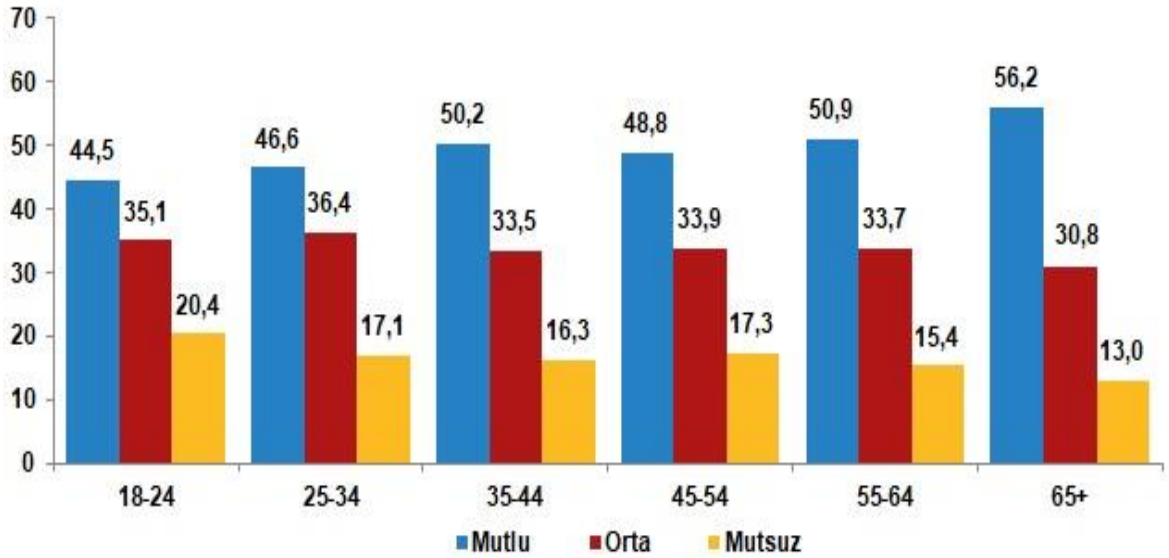
Grafik 2.5.2. Cinsiyete göre mutlu olduğunu beyan edenlerin oranı (%), 2003-2021

Mutlu olduğunu beyan eden kadınların oranı, 2003 yılında %61,0 iken bu yüzde 2021 yılı için azalarak %54,6 olmuştur. Erkekler için de mutluluk düzeyi yıllar içinde azalan eğilimdedir. 2021 yılı için her iki cinsiyetin mutluluk düzeyi incelendiğinde kadınların daha mutlu olduğu izlenmektedir.

“Evliler evli olmayanlardan daha mutlu”

“Evlü bireylerin, evli olmayan bireylere göre daha mutlu olduğu görülmüştür.

Mutlu olduğunu belirten evli bireylerin oranı, 2021 yılında %54,0 iken evli olmayanlarda bu oran, %40,1’dir. Evli olanların mutluluk düzeyi cinsiyete göre incelendiğinde; evli erkeklerin %48,9’unun, evli kadınların ise %58,8’inin mutlu olduğu saptanmıştır.”

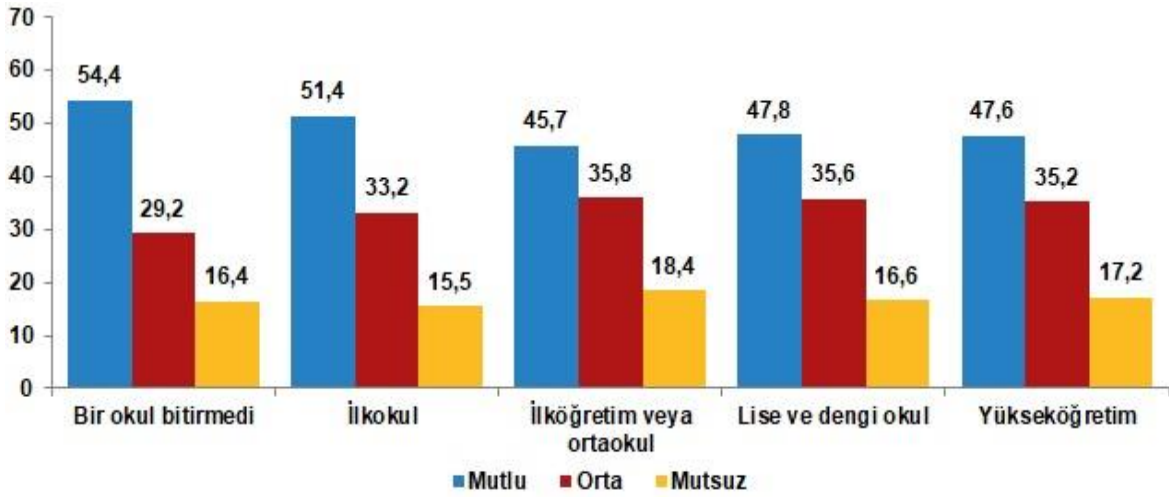

Grafik 2.5.3. Yaş grubuna göre mutluluk düzeyi (%), 2021

*Grafikteki rakamların toplamı, yuvarlamadan dolayı 100’ü vermeyebilir.

“En mutlu olanlar 65 ve üzeri yaş grubunda”

“Yaş gruplarına göre mutluluk düzeyi incelendiğinde; 65 ve üzeri yaş grubu, 2020 yılında %57,7, 2021 yılında ise %56,2 ile en yüksek mutluluk oranının görüldüğü yaş grubu olmuştur. En düşük mutluluk oranı ise 2020 yılında %45,4 ile 35-44 yaş grubunda görülürken 2021 yılında %44,5 ile 18-24 yaş grubunda gözlenmiştir.”

Grafik 2.5.4. Eğitim durumuna göre mutluluk düzeyi (%), 2021

*Grafikteki rakamların toplamı, yuvarlamadan dolayı 100'ü vermeyebilir.

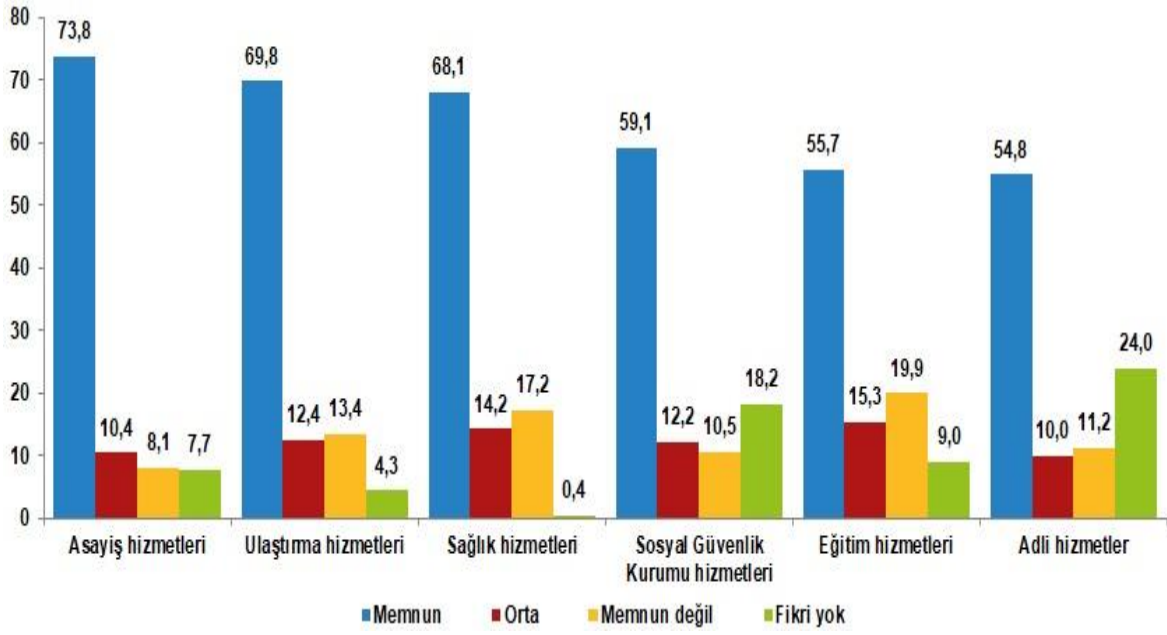
“Eğitim durumuna göre mutluluk düzeyi incelendiğinde; 2021 yılında en yüksek mutluluk oranı, %54,4 ile bir okul bitirmeyenlerde görülmüştür. Bunu sırasıyla; %51,4 ile ilkokul mezunu, %47,8 ile lise ve dengi okul mezunu, %47,6 ile yükseköğretim mezunu ve %45,7 ile ilköğretim veya ortaokul mezunu bireyler takip etmiştir.”

“Bireylerin mutluluk kaynağı aileleri”

“Bireylerin mutluluk kaynağı olan kişiler incelendiğinde; kendilerini en çok ailelerinin mutlu ettiğini belirtenlerin oranı, 2021 yılında %67,6 olurken bunu sırasıyla; %16,8 ile çocuklar, %4,1 ile eş, %4,0 ile anne/baba yine %4,0 ile kendisi ve %2,1 ile torunlar takip etmiştir.”

“Bireyleri en çok sağlıklı olmak mutlu etmiştir”

“Bireylerin mutluluk kaynağı olan değerler incelendiğinde; kendilerini en çok sağlıklı olmanın mutlu ettiğini ifade edenlerin oranı, 2021 yılında %69,0 olurken bunu sırasıyla; %14,3 ile sevgi, %8,9 ile başarı, %5,1 ile para ve %2,3 ile iş takip etmiştir.”

Grafik 2.5.5. Kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeyi (%), 2021

*Grafikteki rakamların toplamı, yuvarlamadan dolayı 100'ü vermeyebilir.

“En yüksek memnuniyet oranı %73,8 ile asayiş hizmetlerinde”

“Kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri incelendiğinde; 2021 yılında asayiş hizmetlerinden memnun olduğunu beyan edenlerin oranı %73,8 olurken bunu sırasıyla %69,8 ile ulaştırma, %68,1 ile sağlık, %59,1 ile Sosyal Güvenlik Kurumu, %55,7 ile eğitim ve %54,8 ile en düşük adli hizmetlerden memnuniyet takip etmiştir.”

Tablo 2.5.1. Cinsiyet, yaş grubu ve medeni duruma göre mutluluk düzeyi, 2020, 2021

Cinsiyet, yaş grubu ve medeni duruma göre mutluluk düzeyi, 2020, 2021; (%)						
	Mutlu		Orta		Mutsuz	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Toplam	48,2	49,3	37,3	34,0	14,5	16,6
Erkek	43,2	43,9	39,2	36,3	17,6	19,8
Kadın	53,1	54,6	35,4	31,9	11,5	13,5
Yaş grubu						
18-24	47,1	44,5	38,6	35,1	14,2	20,4
25-34	46,8	46,6	38,1	36,4	15,1	17,1
35-44	45,4	50,2	39,4	33,5	15,2	16,3
45-54	46,2	48,8	38,5	33,9	15,3	17,3
55-64	49,0	50,9	36,5	33,7	14,5	15,4
65+	57,7	56,2	30,4	30,8	11,8	13,0
Medeni durum						
Evli	51,7	54,0	36,0	32,4	12,2	13,7
Erkek	46,7	48,9	38,0	34,6	15,3	16,5
Kadın	56,8	58,8	34,0	30,2	9,2	11,0
Evli olmayan	41,3	40,1	39,8	37,4	19,0	22,5
Erkek	36,1	34,2	41,6	39,5	22,3	26,3
Kadın	46,1	46,0	38,1	35,3	15,8	18,7
TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2021						

(54).

Tablo 2.5.1'e göre **üniversite öğrencilerinin yaş grubunu temsil eden 18-24 yaş aralığı incelendiğinde** mutluluk düzeyini;

“mutlu” olarak ifade edenler 2020 yılında %47,1 iken 2021 yılında %44,5

“orta” olarak ifade edenler 2020 yılında %38,6 iken 2021 yılında %35,1

“mutsuz” olarak ifade edenler 2020 yılında %14,2 iken 2021 yılında 20,4 olarak hesaplanmıştır.

18-24 yaş grubu; mutluluk düzeyini 2021 yılında 2020 yılına kıyasla daha az mutlu ve daha çok mutsuz olduğunu bildirmektedirler.

İleri istatistik incelemelerle bu farklılığın anlamlı olup olmadığının hesaplandığı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Tablo 2.5.2. Cinsiyete göre umut düzeyi, 2012-2021, (%)

Cinsiyete göre umut düzeyi, 2012-2021, (%)											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Toplam											
Umutlu	76,6	77,0	73,8	74,4	76,8	73,4	72,1	70,0	69,6	60,7	
Umutlu değil	23,4	23,0	26,2	25,6	23,2	26,6	27,9	30,0	30,4	39,3	
Erkek											
Umutlu	76,3	76,5	72,8	74,7	77,0	72,2	71,1	69,0	68,5	59,1	
Umutlu değil	23,7	23,5	27,2	25,3	23,0	27,8	28,9	31,0	31,5	40,9	
Kadın											
Umutlu	76,9	77,5	74,7	74,0	76,7	74,7	73,0	70,8	70,7	62,4	
Umutlu değil	23,1	22,5	25,3	26,0	23,3	25,3	27,0	29,2	29,3	37,6	
TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2021											

“Her 10 kişiden 6’sı geleceğinden umutlu”

“Kendi geleceklerinden umutlu olduğunu beyan eden bireylerin oranı, 2021 yılında %60,7 olmuştur. Kendi geleceklerinden umutlu olan erkeklerin oranı %59,1 iken kadınlarda bu oran %62,4 olmuştur”

Umut düzeyi her iki cinsiyette de 2012- 2021 yılları kıyaslandığında; sayısal (yüzde) olarak azalmıştır. Kadınlarda umutlu olduğunu beyan edenlerin oranı 2012 yılında %76,9 iken 2021 yılında %62,4, erkeklerde umutlu olduğunu beyan edenlerin oranı 2012 yılında %76,3 iken 2021 yılında %59,1’dir.

Umut düzeyinde 2012-2020 yılları arası her iki cinsiyette az farklılıklar görülürken; 2020 ile kıyaslandığında 2021 yılında sayısal olarak daha fazla farklılık vardır. Burada ileri analizler ile farklılığın anlamlı olup olmadığı test edilmeli ve toplumsal olaylarla birlikte yorumlanmalıdır.

Toplum düzeyinde yapılan yaşam memnuniyeti araştırmalarında bireysel farklılıkların yaşam kalitesini etkileyen faktörlerle etkileşimi incelenmelidir. Bir bireyin yaşamdaki hedeflerini gerçekleştirmeye olan inancı ve çabası; kendisinin ulaşmayı amaçladığı mutluluk kaynağına ulaşmasında en önemli itici güç olmakla birlikte yaşamdan duyulan beklentiyi de artırmaktadır. Anlık hissedilen mutluluklara odaklı olan hedonik bakış açısı ve amaçların gerçekleştirilmeye çalışıldığı eudamonik bakış açısı beklenti farklılıklarının temel nedenidir. Yaşam kalitesi, yaşam memnuniyeti, yaşam doyumu gibi çalışmalarda çalışmanın hangi eksende odaklandığı çok önemlidir. Bulgular; ileri istatistik analizlerle değerlendirilmeli ve farklı çalışmalara kıyaslanarak yorumlanmalıdır.

2.6. Eğitim ve Yaşam Kalitesi

Yaşam kalitesi göstergesi olarak eğitim önde gelen temel bileşenlerdendir.

Politika yapıcılar, sosyal olayların çeşitli yönlerini izlemek için iyileştirmeye ve sürdürmeye yönelik politikaların uygulanmasına ve değerlendirilmesine rehberlik etmek için yaşam kalitesi raporlarını kullanmaktadır. Sayısız yaşam kalitesi veya esenlik endeksleri, bir gösterge olarak eğitimi içermektedir.

Örneğin, İnsan Gelişmişlik Endeksi (UNHDP 2003), Yaşam Kalitesi, (Diener 1995) ve Sosyal İlerleme Endeksi (Estes 1997) her biri belli oranlarda eğitimsel özellik içermektedir. Eğitim; yaşam kalitesinin makro düzeyde bir göstergesi olarak değil, yaşam kalitesini doğrudan ve dolaylı olarak etkileyen ve bireylerden etkilenen temel ve birincil faktördür (55).

Bu bağlamda genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu, öznel iyi olma hali ve mutluluk kavramları yani kişisel refah konusu, eğitimle karşılıklı etkileşim içindedir. Hem eğitimin özelliklerinin bu kavramların düzeyini etkilemesi hem de sosyal ve çevresel bir faktör olarak da değerlendirildiğinde, eğitim alınan okulun kişinin refahına doğrudan ve dolaylı olarak etkisi olabileceği düşünülerek eğitime özel yaşam kalitesi ölçüm araçları geliştirilmesi gerekliliği doğmuştur.

Bu alanda daha önce de değinildiği gibi üniversite yaşam kalitesi ölçüm aracı Sirgy tarafından geliştirilmiştir: İlk üniversite yaşam kalitesi (QCL) çalışması da Sirgy ve arkadaşları (2007) tarafından yapılmıştır; üniversite yaşam kalitesini, öğrencilerin üniversite yaşamında deneyimledikleri genel memnun olma duygusu olarak tanımlamışlar ve Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği (QCL)'ni geliştirmişlerdir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Sağlık Bilimleri Öğrencilerinde Yaşam Kalitesi İncelenmesi

Yaşam kalitesi (QOL), sağlık ve tıp alanında önemli bir kavramdır. Ancak, sağlık ve tıp alanları da dahil olmak üzere disiplinler içinde ve disiplinler arasında farklı şekilde yorumlanan ve tanımlanan karmaşık bir kavramdır (56).

Sağlık hizmetleri sunumunda bedensel, ruhsal ve sosyal sağlık ile mutluluk, kişisel refah ve yaşam kalitesi kavramlarının ilişkisi ve sıkı örüntüsü düşünüldüğünde; tıp ve sağlık araştırmalarında yaşam kalitesi ile ilgili literatür gözden geçirildiğinde bu alanda öğrenim gören ve gelecekte hizmet sunucusu olacak bireyler ile tasarlanacak çalışmanın sonuçlarının önemli olacağı düşünülmüştür.

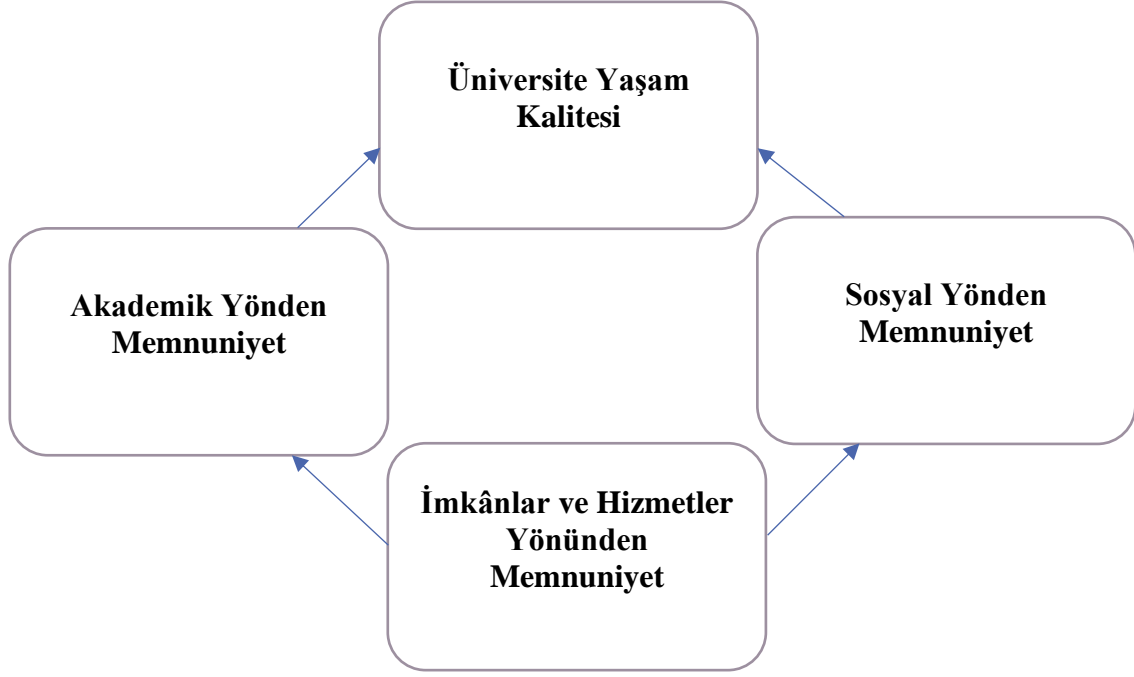
Sağlık hizmet sunucularının,

- Hem toplumun hem de her bireyin sağlığının optimal düzeyde tutulmasını sağlamak,
- Herkese eşit hizmet ve ihtiyacı olana daha fazla hizmet sunabilmek için çalışmanın önemini kavramak,
- Birey ve toplum ihtiyaçlarını benimseyebilmek ve bu ihtiyaçlara yanıt verebilmek için; önce kendilerinin beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olup yaşadığı hayattan ve icra ettiği meslekten memnuniyet duymasıyla mümkün olabilir. Yani sağlık hizmet sunucularının kendi yaşam kalitelerini; nicel ve nitel olarak nasıl derecelendirdiği ile hizmet sunumunda başarısı ve yetkinliği değişebilmektedir. Bireylerin yaşam kalitesini etkileyen en önemli faktörlerden biri olan “sağlık” alanında hizmet verecek kişilerle planlanan çalışmaların; yaşam kalitesi alanında önemli araştırmalardan olabileceği öngörülmektedir.

3.2. Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği (QCL)

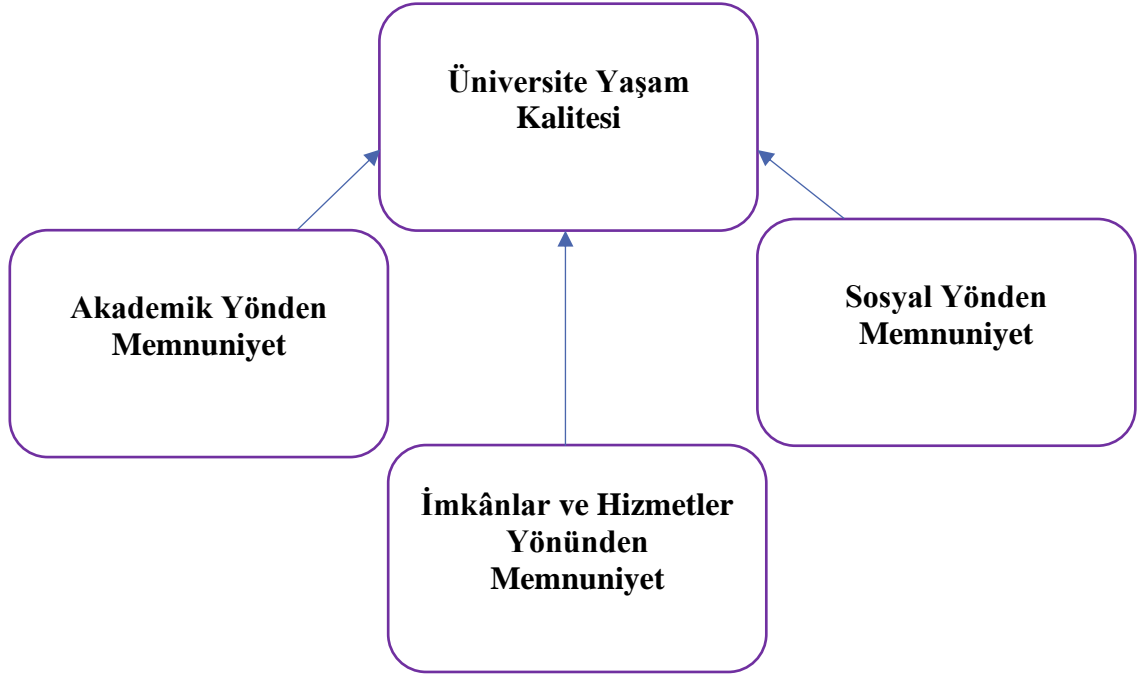
Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Kalitesi:

Sirgy ve arkadaşları tarafından ilk basit kavramsal model şu şekilde oluşturulmuştur.

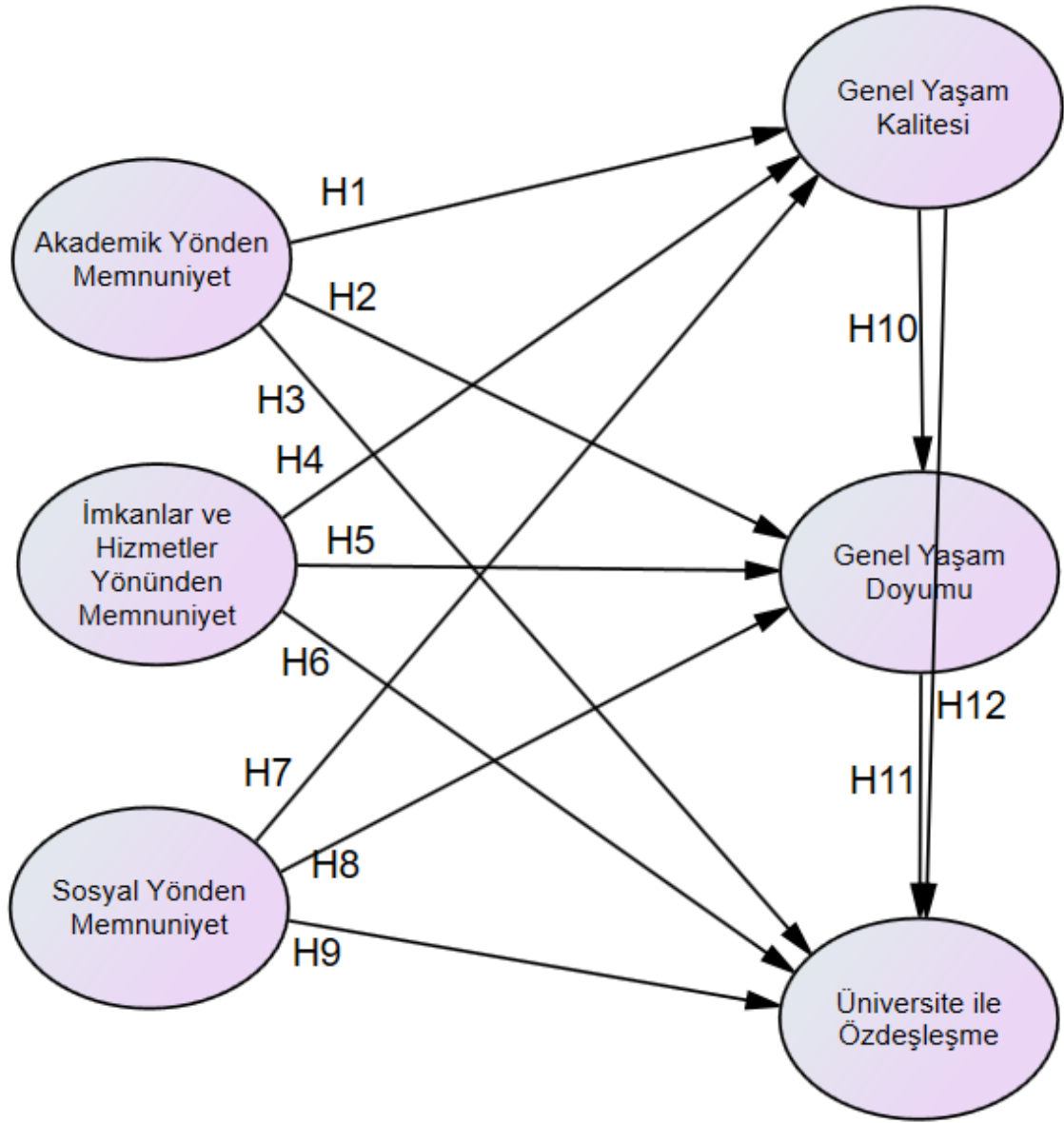
Diyagram 3.2.1. Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği Basit Kavramsal Model Diyagramı (Sirgy vd.)

Kuramsal çerçeveye göre diyagramda da görselleştirildiği gibi; imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet düzeyi akademik yönden memnuniyet ve sosyal yönden memnuniyet düzeylerini etkileyerek dolaylı olarak; akademik yönden memnuniyet ve sosyal yönden memnuniyet ise doğrudan; üniversite yaşam kalitesi düzeyini belirlemektedir.

Diyagram 3.2.2. Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Bu Çalışmada Kullanılan Basit Kavramsal Model Diyagramı

Kuramsal çerçeveye göre diyagramda da görselleştirildiği gibi; akademik yönden memnuniyet düzeyi, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet düzeyi ve sosyal yönden memnuniyet düzeyi, üniversite yaşam kalitesi düzeyini belirlemektedir (27).

Şekil 3.2.3. Modele Ait Yol Diyagramı, Yapısal Eşitlik Modeli (YEM, SEM: Structural Equation Modelling)

3.2.3. Hipotezler

Sirgy ve arkadaşları tarafından 2007’de geliştirilen, Kangal Ayça tarafından Türkçe’ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirliği gösterilmiş olan QCL ölçeğinin; Başkent Üniversitesi öğrencilerine uygulanarak üniversite yaşam kalitesinin değerlendirilmesinde geliştirilmiştir.

Hipotezler; Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinin;

H1 Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H2 Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H3 Akademik yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H4 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H5 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H6 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H7 Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H8 Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H9 Sosyal yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H10 Genel yaşam kalitesinin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H11 Genel yaşam doyumunun üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H12 Genel yaşam kalitesinin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

Hipotezleri belirlenmiştir ve araştırma bulguları-sonuçları yapısal eşitlik modeline göre incelenmiştir.

3.3. Araştırmanın Yeri, Evreni ve Örneklem

Araştırma Ankara'da,

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi,

Başkent Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi,

Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi; (Beslenme ve Diyetetik, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Hemşirelik, Odyoloji, Sağlık Yönetimi, Sosyal Hizmet, Egzersiz ve Spor Bilimleri) 3. ve 4. Sınıf öğrencilerine online anket uygulaması ile yapılmıştır.

Sağlık Bilimleri alanında Başkent Üniversitesi fakültelerinde planlanan bu tez çalışmasında her 3 fakültenin de öğrencileri 1. 2. ve 3. sınıfta kampüs yerleşkesinde eğitim almaktadırlar. Veri toplama sürecinde Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan öğrenime geçildiği için araştırmanın 1. ve 2. Sınıf öğrencilerinin okula gelmediği döneme denk gelmesi ve dönem tatilinin de eklenmesi nedeniyle kampüs yaşamını daha önce deneyimlemiş olan 3. Ve 4. Sınıf öğrencileri ile çalışma yapılması uygun bulunmuştur.

Planlanan örneklem sayısı; tabakalı örnekleme yöntemi ile araştırmanın tipi, araştırma veri toplama süresi, araştırılan grubun özellikleri, veri analizinde uygulanacak istatistik yöntemler göz önünde bulundurularak ve G-Power programı kullanılarak (yüksek etki boyutu (effect size) ve güç (power, 1- β) %80 **385** olarak hesaplanmıştır (57).

(Çalışmada %10 cevapsızlık oranı eklendiğinde çalışma için gerekli olan toplam sayı 424 öğrenci olarak belirlenmiştir.

Fakültele ve sınıflarına göre öğrenci sayıları ağırlığa orantılı paylaştırıldığında Tıp Fakültesi 3. Sınıf 51 ve Tıp Fakültesi 4. Sınıf 46, Diş Hekimliği Fakültesi 3. Sınıf 30 ve Diş Hekimliği Fakültesi 4. Sınıf 36, Sağlık Bilimleri Fakültesi 3. Sınıf 138 ve Sağlık Bilimleri Fakültesi 4. Sınıf 123 öğrenci çalışmaya alınmalıdır.

Çalışma 20.09.2021-31.05.2022 tarihleri arasında 489 öğrenci araştırmaya dâhil edilerek yapılmıştır.

Tablo 3.3. Çalışma Evreni, Minimum Örneklem Sayısı, Ankete Katılan Öğrenci Sayısı

Fakülteler ve Sınıflar	Öğrenci Sayısı (Evren)	Öğrenci Sayısı (Minimum Örneklem Sayısı)	Öğrenci Sayısı (Ankete Katılan)	Ulaşılma Oranı (%)
Tıp Fakültesi 3. Sınıf	122	51	73	%143,13
Tıp Fakültesi 4. Sınıf	111	46	53	%115,21
Tıp Fakültesi Toplam	233	97	126	%129,89
Diş Hekimliği Fakültesi 3. Sınıf	72	30	35	%116,66
Diş Hekimliği Fakültesi 4. Sınıf	88	36	52	%144,44
Diş Hekimliği Fakültesi Toplam	160	66	87	%131,81
Sağlık Bilimleri Fakültesi 3. Sınıf	333	138	144	%104,34
Sağlık Bilimleri Fakültesi 4. Sınıf	297	123	132	%107,31
Sağlık Bilimleri Fakültesi Toplam	630	261	276	%105,74
Toplam 3. Sınıf	527	219	252	%115,06
Toplam 4. Sınıf	496	205	237	%115,60
Toplam	1023	424	489	%115,33

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tabakaların tamamına ulaşılmıştır ve cevapsızlık oranı düşünüldüğünde elde edilen toplamdan %15 daha fazladan; ilk belirlenen örneklem büyüklüğünün daha fazlasına ulaşılmıştır (%127,01).

Tabakalandırma ve analizlerde 3. ve 4. sınıf kıyaslamaları ve fakülteler arası kıyaslama yer aldığından ve tabaka büyüklükleri arasında çok farklılık olmadığından; bu farklar genellenebilirlik açısından sonuçlara etki etmeyeceğinden tüm katılımcılar analize dahil edilmiştir.

3.4. Araştırmanın Tipi

Nicel kesitsel tipte bir araştırmadır.

3.5. Araştırma Değişkenleri

3.5.1. Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri

Öğrencilerin Demografik Özellikleri

(Cinsiyet, sınıf, eğitim birimi, medeni durum, ikametgâh durumu, iş durumu, burs durumu)

Cinsiyet: Kadın, Erkek

Sınıf: 3, 4

Eğitim Birimi: Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

Medeni Durum: Bekâr, Evli

İkametgâh Durumu: Ailemle birlikte kalıyorum, Arkadaşlarımla birlikte kalıyorum, Yurtta kalıyorum, Diğer

İş Durumu: Para kazandıran bir işte çalışıyor, Para kazandıran bir işte çalışmıyor

Burs Durumu: Burslu, Burslu Değil

3.5.2. Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri

- **Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği Boyutları ve Alt Boyutları;**
  - Akademik Yönden Memnuniyet,
  - İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet,
  - Sosyal Yönden Memnuniyet,
- Genel Yaşam Kalitesi,
- Genel Yaşam Doyumu,
- Üniversite ile Özdeşleşme.

3.5.3. Yapısal eşitlik Modeli için Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri

- **Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği Boyutları ve Alt Boyutları;**
  - Akademik Yönden Memnuniyet,
  - İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet,
  - Sosyal Yönden Memnuniyet,

3.5.4. Yapısal eşitlik Modeli için Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri

- Genel Yaşam Kalitesi,
- Genel Yaşam Doyumu,
- Üniversite ile Özdeşleşme

3.6. Araştırmanın Veri Kaynakları

Araştırmanına verileri, öğrencilerin üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşmeyi değerlendiren bir anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Anketler online anket uygulaması tekniğiyle yapılmıştır.

3.6.1. Anket formu

(Bkz: EK 1: Anket Formu Pdf)

Anket Formu Başlığı:

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ÖĞRENCİ YAŞAM KALİTESİ
ARAŞTIRMASI ANKET FORMU

Anket Formu Ön Bilgilendirme Yazısı:

Bu çalışma Başkent Üniversitesi öğrencilerinin yaşam kalitesini ölçmeyi ve üniversite yaşamına dâhil olan hizmetlerden memnuniyet düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır. Sorulara verilen yanıtlar uzmanlık bitirme tezine veri sağlayacaktır. Cevaplarken sizin fikirlerinizin çok önemli olduğunu hatırlayınız, o nedenle olabildiğinizce dürüst olunuz. Cevaplarınız gizli ve isimsiz olacaktır. Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Anket Formu Bölümleri: 7 Bölüm (97 Soru)

- Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği Boyutları ve Alt Boyutları;
  - Akademik Yönden Memnuniyet,
  - İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet,
  - Sosyal Yönden Memnuniyet,
- Genel Yaşam Kalitesi,
- Genel Yaşam Doyumu,
- Üniversite ile Özdeşleşme
- Demografik Bilgileri içeren;

Anket formu toplamda 7 bölüm ve 97 sorudan oluşmaktadır (Bkz: EK 1: Anket Formu Pdf).

1-Akademik Yönden Memnuniyet 6'lı likert tipinde toplam 20 sorudan oluşmaktadır.

- 7 sorudan oluşan öğretim alt boyutu
- 8 sorudan oluşan sınıf alt boyutu
- 3 sorudan oluşan ders yükü alt boyutu
- 2 sorudan oluşan itibar alt boyutu sorularını içermektedir.

2-İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet 6'lı likert tipinde toplam 31 sorudan oluşmaktadır.

- 6 sorudan oluşan kütüphane hizmetleri alt boyutu
- 4 sorudan oluşan beslenme hizmetleri alt boyutu
- 4 sorudan oluşan sağlık hizmetleri alt boyutu
- 5 sorudan oluşan barınma hizmetleri alt boyutu
- 3 sorudan oluşan telekomünikasyon ve teknoloji alt boyutu
- 5 sorudan oluşan güvenlik hizmetleri ve ulaşım alt boyutu
- 4 sorudan oluşan spor tesisleri alt boyutu sorularını içermektedir.

3-Sosyal Yönden Memnuniyet 6'lı likert tipinde toplam 23 sorudan oluşmaktadır.

- 7 sorudan oluşan sosyal yaşam alt boyutu
- 4 sorudan oluşan çevre alt boyutu
- 4 sorudan oluşan kültür merkezi etkinlikleri alt boyutu
- 2 sorudan oluşan kulüpler alt boyutu
- 4 sorudan oluşan rektörlük ve uluslararası ilişkiler alt boyutu
- 2 sorudan oluşan kampüs dışı alt boyutu sorularını içermektedir.

- 4-Genel yaşam kalitesi 6'lı likert tipinde 5 sorudan oluşmaktadır.
- 5-Genel yaşam doyumu 5'li likert tipinde 5 sorudan oluşmaktadır.
- 6-Özdeşleşme 5'li likert tipinde 6 sorudan oluşmaktadır.
- 7-Demografik bilgiler çoktan seçmeli 7 sorudan oluşmaktadır.

3.6.2. Araştırmada Kullanılan Anketin Ön Denemesi

Araştırma Anket Formunun ön denemesi için yapılan pilot çalışma,02.06.2021-05.06.2021 tarihleri arasında Başkent Üniversitesi tıp Fakültesi Dönem 5 öğrencilerinden 50 öğrenci araştırmaya dahil edilerek yapılmıştır.

Anketin ön denemesi bilgi kontaminasyonunu ve örneklem kişi kaybını önlemek amacıyla başka bir sınıfta (dönem 5) gerçekleştirilmiştir. Ön deneme anket formları; iki ayrı lisanslı yazılım programında (Microsoft Forms, Google Forms) tasarım farklılıkları içeren biçimsel farklılık dışında aynı içerikle uygulama tercihi ve kolaylığını kavrayabilmek için oluşturulmuş ve uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre; Microsoft Forms ile tasarlanan anket formunun içeriğinde ve uygulamasında bir sorun olmadığı, anket formu doldurma oranının daha fazla olduğu görülmüş ve bu anket formunda değişiklik yapılmadan kullanımı tercih edilmiştir (Bkz: EK 1: Anket Formu Pdf).

3.7. Araştırmada Kullanılan Terimler, Tanımlar, İndeksler

3.7.1. Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği

Sirgy ve arkadaşları tarafından 2007'de geliştirilmiştir, Kangal Ayça tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirliği gösterilmiştir.

3.7.2. Tabakalı Örnekleme Tekniği

- Araştırma evreni çeşitli özellikler (sınıf, eğitim birimi vb.) yönünden homojen değilse, bu özelliklere göre grupların her birinin büyüklüğü birbirinden farklı ise tercih edilir.
- Her tabaka kendi içinde çeşitli özellikler yönünden benzerdir ya da homojendir
- Her tabaka diğer tabakalardan farklı özelliklerdedir.
- Evren çeşitli özelliklerine göre alt gruplara dağıtılır, yani tabakalı örneklem oluşturulur.

- Tabakalama sonrası her tabakadan basit rastgele yöntemle eşit veya farklı oranlarda örnek seçilir.
- Her tabakadan aynı oranda örnek seçilecekse orantılı tabakalı örnekleme, • Her tabakadan farklı oranlarda örnek seçilecekse orantısız tabakalı örnekleme yöntemi kullanılır (58).

3.7.3. Yapısal Eşitlik Modeli

Yapısal eşitlik modellemesi, ikinci nesil veri analiz tekniği olarak (Bagozzi ve Fornell, 1982), regresyon gibi birinci nesil istatistiksel tekniklere kıyasla, birçok bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin modellenmesi ile karmaşık bir araştırma problemini tek bir süreçte, sistematik ve kapsamlı bir şekilde ele almayı sağlamaktadır (Anderson ve Gerbing, 1988).

Karmaşık modellerin testinde başarılı olduğu, çok sayıda analizi bir defada yaptığı, incelenen modeldeki ilişkiler ağına yönelik varsa yeni düzenlemeler tavsiye ettiği, aracılık ve düzenleyicilik (moderasyon) etkilerini incelemeyi kolaylaştırdığı, ölçüm hatalarını hesaba katıyor olması gibi nedenlerle yapısal eşitlik modellemesi yöntemi, birçok teorinin test edilmesinde ve yeni modellerin geliştirilmesi sürecinde kullanılmakta olan bir yöntemdir.

Yapısal eşitlik modelleri gözlenen değişkenler (observed variable) ve örtük değişkenler (latent variable) arasındaki nedensel ilişkilerin ve korelasyon ilişkilerinin bir arada bulunduğu modellerin test edilmesi için kullanılan istatistiksel bir teknik olup bağımlılık ilişkilerini tahmin etmek için, varyans, kovaryans analizleri, faktör analizi ve çoklu regresyon gibi analizlerin birleşmesiyle meydana gelen çok değişkenli bir yöntemdir (59).

3.8. Araştırmanın İnsan Gücü

Araştırmanın tüm aşamaları danışmanların yönlendirmeleri ile araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın anket formları resmi yazıyla onay alınarak; Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı, Başkent Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Dekanlığı, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı aracılığıyla öğrencilere e-posta ile iletilmiştir.

3.9. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın verileri e-posta yöntemi ile ulaşılan öğrencilere online “Anket Formu” uygulanması ile toplanmıştır (Bkz: EK 1: Anket Formu Pdf).

3.10. Araştırma Verilerinin Değerlendirmesi

Başkent Üniversitesi İstatistik Danışma Merkezinden; Biyoistatistik Ön Değerlendirme Raporu hazırlanması ve istatistiksel analiz aşamalarında danışmanlık alınmıştır.

İstatistiksel analizler SPSS versiyon 25.0 programı ile gerçekleştirilmiştir. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu histogram grafikleri ve Kolmogrov-Simirnov testi ile incelenmiştir. Tanımlayıcı analizler sunulurken nicel değişkenler için ortalama, standart sapma, değerleri, nitel değişkenler için sayı ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluk göstermesi nedeni ile Öğrencilerin demografik özelliklere göre ölçek alt boyut ortalamaları arasındaki farklılıklar iki grup olması durumunda bağımsız iki grup ortalama karşılaştırması t testi ile ikiden fazla grup olması durumunda tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Anlamlı farklılık olması durumunda Tukey post-hoc testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyleri $p<0,05$; $p<0,01$; $p<0,001$ ‘e göre kabul edilerek, yorumlanmıştır.

Bu çalışmadaki yapısal eşitlik modeli için Amos 25.0.0 programı kullanılmıştır. Modelin yeterliliğini ortaya koymak üzere pek çok uyum indeksi kullanılmaktadır. Bu çalışmada yapılan YEM için Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness), iyilik uyum indeksi (Goodness of Fit Index, GFI), karşılaştırmalı uyum indeksi (Comparative Fit Index, CFI) ve tahmin hatalarının ortalamasının karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) incelenmiştir.

3.11. Araştırmanın Etik Yönü ve İzinler

Bu çalışma Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu ve Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (06.01.2021 tarihinde KA 20/407 proje numarasıyla).

(Bkz: EK 2: Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu ve Etik Kurulu Proje Onay Yazısı).

Anket uygulaması öncesi anket bilgilendirme yazısı formda sunulmuştur. (Bkz: EK 1: Anket Formu Pdf). Formun başlangıcında bir bilgilendirme yazısı olmasının yanı sıra katılımın gönüllülük esasına göre olduğu ve cevapların gizli ve isimsiz olduğu ayrıca e-posta metninde de belirtilmiştir.

Öğrencilerin anket yanıtları anonim olarak toplanmış ve kimlik belirten herhangi bir bilgi alınmamıştır. Bilgiler bilimsel amaçlar dışında kullanılmamıştır.

3.12. Araştırmada Karşılaşılan Zorluklar

Araştırmada katılımcılara ulaşmada e-posta kullanıldığı için iletişim kurmada bazı zorluklar olsa da;

Veri toplama süreci Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan öğrenime geçilen ve öğrencilerin okula gelmediği döneme denk gelmesi ve tatilinin de eklenmesi nedeniyle duyuru zorluğu nedeniyle uzamıştır. Öğrencilerin sınav dönemlerinde anket formu doldurmakta zaman fırsatı bulunamayacağı için bu dönemlerde anket uygulanamaması gibi güçlükler gerekli çabalarla aşılmıştır

3.13. Araştırmanın Bütçesi

Araştırma Başkent Üniversitesi Araştırma Fonunca desteklenmektedir.

Araştırma sırasında kullanılan anket formları online ortamda lisanslı programlar kullanarak araştırmacı tarafından karşılanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere herhangi bir ücret ödenmemiştir.

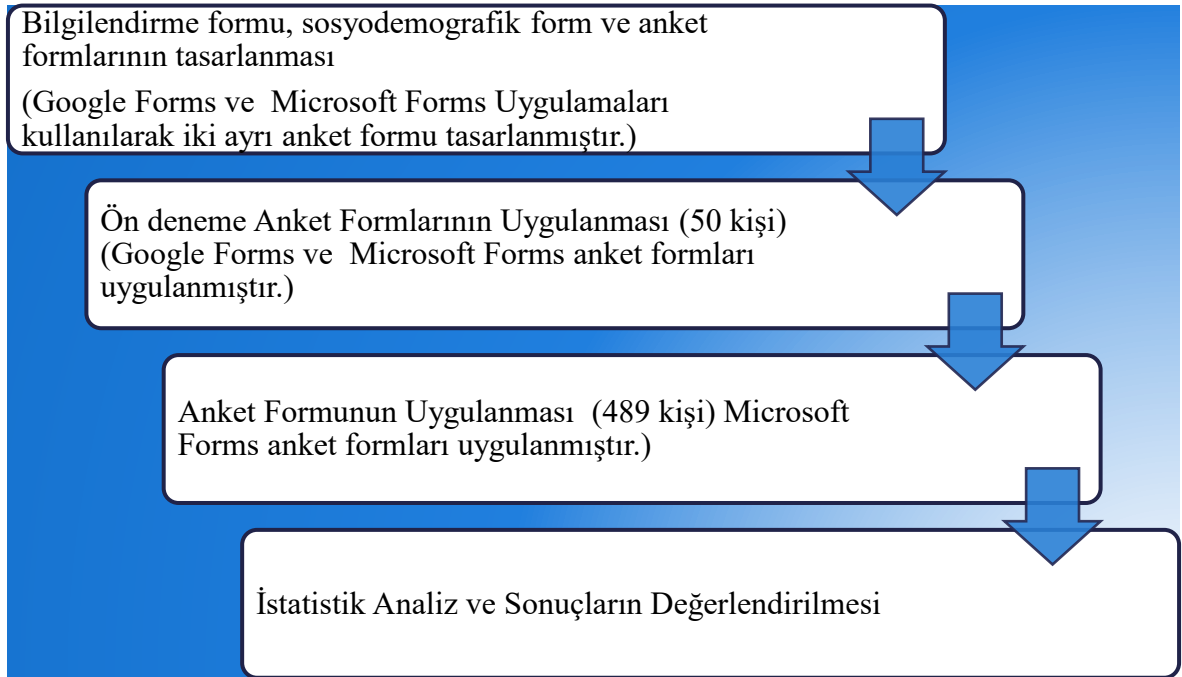
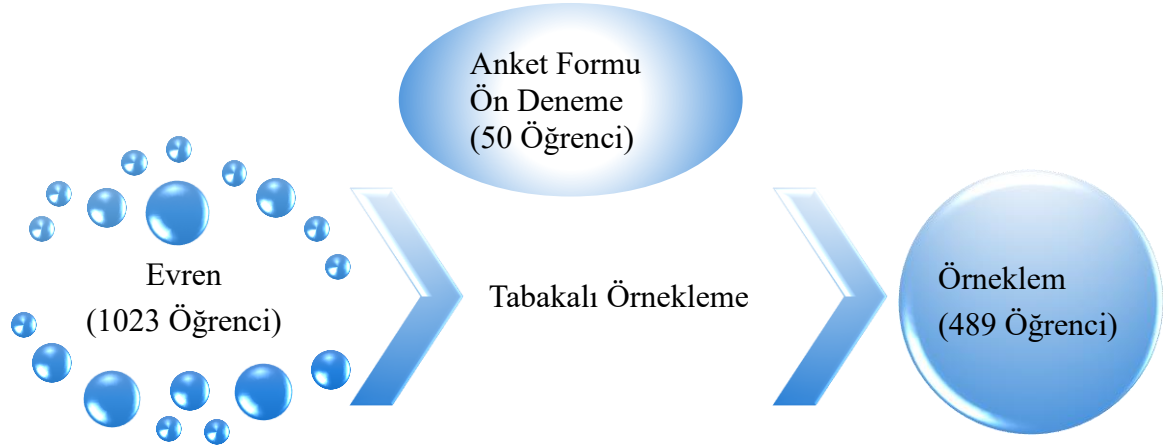
3.14. Araştırmanın Zaman Çizelgesi

Tablo 3.14. Araştırmanın Zaman Çizelgesi

Görev ve aktiviteler	2021												2022											
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Literatür taranması																								
Kullanılacak ölçeklerin seçilmesi																								
Anket formlarının hazırlanması																								
Biyoistatistik danışmanlık alınması																								
Araştırma önerisi sunumu																								
Gerekli izinlerin alınması																								
Anketlerin ön denemesi																								
Anketlerin uygulanması																								
Veri girişinin yapılması																								
Tabloların oluşturulması																								

	2022												2023											
Görev ve aktiviteler	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Verilerin analizi																								
Biyostatistik danışmanlık alınması																								
Tabloların doldurulması																								
Bulguların yorumlarının yazılması																								
Tezin ön sunumunun hazırlanması																								
Rapor yazımı																								
Araştırmanın sunumu																								

3.15. Araştırmanın Uygulama Akış Şeması

Diyagram 3.15. Araştırmanın Uygulama Akış Şeması

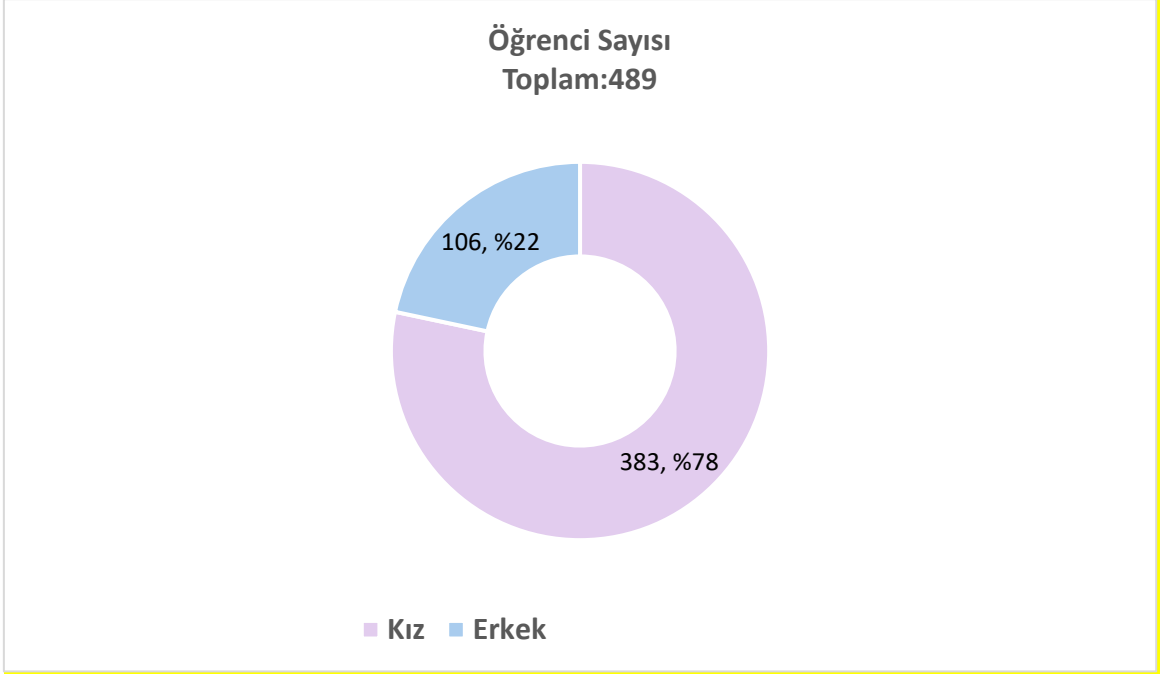
- ✓ Anket formlarının hazırlanması her iki programın incelenip kullanılması ile özenle hazırlanmış olup bu nedenle doldurulmasında veri kaybı olmamıştır.

4. BULGULAR

4.1. Demografik Özelliklere Ait Bulgular

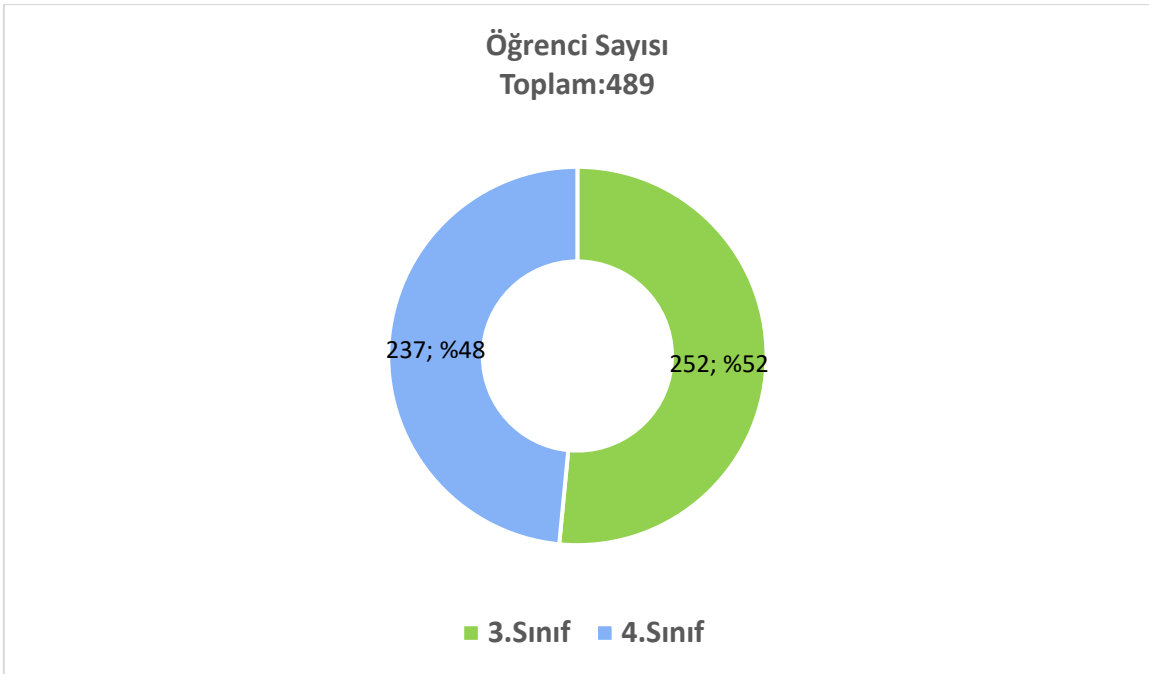
Tablo 4.1.1. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencileri Örneklem Dağılımı

				Cinsiyet					
				Kadın		Erkek		Toplam	
				n	%	n	%	n	%
Fakülteler	Tıp Fakültesi	Sınıflar	3.sınıf	41	53,9%	32	64,0%	73	57,9%
			4. sınıf	35	46,1%	18	36,0%	53	42,1%
			Toplam	76	100,0%	50	100,0%	126	100,0%
	Diş Hekimliği Fakültesi	Sınıflar	3.sınıf	25	46,3%	10	30,3%	35	40,2%
			4. sınıf	29	53,7%	23	69,7%	52	59,8%
			Toplam	54	100,0%	33	100,0%	87	100,0%
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sınıflar	3.sınıf	134	53,0%	10	43,5%	144	52,2%
			4. sınıf	119	47,0%	13	56,5%	132	47,8%
			Toplam	253	100,0%	23	100,0%	276	100,0%
	Total	Sınıflar	3.sınıf	200	52,2%	52	49,1%	252	51,5%
			4. sınıf	183	47,8%	54	50,9%	237	48,5%
			Toplam	383	100,0%	106	100,0%	489	100,0%

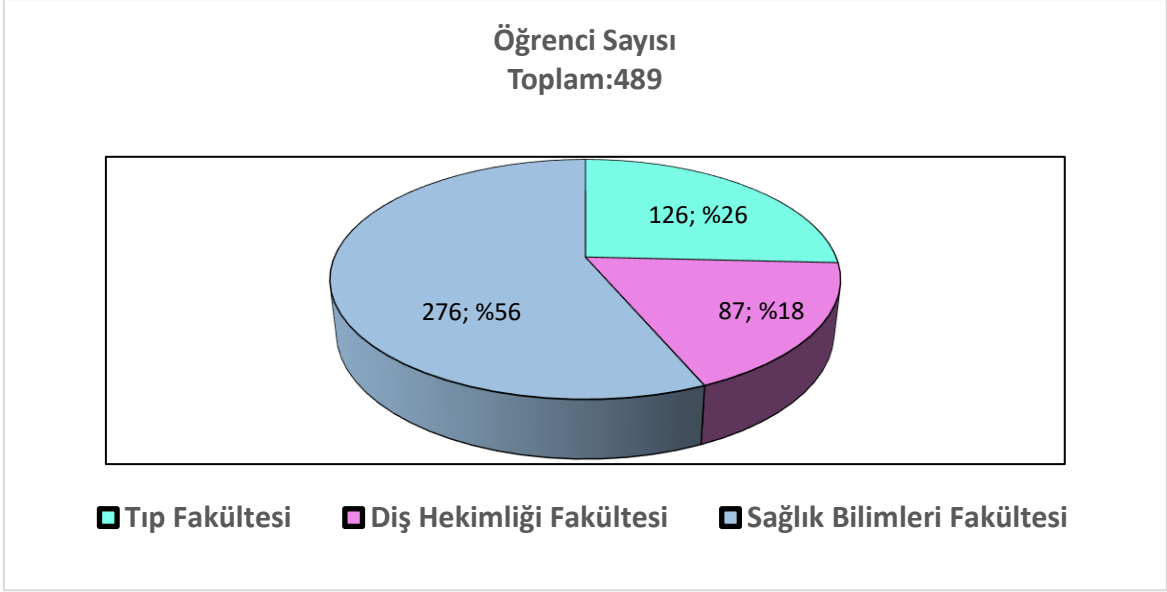
Şekil 4.1.1. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Cinsiyetlere Göre Dağılımı

- Ankete 383 kız öğrenci, 106 erkek öğrenci olmak üzere toplam 489 öğrenci katılmıştır.

Şekil 4.1.2. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

- Ankete katılan öğrencilerin %51,5'i 3.sınıf öğrencisi, %48,5'i 4.sınıf öğrencisidir.

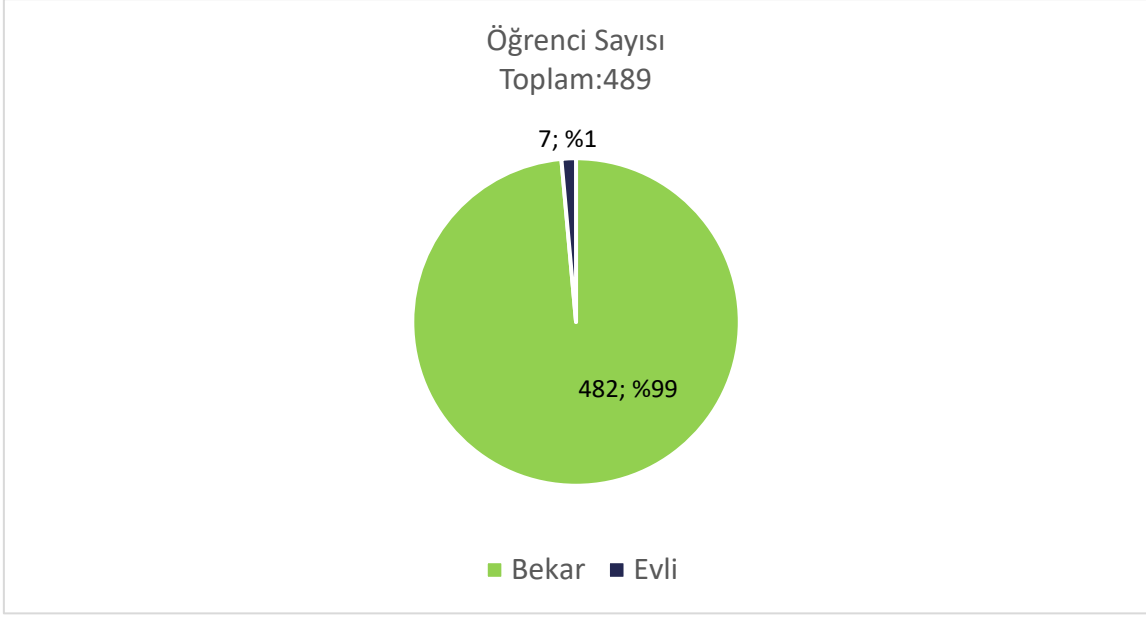
Şekil 4.1.3. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Eğitim Birimlerine Göre Dağılımı

- Ankete 126 Tıp Fakültesi öğrencisi, 87 Diş Hekimliği Fakültesi öğrencisi, 276 Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencisi katılmıştır.
- Ankete Tıp Fakültesi'nden 76 kız öğrenci 50 erkek öğrenci katılmıştır. Ankete katılan Tıp Fakültesi öğrencilerinin %57,9 'u 3.sınıf, %42,1'i 4.sınıf öğrencisidir.
- Ankete Diş Hekimliği Fakültesi'nden 54 kız öğrenci 33 erkek öğrenci katılmıştır. Ankete katılan Diş Hekimliği Fakültesi öğrencilerinin %40,2'si 3.sınıf, %59,8'i 4.sınıf öğrencisidir.
- Ankete Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden 253 kız öğrenci 23 erkek öğrenci katılmıştır. Ankete katılan Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin %52,2'si 3.sınıf, %47,8'i 4.sınıf öğrencisidir.

Tablo 4.1.2. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Tanımlayıcı Özellikleri

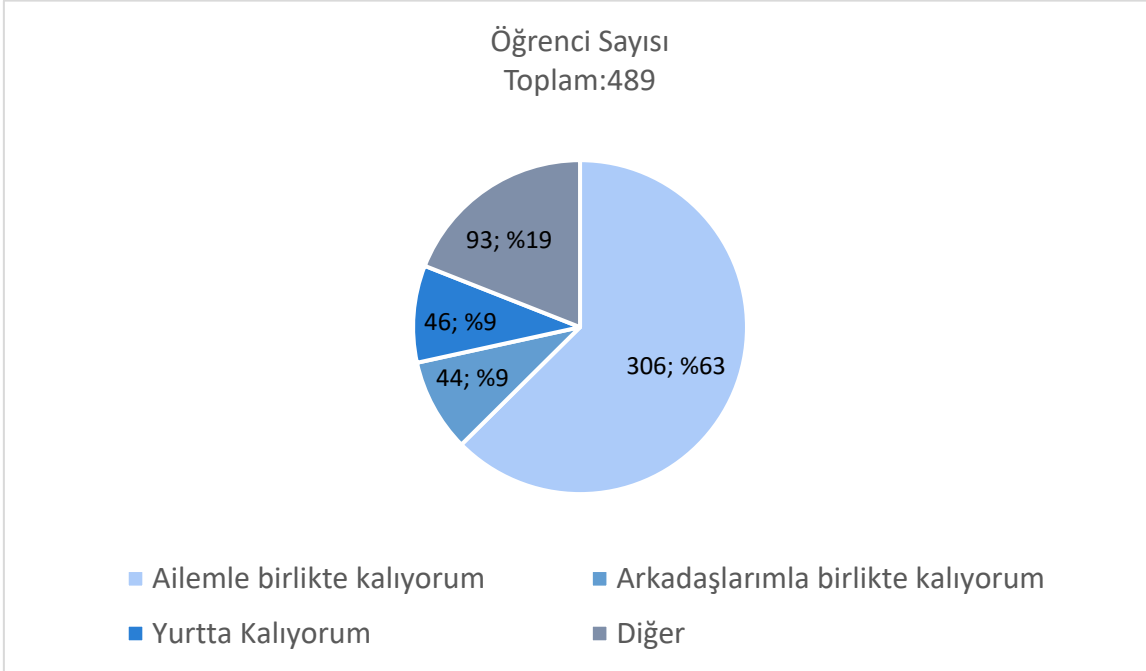
Toplam Öğrenci Sayısı (n=489)		n	%
Cinsiyet	Kadın	383	%78,3
	Erkek	106	%21,7
Medeni durum	Bekâr	482	%98,6
	Evli	7	%1,4
Şu an ikametgâhınız neresidir?	Ailemle birlikte kalıyorum	306	%62,6
	Arkadaşlarımla birlikte kalıyorum	44	%9,0
	Yurtta kalıyorum	46	%9,4
	Diğer	93	%19,0
Şu anda para kazandıran bir işte çalışıyor musunuz?	Evet	21	%4,3
	Hayır	468	%95,7
Burslu musunuz?	Evet	262	%53,6
	Hayır	227	%46,4

Çalışmaya 383 kız öğrenci, 106 erkek öğrenci (%78,3 oranında kız öğrenci, %21,7 oranında erkek öğrenci) toplam 489 öğrenci katılmıştır.

Şekil 4.1.4. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Öğrencilerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

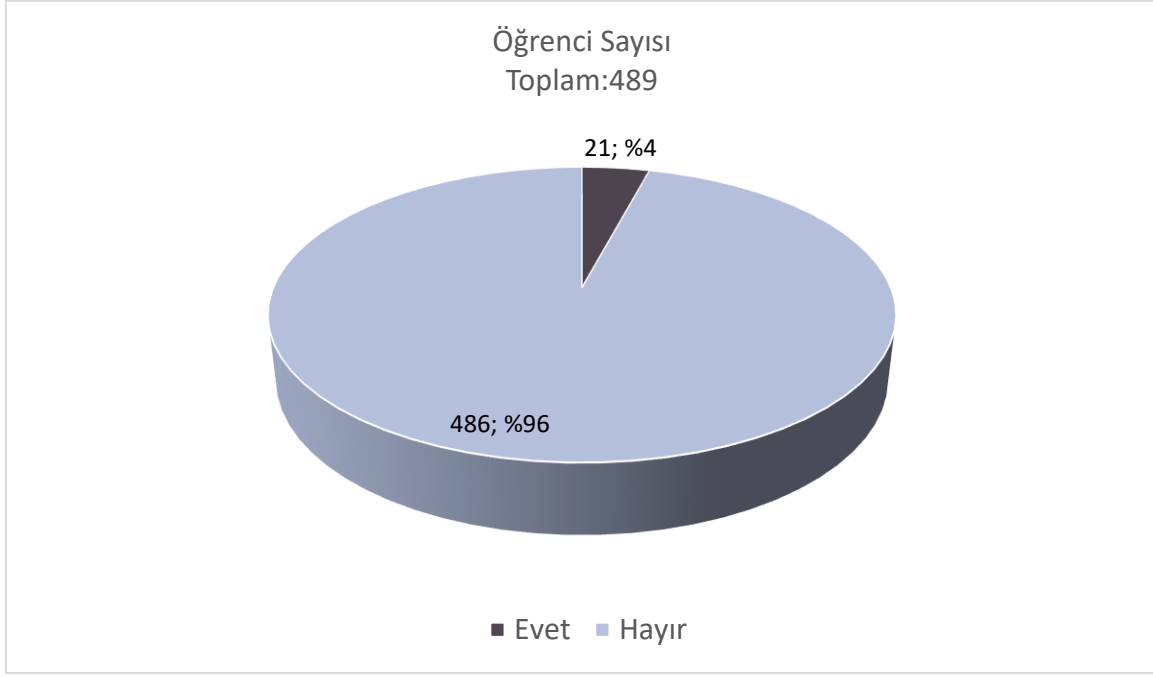
Çalışmaya 482 bekâr öğrenci, 7 evli öğrenci (%98,6 oranında bekâr öğrenci, %1,4 oranında evli öğrenci) katılmıştır.

Şekil 4.1.5. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların İkametgâh Durumlarına Göre Dağılımı

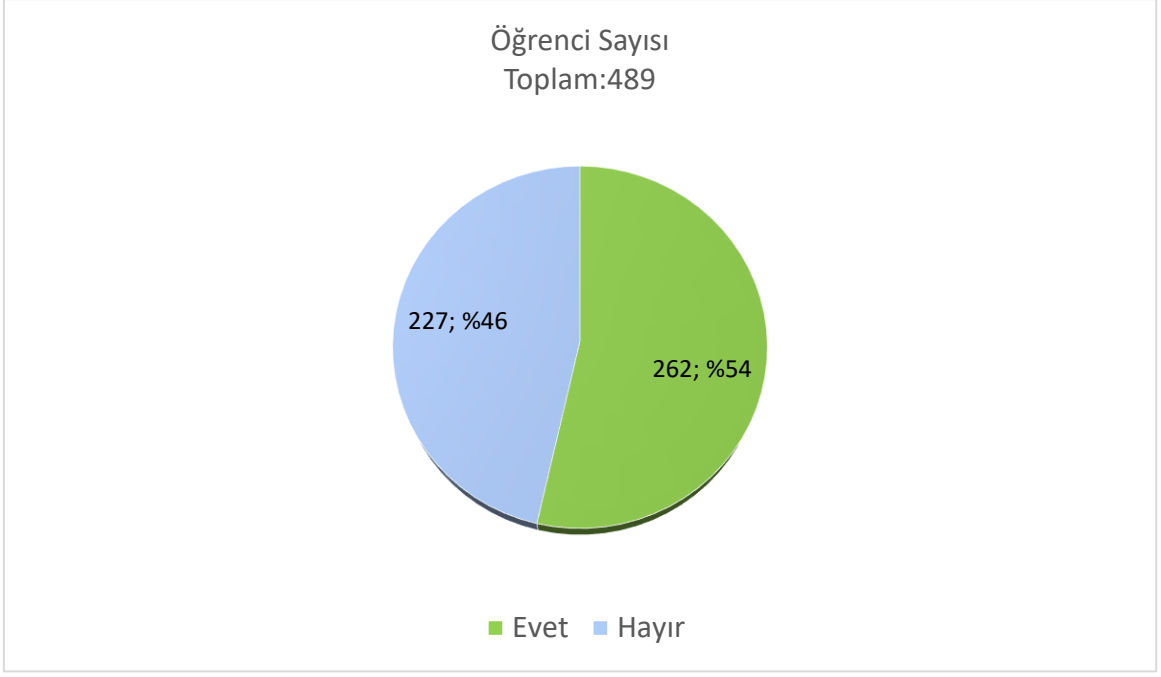

Ankete katılan öğrencilerden şu an ki ikametgâh durumuna; 306 öğrenci “Ailemle birlikte kalıyorum”; 44 öğrenci “Arkadaşlarımla birlikte kalıyorum”; 46 öğrenci “Yurttta kalıyorum”; 93 öğrenci “Diğer” cevabını vermiştir.

Şekil 4.1.6. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların İş Durumlarına Göre Dağılımı

Ankete katılan öğrencilerden şu an para kazandıran bir işte 21 öğrenci çalışmaktadır ve 468 öğrenci çalışmamaktadır.

Şekil 4.1.7. Başkent Üniversitesi Tıp, Diş, Sağlık Bilimleri Fakülteleri 2021-2022 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinden Çalışmaya Katılanların Burs Durumlarına Göre Dağılımı

Ankete katılan öğrencilerden 262'si Burslu, 227'si Bursuz öğrencidir.

4.2. Ölçek Alt Boyut Skorlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Tablo 4.2.1. Akademik Yönden Memnuniyet Boyutuna Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

(n=489)	Ortalama	Standart Sapma
AKADEMİK YÖNDEN MEMNUNİYET DURUMU	3,88	0,74
Öğretim alt boyutu	4,12	0,82
1. Öğretim kalitesinden	3,93	1,08
2. Öğretim üyelerine erişebilmekten	4,06	1,21
3. Öğretim üyelerinin ders hakkındaki bilgi birikiminden	4,57	0,84
4. Sınıf içindeki öğrenci öğretim üyesi etkileşiminden	4,13	1,06
5. Öğretim üyelerinin teknoloji kullanımından	3,90	1,20
6. Fakültedeki çok kültürlülük, etnik, cinsiyet gibi çeşitlilikten	4,23	1,22
7. Öğretim üyelerinin iletişim becerilerinden	4,05	1,10
Sınıf alt boyutu	3,67	0,89
1. Sınıfın yerinden	3,52	1,45
2. Sınıf oturma düzeninden	3,48	1,45
3. Sınıf aydınlanma ve akustiğinden	3,44	1,37
4. Sınıftaki ısıtma-soğutma sisteminden	3,43	1,43
5. Sınıfta kullanılan teknolojilerden	3,38	1,37
6. Sınıftaki öğrenci sayısından	3,41	1,48
7. Sınıfta karşı cinsten arkadaşların olmasından	4,58	1,16
8. Sınıf arkadaşlarımdan	4,08	1,13
Ders yükü alt boyutu	3,57	1,07
1. Derslerin içeriğinden	3,74	1,22
2. Derslerin zorluk derecesinden	3,30	1,35
3. Genel olarak verilen ödevlerin (proje, sunum) miktarından	3,68	1,42
İtibar alt boyutu	4,32	0,91
1. Öğretim üyelerinin itibarından	4,49	0,91
2. Genel olarak Başkent Üniversitesi'nin itibarından	4,14	1,19

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.2.1'e göre;

Başkent Üniversitesi'nde öğrencilerin akademik yönden memnuniyetine dair alt boyutlarda; Öğretim alt boyutunda yer alan değişkenlerden “öğretim üyelerinin ders hakkındaki bilgi birikiminden” memnuniyet 4,57 ortalama ile en yüksektir, “Öğretim üyelerinin teknoloji kullanımından” memnuniyet 3,90 ortalama ile en düşüktür.

Sınıf alt boyutunda yer alan değişkenlerden “sınıfta karşı cinsten arkadaşların olmasından” memnuniyet 4,58 ortalama ile en yüksektir, “sınıfta kullanılan teknolojilerden” memnuniyet 3,38 ortalama ile en düşüktür.

Ders yükü alt boyutunda yer alan değişkenlerden “derslerin içeriğinden” memnuniyet 3,74 ortalama ile en yüksektir, “derslerin zorluk derecesinden” memnuniyet 3,30 ortalama ile en düşüktür.

İtibar alt boyutunda yer alan değişkenlerden “öğretim üyelerinin itibarından” memnuniyet 4,49 ortalama ile en yüksektir, “genel olarak Başkent Üniversitesi'nin itibarından” memnuniyet 4,14 ortalama ile en düşüktür.

Akademik Yönden Memnuniyete ilişkin tüm alt boyutlar içinde yer alan değişkenlerden “sınıfta karşı cinsten arkadaşların olmasından” memnuniyet 4,58 ortalama ile en yüksektir, “derslerin zorluk derecesinden” memnuniyet 3,30 ortalama ile en düşüktür.

Tablodaki ortalama değerler 3,30 ile 4,58 arasında, standart sapma değerleri ise 0,82 ile 1,48 arasında değişmektedir.

Akademik yönden memnuniyet 3,88 ortalama ile orta-yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.2.2. İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutuna Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

(n=489)	Ortalama	Standart Sapma
İMKÂNLAR VE HİZMETLER YÖNÜNDEN MEMNUNİYET DURUMU	4,31	0,72
Kütüphane Alt Boyutu	4,79	0,81
1. Kütüphane çalışanlarından	4,61	1,03
2. Kütüphane multimedya biriminden	4,88	0,99
3. Kütüphanede aranılan belgelerin bulunabilirliğinden	4,80	1,03
4. Kütüphanedeki belgelerin düzenlenme şeklinden	4,80	1,02
5. Ödünç alma-verme biriminden	4,88	0,98
6. Genel olarak kütüphane hizmetlerinden	4,72	0,87
Beslenme Alt Boyutu	3,20	1,32
1. Kampüs içindeki yiyecek olanaklarından	3,18	1,47
2. Kampüsteki yiyeceklerin kalitesinden	3,25	1,41
3. Fakülte kantinindeki yiyeceklerin çeşitliliğinden	3,22	1,47
4. Genel olarak Üniversitedeki yiyecek hizmetlerinden (Yemekhane, kantin, kafe vb.)	3,11	1,48
Sağlık Hizmetleri Alt Boyutu	4,90	1,01
1. Medikososyal Merkezi çalışanlarından (Doktor, hemşire, idari personel)	4,83	1,09
2. Medikososyal Merkezi sağlık hizmetleri işleyiş prosedüründen	4,86	1,17
3. Medikososyal Merkezi'nde sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden	5,04	1,16
4. Genel olarak üniversitede sunulan sağlık hizmetlerinden	4,83	1,11
Barınma Hizmetleri Alt Boyutu	5,00	1,33
1. Öğrenci yurdunun yerinden	4,97	1,42
2. Öğrenci yurdunun olanaklarından	4,90	1,53
3. Üniversitedeki barınma tesislerinin yeterliliğinden	4,90	1,53
4. Öğrenci yurdunun güvenliğinden	5,23	1,15
5. Genel olarak öğrenci yurdunun sunduğu hizmetin kalitesinden	4,97	1,44
Telekomünikasyon Hizmetleri Alt Boyutu	3,47	1,31
1. Telekomünikasyon sistemlerinin varlığından (Bilgisayar lab, internet vb.)	3,69	1,46
2. Teknolojik sistemlerin kalitesinden (Derslerde kullanılan; projeksiyon, bilgisayar vb.)	3,51	1,39
3. Telekomünikasyon kalitesinden (İnternet erişim hızı, kablosuz internet vb.)	3,18	1,51
Güvenlik Hizmetleri Alt Boyutu	4,28	0,86
1. Kampüs içinde güvenli bir şekilde yürüyebilmekten	4,51	0,96
2. Kampüste güvenlik birimi tarafından sunulan hizmetten	4,51	0,97
3. Kampüse ulaşım durumundan	3,85	1,37
4. Kampüs içi ulaşımdan	4,00	1,33
5. Genel olarak kampüs güvenliğinden	4,50	0,92
Spor Hizmetleri Alt Boyutu	4,64	1,57
1. Spor tesisleri olanaklarından	4,50	1,73
2. Spor tesisleri işleyiş prosedürlerinden	4,69	1,64
3. Spor tesisleri fiyat tarifesinden (Halı saha, tenis kortları, yüzme havuzu, vb.)	4,64	1,72
4. Düzenlenen spor müsabakalarından	4,73	1,66
Çevre Hizmetleri Alt Boyutu	3,58	1,02
1. Kampüsün görünüm şeklinden	4,13	1,12
2. Kampüsün coğrafi yerinden	3,33	1,45
3. Yaşadığım yere uzaklığından	3,02	1,56
4. Kampüsteki öğrenci sayısından	3,82	1,37
Rektörlük ve Uluslararası İlişkiler Alt Boyutu	4,31	1,57
1. Uluslararası ilişkiler biriminin sunduğu danışma ve bilgilendirme hizmetinden	4,45	1,76
2. Sunulan uluslararası programlardan (Erasmus, Sokrates, vb.)	4,36	1,74
3. Okuduğum bölümün yurt dışı çalışmalarını desteklemeye yönelik yaklaşımından	3,98	1,76
4. Uluslararası ilişkiler biriminin sunduğu hizmetlerden	4,42	1,75

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.2.2'e göre;

Başkent Üniversitesi'nde öğrencilerin imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetine dair alt boyutlarda;

Kütüphane alt boyutunda yer alan değişkenlerden “ödünç alma-verme biriminden” memnuniyet 4,88 ortalama ile en yüksektir, “kütüphane çalışanlarından” memnuniyet 4,61 ortalama ile en düşüktür.

Beslenme alt boyutunda yer alan değişkenlerden “kampüsteki yiyeceklerin kalitesinden” memnuniyet 3,25 ortalama ile en yüksektir, “genel olarak Üniversitedeki yiyecek hizmetlerinden (Yemekhane, kantin, kafe vb)” memnuniyet 3,11 ortalama ile en düşüktür.

Sağlık hizmetleri alt boyutunda yer alan değişkenlerden “medikososyal merkezinde sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden” memnuniyet 5,04 ortalama ile en yüksektir, “medikososyal merkezi çalışanlarından (doktor, hemşire, idari personel)” memnuniyet 4,83 ortalama ile en düşüktür.

Barınma hizmetleri alt boyutunda yer alan değişkenlerden “öğrenci yurdunun güvenliğinden” memnuniyet 5,23 ortalama ile en yüksektir, “öğrenci yurdunun olanaklarından” memnuniyet 4,90 ortalama ile en düşüktür.

Telekomünikasyon hizmetleri alt boyutunda yer alan değişkenlerden “telekomünikasyon sistemlerinin varlığından (Bilgisayar lab, İnternet vb.)” memnuniyet 3,69 ortalama ile en yüksektir, “telekomünikasyon kalitesinden (internet erişim hızı, kablosuz internet vb.)” memnuniyet 3,18 ortalama ile en düşüktür.

Güvenlik hizmetleri alt boyutunda yer alan değişkenlerden “kampüste güvenlik birimi tarafından sunulan hizmetten” memnuniyet 4,51 ortalama ile en yüksektir, “kampüse ulaşım durumundan” memnuniyet 3,85 ortalama ile en düşüktür.

Spor hizmetleri alt boyutunda yer alan değişkenlerden “düzenlenen spor müsabakalarından” memnuniyet 4,73 ortalama ile en yüksektir, “spor tesisleri olanaklarından” memnuniyet 4,50 ortalama ile en düşüktür.

Çevre hizmetleri alt boyutunda yer alan değişkenlerden “kampüsün görünüm şeklinden” memnuniyet 4,13 ortalama ile en yüksektir, “yaşadığım yere uzaklığından” memnuniyet 3,02 ortalama ile en düşüktür.

Rektörlük ve uluslararası ilişkiler alt boyutunda yer alan değişkenlerden “uluslararası ilişkiler biriminin sunduğu danışma ve bilgilendirme hizmetinden” memnuniyet 4,45 ortalama ile en yüksektir, “okuduğum bölümün yurt dışı çalışmalarını desteklemeye yönelik yaklaşımından” memnuniyet 3,98 ortalama ile en düşüktür.

İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyete ilişkin tüm alt boyutlar içinde yer alan değişkenlerden “öğrenci yurdunun güvenliğinden” memnuniyet 5,23 ortalamayla en yüksektir, “yaşadığım yere uzaklığından” memnuniyet 3,02 ortalamayla en düşüktür.

Tablodaki ortalama değerler 3,02 ile 5,23 arasında, standart sapma değerleri ise 0,81 ile 1,76 arasında değişmektedir.

İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet 4,31 ortalamayla orta-yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.2.3. Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutuna Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

(n=489)	Ortalama	Standart Sapma
SOSYAL YÖNDEN MEMNUNİYET DURUMU	3,70	1,29
Sosyal Yaşam Alt Boyutu	3,70	1,55
1. Konferans, seminer, panel etkinliklerinden	4,02	1,54
2. Açık hava dinletilerinden (konser, gösteri, vb.)	3,36	1,93
3. Fakültemdeki etkinliklerden	3,28	1,78
4. Sponsorlu faaliyetlerden	3,80	1,96
5. Tanışma, kutlama, bilgilendirme etkinliklerinden	3,66	1,81
6. Spor organizasyonlarından	4,06	1,93
7. Genel olarak Başkent Üniversitesi’ndeki sosyal yaşamdan	3,41	1,62
Kültür Merkezi Alt Boyutu	3,64	1,36
1. Kültür Merkezi etkinliklerinden (Sergi, dinleti, konferans, konser vb.)	3,91	1,87
2. Hizmet veren birimlerinden (yiyecek ve diğer hizmetler)	3,83	1,62
3. Hizmet veren birimlerin çalışma saatlerinden	4,16	1,48
4. Yiyecek içecek fiyatlarından	2,64	1,71
Kulüp Faaliyetleri Alt Boyutu	4,13	1,71
1. Üniversite bünyesindeki kulüplerin faaliyetlerinden	4,10	1,80
2. Kulüplerin sayısı ve çeşitliliğinden	4,15	1,73
Kampüs Dışı Faaliyetler Alt Boyutu	3,41	1,69
1. Kampüs dışı sosyal seçeneklerin çeşitliliğinden	3,44	1,78
2. Kampüs dışındaki restoranlar, sinemalar, kafeteryalar vb. gibi olanaklardan	3,37	1,73

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.2.3'e göre;

Başkent Üniversitesi'nde öğrencilerin sosyal yönden memnuniyetine dair alt boyutlarda; Sosyal yaşam alt boyutunda yer alan değişkenlerden “spor organizasyonlarından” memnuniyet 4,06 ortalamayla en yüksektir, “fakültemdeki etkinliklerden” memnuniyet 3,28 ortalamayla en düşüktür.

Kültür merkezi alt boyutunda yer alan değişkenlerden “hizmet veren birimlerin çalışma saatlerinden” memnuniyet 4,16 ortalamayla en yüksektir, “yiyecek içecek fiyatlarından” memnuniyet 2,64 ortalamayla en düşüktür.

Kulüp alt boyutunda yer alan değişkenlerden “kulüplerin sayısı ve çeşitliliğinden” memnuniyet 4,15 ortalamayla en yüksektir, “üniversite bünyesindeki kulüplerin faaliyetlerinden” memnuniyet 4,10 ortalamayla en düşüktür.

Kampüs dışı faaliyetler alt boyutunda yer alan değişkenlerden “kampüs dışı sosyal seçeneklerin çeşitliliğinden” memnuniyet 3,44 ortalamayla en yüksektir, “kampüs dışındaki restoranlar, sinemalar, kafeteryalar vb. gibi olanaklardan” memnuniyet 3,37 ortalamayla en düşüktür.

Sosyal yönden memnuniyete ilişkin tüm alt boyutlar içinde yer alan değişkenlerden “hizmet veren birimlerin çalışma saatlerinden” memnuniyet 4,16 ortalamayla en yüksektir, “yiyecek içecek fiyatlarından” memnuniyet 2,64 ortalamayla en düşüktür.

Tablodaki ortalama değerler 2,64 ile 4,16 arasında, standart sapma değerleri ise 1,29 ile 1,96 arasında değişmektedir.

Sosyal yönden memnuniyet 3,70 ortalamayla orta-yüksek bulunmuştur.

4.3. Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşmeye Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Tablo 4.3.1. Genel Yaşam Kalitesine, Genel Yaşam Doyumuna ve Üniversite ile Özdeşleşmeye Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

(n=489)	Ortalama	Standart Sapma
Genel Yaşam Kalitesi	3,51	1,15
1. Üniversitedeki öğrencilerin yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz?	3,49	1,34
2. Kişisel olarak üniversitedeki yaşam kalitenizden ne kadar memnunsunuz?	3,40	1,29
3. Başkent Üniversitesi'ndeki sosyal yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz?	3,25	1,36
4. Başkent Üniversitesi'ndeki akademik yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz?	3,80	1,25
5. Üniversitenin sunduğu tüm hizmetlerin yaşam kaliteme olan katkısından ne kadar memnunsunuz?	3,56	1,27
Genel Yaşam Doyumu	2,71	0,82
1. Yaşam koşullarım pek çok yönleriyle ideallerimi karşılıyor	3,33	1,15
2. Yaşam koşullarım mükemmeldir	3,08	1,16
3. Yaşıntımdan memnunum	3,47	1,11
4. Hayattan beklediğim önemli şeylere sahibim	3,49	1,11
5. Bugüne kadar yaşadıklarımı tekrar yaşama olanağım olsaydı, hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmedim	2,89	1,32
Özdeşleşme	3,55	0,95
1. İnsanların Üniversitem hakkındaki düşüncelerini merak ederim	3,57	1,27
2. İnsanlardan Üniversitem hakkında kötü şeyler duyarsam rahatsız olurum	3,68	1,22
3. Başkent Üniversitesi demek yerine Üniversitem demeyi tercih ederim	2,96	1,32
4. Üniversitemin başarısı benim başarımdır demektir	3,52	1,28
5. Üniversitem hakkında güzel şeyler duyduğumda kendimi değerli hissedirim	4,01	1,10
6. Basında üniversitem hakkında olumsuz haberler çıktığında mahcup olduğumu hissedirim	3,52	1,28

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tek boyut ve beş ifadeden oluşan genel yaşam kalitesine ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri, tek boyut ve beş ifadeden oluşan genel yaşam doyumuna ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri, tek boyut ve altı ifadeden oluşan özdeşleşmeye ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.3.1’de gösterilmektedir.

Tablo 4.3.1’e göre öğrencilerin;

- Genel Yaşam Kalitesi ortalaması **3,51**
- Üniversitedeki öğrencilerin yaşam kalitesinden memnuniyet ortalaması 3,49
- Kişisel olarak üniversitedeki yaşam kalitenizden memnuniyet ortalaması 3,40 olarak bulunmuştur.

Üniversite yaşam kalitesini oluşturan ölçek alt boyutlarına göre memnuniyet sıralaması;

1. İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet ortalaması 4,31
2. Akademik yönden memnuniyet ortalaması **3,88**
3. Sosyal yönden memnuniyet ortalaması 3,70 şeklinde bulunmuştur.

Bu tabloda yer alan genel yaşam kalitesi ifadelerinden elde edilen aritmetik ortalamalara göre memnuniyet sıralaması ise;

1. Akademik yönden memnuniyet ortalaması, **3,80**
2. İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet ortalaması 3,56
3. Sosyal yönden memnuniyet ortalaması 3,25 şeklinde bulunmuştur.

Tablo 4.3.1’e göre, öğrencilerin;

- Genel Yaşam Doyumu ortalaması **2,71**
- Yaşam koşullarının pek çok yönleriyle ideallerini karşılama ortalaması 3,33
- Yaşam koşullarını mükemmel olarak değerlendirme ortalaması 3,08
- Yaşantıdan memnuniyet ortalaması 3,47
- Hayattan beklediği önemli şeylere sahip olma durumu değerlendirme ortalaması 3,49
- Bugüne kadar yaşadıklarını tekrar yaşama olanağı olsaydı, hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmeme düşüncesi değerlendirme ortalaması 2,89 şeklinde bulunmuştur.

Tablo 4.3.1'e göre öğrencilerin **genel yaşam doyumu; genel yaşam kalitesi ile kıyaslandığında düşük bulunmuştur.**

Tablo 4.3.1'e göre, öğrencilerin;

- Özdeşleşme ortalaması 3,55
- İnsanların Üniversiteleri hakkındaki düşüncelerini merak etme ortalaması 3,57
- İnsanlardan Üniversiteleri hakkında kötü şeyler duyarsa rahatsız olma ortalaması 3,68
- Başkent Üniversitesi demek yerine Üniversitem demeyi tercih etme ortalaması 2,96
- Üniversitelerinin başarısını benimseme ortalaması 3,52
- Üniversiteleri hakkında güzel şeyler duyduğunda kendini değerli hissetme ortalaması 4,01
- Basında üniversiteleri hakkında olumsuz haberler çıktığında mahcup olduğunu hissetme ortalaması 3,52 şeklinde bulunmuştur.

Öğrencilerin üniversite ile özdeşleşmeleri **orta-yüksek düzeyde ($\mu=3,55$)** olduğu bulunmuştur.

4.4. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Alt Boyut Skorlarına Etkisi

Tablo 4.4.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Cinsiyet				p
	Kadın (n=383)		Erkek (n=106)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Akademik Memnuniyet	3,96	0,72	3,59	0,72	< 0.001
Öğretim Alt Boyutu	4,20	0,81	3,85	0,82	< 0.001
Sınıf Alt Boyutu	3,74	0,87	3,39	0,90	< 0.001
Ders Yüğü Alt Boyutu	3,67	1,05	3,23	1,04	< 0.001
İtibar Alt Boyutu	4,39	0,86	4,05	1,03	0,002

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.4.1'e göre öğrencilerin cinsiyetinin akademik yönden memnuniyet boyutunun öğretim, sınıf ve ders yükü alt boyutları üzerinde $p<0,001$ seviyesinde anlamlı bir etkisi varken itibar alt boyutu üzerinde $p<0,01$ seviyesinde anlamlı bir etkisi vardır.

Kız ve erkek öğrencilerin ortalamaları incelendiğinde, kız öğrencilerin öğretim, sınıf, ders yükü ve itibar alt boyutlarından duydukları memnuniyet erkek öğrencilere göre daha yüksek olmaktadır.

Tablo 4.4.2. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Cinsiyet				p
	Kadın (n=383)		Erkek (n=106)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet	4,34	0,72	4,19	0,74	0,055
Kütüphane Hizmetleri Alt Boyutu	4,77	0,82	4,87	0,78	0,219
Beslenme Hizmetleri Alt Boyutu	3,16	1,29	3,34	1,40	0,200
Sağlık Hizmetleri Alt Boyutu	4,90	1,00	4,88	1,02	0,892
Barınma Hizmetleri Alt Boyutu	5,01	1,33	4,96	1,31	0,733
Telekomünikasyon ve Teknoloji Alt Boyutu	3,61	1,28	2,95	1,28	<0,001
Güvenlik Hizmetleri ve Ulaşım Alt Boyutu	4,31	0,84	4,18	0,94	0,154
Spor Tesisleri Alt Boyutu	4,79	1,47	4,11	1,79	<0,001
Çevre Alt Boyutu	3,61	0,97	3,45	1,15	0,172
Rektörlük ve Uluslararası İlişkiler Birimi Alt Boyutu	4,36	1,50	4,11	1,81	0,195

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.4.2.'e göre telekomünikasyon ve spor tesisleri alt boyutlarının anlamlılık düzeyi $p<0,001$ 'den küçük olup, böylelikle cinsiyetin bu alt boyutlar üzerinde etkisi olmaktadır.

Telekomünikasyon ve teknoloji alt boyutu memnuniyet ortalaması kız öğrencilerde **3,61**, erkek öğrencilerde 2,95 olarak bulunmuştur. Spor tesisleri alt boyutu memnuniyet ortalaması kız öğrencilerde **4,79**, erkek öğrencilerde 4,11 olarak bulunmuştur.

Kız öğrencilerin imkânlar yönünden toplam memnuniyeti ve sağlık hizmetleri, barınma hizmetleri telekomünikasyon ve teknoloji, güvenlik hizmetleri ve ulaşım, spor tesisleri, çevre, rektörlük ve uluslararası ilişkiler birimi alt boyutlarından duydukları memnuniyet erkek öğrencilere göre yüksek olmaktadırken, erkek öğrencilerin kütüphane hizmetleri ve beslenme hizmetleri alt boyutlarından duydukları memnuniyet kız öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 4.4.3. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Cinsiyet				p
	Kadın (n=383)		Erkek (n=106)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Sosyal Yönden Memnuniyet	3,72	1,26	3,65	1,38	0,631
Sosyal Yaşam Alt Boyutu	3,71	1,53	3,67	1,65	0,837
Kültür Merkezi Alt Boyutu	3,63	1,33	3,65	1,47	0,902
Kulüp Faaliyetleri Alt Boyutu	4,21	1,65	3,85	1,89	0,077
Kampüs Dışı Alt Boyutu	3,43	1,64	3,35	1,85	0,703

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.4.3.'te cinsiyetin sosyal yönden memnuniyet ve alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin cinsiyete göre ortalamalarını incelendiğinde, kız öğrencilerin sosyal yönden memnuniyetleri ve sosyal yaşam, kulüp faaliyetleri, kampüs dışı alt boyutlarından memnuniyetleri erkek öğrencilere göre daha yüksek; erkek öğrencilerin ise kültür merkezi alt boyutundan duydukları memnuniyet daha yüksek olarak bulunmuştur.

4.5. Öğrencilerin Sınıfının Alt Boyut Skorları Üzerine Etkisi

Tablo 4.5.1. Öğrencilerin Sınıfının Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Sınıf				p
	3 (n=252)		4 (n=237)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Akademik Yönden Memnuniyet	3,86	0,70	3,90	0,78	0,517
Öğretim Alt Boyutu	4,08	0,76	4,17	0,88	0,246
Sınıf Alt Boyutu	3,69	0,86	3,64	0,91	0,493
Ders yükü Alt Boyutu	3,44	1,06	3,71	1,06	0,005
İtibar Alt Boyutu	4,34	0,92	4,29	0,90	0,543

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Akademik yönden memnuniyet ve ders yükü alt boyutu hariç diğer alt boyutları üzerinde öğrencilerin sınıfının etkisi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Ders yükü alt boyutuna öğrencilerin sınıfının etkisi $p < 0,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır.

Akademik Yönden Memnuniyet ve öğretim alt boyutu, ders yükü alt boyutu ortalamaları 4. sınıf öğrencilerinde daha yüksek iken sınıf alt boyutu ve itibar alt boyutu ortalamaları 3. sınıf öğrencilerinde daha yüksektir.

Ders yükü alt boyutunda üçüncü sınıflar ve dördüncü sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Dördüncü sınıfların ortalaması ($\mu=3,71$), üçüncü sınıfların ortalamasından ($\mu=3,44$) daha yüksek olmaktadır.

Tablo 4.5.2. Öğrencilerin Sınıfının İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Sınıf				p
	3 (n=252)		4 (n=237)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet	4,33	0,67	4,28	0,78	0,490
Kütüphane Alt Boyutu	4,83	0,81	4,74	0,81	0,219
Beslenme Alt Boyutu	3,09	1,29	3,31	1,33	0,068
Sağlık Alt Boyutu	4,94	1,03	4,85	0,98	0,349
Barınma Alt Boyutu	5,07	1,29	4,92	1,36	0,207
Telekomünikasyon Alt Boyutu	3,42	1,27	3,51	1,34	0,426
Güvenlik Alt Boyutu	4,32	0,83	4,24	0,90	0,282
Spor Alt Boyutu	4,67	1,54	4,62	1,60	0,760
Çevre Alt Boyutu	3,59	0,95	3,56	1,09	0,761
Rektörlük Alt Boyutu	4,38	1,53	4,23	1,61	0,309

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet ve alt boyutları üzerinde öğrencilerin sınıfının etkisi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet ve kütüphane alt boyutu, sağlık alt boyutu, barınma alt boyutu, güvenlik alt boyutu, spor alt boyutu, çevre alt boyutu, rektörlük alt boyutu ortalamaları 3. sınıf öğrencilerinde daha yüksek iken beslenme alt boyutu ve telekomünikasyon alt boyutu ortalamaları 4. sınıf öğrencilerinde daha yüksektir.

Tablo 4.5.3. Öğrencilerin Sınıfının Sosyal Yönden Memnuniyet Üzerine Etkisi

	Sınıf				p
	3 (n=252)		4 (n=237)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Sosyal Yönden Memnuniyet	3,71	1,31	3,69	1,27	0,859
Sosyal Yaşam Alt Boyutu	3,68	1,64	3,73	1,46	0,727
Kültürel Faaliyetler Alt Boyutu	3,65	1,38	3,62	1,35	0,806
Kulüp Alt Boyutu	4,21	1,69	4,04	1,72	0,283
Kampüs dışı Alt Boyutu	3,45	1,75	3,38	1,63	0,653

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Sosyal Yönden Memnuniyet ve alt boyutları üzerinde öğrencilerin sınıfının etkisi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Sosyal Yönden Memnuniyet ve Kültürel Faaliyetler Alt Boyutu, Kulüp Alt Boyutu, Kampüs Dışı Alt Boyutu ortalamaları 3. Sınıf öğrencilerinde daha yüksek iken Sosyal Yaşam Alt Boyutu ortalaması 4. Sınıf öğrencilerinde daha yüksektir.

4.6. Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin Alt Boyut Skorları Üzerine Etkisi

Tablo 4.6.1.ÖğrencilerinEğitim Birimlerinin Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Fakülte						p
	Tıp Fakültesi (n=126)		Diş Hekimliği Fakültesi (n=87)		Sağlık Bilimleri Fakültesi (n=276)		
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	
Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu	3,76	0,63	3,29	0,70	4,11	0,68	<0,001
Öğretim Alt Boyutu	4,00	0,72	3,39	0,83	4,41	0,69	<0,001
Sınıf Alt Boyutu	3,54	0,83	3,17	0,86	3,88	0,85	<0,001
Ders Yüğü Alt Boyutu	3,44	1,02	3,00	1,04	3,81	1,01	<0,001
İtibar Alt Boyutu	4,31	0,95	3,90	1,08	4,45	0,79	<0,001

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Katılımcıların öğrencisi oldukları eğitim biriminin, akademik yönden memnuniyet boyutunu oluşturan tüm alt boyutlar üzerinde etkili olduğu Tablo 4.6.1’de görülmektedir. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin akademik yönden memnuniyet ortalama puanlarının ve alt boyutlar ortalama puanlarının en yüksek olduğu bulunmuştur. Ortalama puanlar incelendiğinde akademik yönden memnuniyet düzeyi sıralaması ve alt boyut sıralamaları en yüksek memnuniyet düzeyinden en düşüğe doğru;

1. Sağlık Bilimleri Fakültesi
2. Tıp Fakültesi
3. Diş Hekimliği Fakültesi şeklinde olmaktadır.

Eğitim birimleri arasında farklılık durumu Post Hoc analizlerinden Scheffe testi ile belirlenmiştir. Yapılan post hoc test sonuçlarına göre akademik yönden memnuniyet alt boyutunda, öğretim alt boyutunda, sınıf alt boyutunda ve ders yüğü alt boyutunda tüm fakültelerin birbirleri ile olan farklılıkları anlamlı bulunmuştur.

İtibar alt boyutunda ise tıp fakültesi ile diş hekimliği fakültesi arasındaki fark ile diş hekimliği ve sağlık bilimleri fakültesi arasındaki fark anlamı bulunmuştur ($p=0.005$; $p<0.001$) (Tablo 4.6.1.)

Tablo 4.6.2. Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Fakülte						p
	Tıp Fakültesi (n=126)		Diş Hekimliği Fakültesi (n=87)		Sağlık Bilimleri Fakültesi (n=276)		
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	
İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu	4,30	0,75	4,00	0,77	4,41	0,68	<0,001
Kütüphane Alt Boyutu	4,88	0,94	4,97	0,73	4,69	0,75	0,007
Beslenme Alt Boyutu	3,27	1,34	2,92	1,29	3,25	1,31	0,099
Sağlık Alt Boyutu	4,80	1,10	4,92	1,06	4,93	0,94	0,455
Barınma Alt Boyutu	5,11	1,25	4,57	1,51	5,08	1,28	0,004
Telekomünikasyon Alt Boyutu	3,44	1,23	2,90	1,25	3,66	1,31	<0,001
Güvenlik Alt Boyutu	4,15	0,93	4,16	0,92	4,38	0,80	0,016
Spor Alt Boyutu	4,59	1,73	4,01	1,80	4,87	1,34	<0,001
Çevre Alt Boyutu	3,51	1,05	3,14	0,95	3,75	0,98	<0,001
Rektörlük Alt Boyutu	4,30	1,79	3,50	1,83	4,57	1,27	<0,001

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Katılımcıların öğrencisi oldukları eğitim biriminin, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet boyutu ve alt boyutunu oluşturan beslenme, sağlık ve güvenlik hizmetleri hariç alt boyutları üzerinde etkili olduğu Tablo 4.48’de görülmektedir.

İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu ortalaması ve alt boyut ortalamaları sıralamaları;

İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet ve Telekomünikasyon Alt Boyutu, Spor Alt Boyutu, Çevre Alt Boyutu, Rektörlük Alt Boyutu Memnuniyet Ortalamaları Sıralaması (Yüksekten Düşüğe Sıralama)

1. Sağlık Bilimleri Fakültesi
2. Tıp Fakültesi
3. Diş Hekimliği Fakültesi

Sağlık Alt Boyutu, Güvenlik Alt Boyutu Memnuniyet Ortalamaları Sıralaması (Yüksekten Düşüğe Sıralama)

1. Sağlık Bilimleri Fakültesi
2. Diş Hekimliği Fakültesi
3. Tıp Fakültesi

Kütüphane Alt Boyutu Memnuniyet Ortalamaları Sıralaması (Yüksekten Düşüğe Sıralama)

1. Diş Hekimliği Fakültesi
2. Tıp Fakültesi
3. Sağlık Bilimleri Fakültesi

Beslenme Alt Boyutu ve Barınma Alt Boyutu Memnuniyet Ortalamaları Sıralaması; (Yüksekten Düşüğe Sıralama)

1. Tıp Fakültesi
2. Sağlık Bilimleri Fakültesi
3. Diş Hekimliği Fakültesi

Gruplar arası farklılık için test yapılmıştır.

Post hoc test sonuçlarına göre; imkânlar ve spor alt boyutunda tıp fakültesi ile diş hekimliği fakültesi ve diş hekimliği fakültesi ile sağlık bilimleri fakültesi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p= 0.011$; $p<0.001$). Farklılık diş hekimliği fakültesinden kaynaklanmaktadır. En yüksek ortalama diş hekimliği fakültesinde elde edilmiştir. Kütüphane alt boyutunda; diş hekimliği ile sağlık bilimleri fakültesi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p=0.019$). Barınma alt boyutunda tıp fakültesi ile diş hekimliği fakültesi ve diş hekimliği fakültesi ile sağlık bilimleri fakültesi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p= 0.015$ $p=0.008$). Farklılık diş hekimliği fakültesinden kaynaklanmaktadır. En düşük ortalama diş hekimliği fakültesinde elde edilmiştir. Telekomünikasyon alt boyutunda tıp fakültesi ile diş hekimliği fakültesi ve diş hekimliği fakültesi ile sağlık bilimleri fakültesi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p= 0.009$; $p<0.001$). Farklılık diş hekimliği fakültesinden kaynaklanmaktadır. En düşük ortalama diş hekimliği fakültesinde elde edilmiştir. Güvenlik alt boyutunda tıp fakültesi ile sağlık bilimleri fakültesi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p=0.047$). Çevre alt boyutunda tıp fakültesi ile diş hekimliği fakültesi ve diş hekimliği fakültesi ile sağlık bilimleri fakültesi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p= 0.026$ $p<0.001$). Farklılık diş hekimliği fakültesinden kaynaklanmaktadır. En düşük ortalama diş hekimliği fakültesinde elde edilmiştir. Rektörlük alt boyutunda, tıp fakültesi ile diş hekimliği fakültesi ve diş hekimliği fakültesi ile sağlık bilimleri fakültesi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p= 0.001$; $p<0.001$). Farklılık diş hekimliği fakültesinden kaynaklanmaktadır. En düşük ortalama diş hekimliği fakültesinde elde edilmiştir.

Tablo 4.6.3.Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Fakülte						p
	Tıp Fakültesi (n=126)		Diş Hekimliği Fakültesi (n=87)		Sağlık Bilimleri Fakültesi (n=276)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutu	3,92	1,29	3,09	1,37	3,80	1,20	<0,001
Sosyal Yaşam Alt Boyutu	3,95	1,64	2,98	1,53	3,81	1,46	<0,001
Kültürel Faaliyetler Alt Boyutu	3,89	1,31	3,24	1,55	3,65	1,30	0,002
Kulüp Alt Boyutu	4,26	1,86	3,61	1,92	4,23	1,53	0,008
Kampüs Dışı Alt Boyutu	3,56	1,70	2,60	1,67	3,61	1,62	<0,001

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Katılımcıların öğrencisi oldukları eğitim biriminin, sosyal yönden memnuniyet boyutu, sosyal yaşam alt boyutu, kampüs dışı alt boyutu $p<0,001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu Tablo 4.6.3'te görülmektedir.

Katılımcıların öğrencisi oldukları eğitim biriminin, kültürel faaliyetler alt boyutu ve kulüp alt boyutunda ise $p<0,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu Tablo 4.6.3.'de görülmektedir.

Yapılan ikili karşılaştırmalarda tüm alt boyutlarda tıp fakültesi ile diş hekimliği fakültesi öğrencileri ve diş hekimliği ile sağlık bilimleri fakültesi öğrencileri arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Farklılık diş hekimliği fakültesinden kaynaklanmaktadır. Tüm alt boyutlarda en düşük ortalama diş hekimliği fakültesine aittir.

Sosyal Yönden Memnuniyet Ortalamaları ve Sosyal Yaşam Alt Boyutu, Kültürel Faaliyetler Alt Boyutu, Kulüp Alt Boyutu Memnuniyet Ortalamaları Sıralaması;
(Yüksekten Düşüğe Sıralama)

1. Tıp Fakültesi
2. Sağlık Bilimleri Fakültesi
3. Diş Hekimliği Fakültesi

Kampüs Dışı Alt Boyutu Memnuniyet Ortalamaları Sıralaması;
(Yüksekten Düşüğe Sıralama)

1. Sağlık Bilimleri Fakültesi
2. Tıp Fakültesi
3. Diş Hekimliği Fakültesi

4.7. Öğrencilerin Medeni Durumlarının Alt Boyut Skorlarına Etkisi

Öğrencilerin medeni durumlarının akademik yönden memnuniyet boyutu üzerine etkisi, öğrencilerin medeni durumlarının imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet boyutu üzerine etkisi, öğrencilerin medeni durumlarının sosyal yönden memnuniyet boyutu üzerine etkisi ile ilgili yapılan analizlerde hiçbir alt boyutta anlamlı farklılık elde edilmemiştir.

4.8. Öğrencilerin İkametgâhının Alt Boyut Skorları Üzerine Etkisi

Tablo 4.8.1. Öğrencilerin İkametgâhının Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Şu an ikametgâhınız nerededir?								p
	Ailemle birlikte kalıyorum (n=306)		Arkadaşlarımla birlikte kalıyorum (n=44)		Yurttta kalıyorum (n=46)		Diğer (n=93)		
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	
Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu	3,89	0,75	3,86	0,77	3,94	0,69	3,80	0,70	0,083
Öğretim Alt Boyut	4,14	0,85	4,11	0,76	4,16	0,71	4,04	0,82	0,126
Sınıf Alt Boyut	3,69	0,90	3,66	0,90	3,74	0,83	3,55	0,85	0,374
Ders Yüğü Alt Boyut	3,55	1,07	3,50	1,18	3,70	1,04	3,61	1,01	0,778
İtibar Alt Boyut	4,33	0,90	4,33	0,97	4,34	0,80	4,27	0,97	0,872

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

*SS: Standart Sapma

Tablo 4.8.1.'e göre akademik yönden memnuniyet üzerinde ve alt boyutları üzerinde öğrencilerin kaldığı yerin etkisi olup olmadığının değerlendirmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4.8.2. Öğrencilerin İkametgâhının İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Şu an ikametgâhınız nerededir?								
	Ailemle birlikte kalıyorum (n=306)		Arkadaşlarımla birlikte kalıyorum (n=44)		Yurttta kalıyorum (n=46)		Diğer (n=93)		p
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	
İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet	4,35	0,75	4,13	0,65	4,31	0,62	4,25	0,72	0,206
İmkânlar Alt Boyutu	4,35	0,75	4,13	0,65	4,31	0,62	4,25	0,72	0,958
Kütüphane Alt Boyutu	4,78	0,80	4,91	0,87	4,71	0,74	4,81	0,85	0,866
Beslenme Alt Boyutu	3,19	1,36	3,15	1,21	3,43	1,08	3,11	1,34	0,458
Sağlık Alt Boyutu	4,95	1,05	4,64	0,91	4,79	0,98	4,90	0,88	0,178
Barınma Alt Boyutu	5,19	1,24	4,30	1,32	4,73	1,24	4,83	1,50	0,954
Telekomüni kasyon Alt Boyutu	3,52	1,34	3,56	1,19	3,27	1,34	3,33	1,24	0,761
Güvenlik Alt Boyutu	4,27	0,87	4,47	0,78	4,31	0,82	4,21	0,89	0,841
Spor Alt Boyutu	4,71	1,54	3,99	1,61	4,72	1,46	4,70	1,64	0,241
Çevre Alt Boyutu	3,62	1,01	3,48	1,08	3,57	0,96	3,48	1,02	0,596
Rektörlük Alt Boyutu	4,34	1,52	4,00	1,70	4,66	1,53	4,19	1,68	0,337

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet üzerinde ve alt boyutları üzerinde öğrencilerin kaldığı yerin etkisi olup olmadığının değerlendirmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4.8.3. Öğrencilerin İkametgâhının Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Şu an ikametgâhınız nerededir?								
	Ailemle birlikte kalıyorum (n=306)		Arkadaşlarımla birlikte kalıyorum (n=44)		Yurtta kalıyorum (n=46)		Diğer (n=93)		p
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	
Sosyal Yönden Memnuniyet	3,81	1,27	3,25	1,21	3,47	1,38	3,67	1,29	0,814
Sosyal Yaşam Alt Boyutu	3,86	1,49	3,11	1,41	3,31	1,70	3,66	1,67	0,409
Kültürel Alt Boyutu	3,75	1,34	3,32	1,45	3,41	1,42	3,54	1,35	0,922
Kulüp Alt Boyutu	4,17	1,68	3,72	1,67	3,95	1,67	4,27	1,81	0,416
Kampüs dışı Alt Boyutu	3,45	1,71	3,09	1,43	3,59	1,58	3,37	1,79	0,486

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.8.3. e göre; Sosyal Yönden Memnuniyet üzerinde ve alt boyutları üzerinde öğrencilerin kaldığı yerin etkisi olup olmadığının değerlendirmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Sosyal Yönden Memnuniyet ve Sosyal Yaşam Alt Boyutu, Kültürel Alt Boyutu, Kulüp Alt Boyutu memnuniyet ortalamaları;(Yüksekten Düşüğe Sıralama)

1. Aile ile birlikte kalmak
2. Arkadaşlar ile birlikte kalmak
3. Yurtta kalmak şeklinde sıralanmıştır.

Kampüs dışı Alt Boyutu memnuniyet ortalaması ise;(Yüksekten Düşüğe Sıralama)

1. Yurtta kalmak
2. Aile ile birlikte kalmak
3. Arkadaşlar ile birlikte kalmak şeklinde sıralanmıştır.

4.9. Öğrencilerin İş Durumlarının Alt Boyut Skorlarına Etkisi

Öğrencilerin iş durumlarının akademik yönden memnuniyet boyutu üzerine etkisi incelendiğinde; para kazandıran bir işte çalışma durumlarına göre alt boyut ortalamaları karşılaştırmalarında ders yükü boyutunda anlamlı farklılık elde edilmiştir ($p<0.001$).

Ders yükü alt boyutunda para kazandıran bir işte çalışanların ortalaması 4,21 olarak daha yüksek ortalamaya sahiptir; para kazandıran bir işte çalışmayanların ortalaması ise 3,54 olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin iş durumlarının imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet boyutu üzerine etkisi incelendiğinde, para kazandıran bir işte çalışma durumlarına göre alt boyut ortalamaları karşılaştırmalarında çevre boyutunda; anlamlı farklılık elde edilmiştir ($p=0.007$).

Çevre alt boyutunda para kazandıran bir işte çalışanların ortalaması 4,63'tür; para kazandıran bir işte çalışmayanların ortalaması ise 2,55'tir.

Öğrencilerin iş durumlarının sosyal yönden memnuniyet boyutu üzerine etkisi incelendiğinde; hiçbir alt boyutta anlamlı farklılık elde edilememiştir.

4.10. Öğrencilerin Burs Durumunun Alt Boyut Skorlarına Etkisi

Tablo 4.10.1. Öğrencilerin Burs Durumunun Akademik Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Burslu musunuz?				p
	Evet (n=262)		Hayır (n=227)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Akademik Yönden Memnuniyet	3,96	0,70	3,78	0,77	0,006
Öğretim Alt Boyutu	4,23	0,77	4,00	0,86	0,002
Sınıf Alt Boyutu	3,76	0,88	3,56	0,88	0,015
Ders Yüğü Alt Boyutu	3,64	1,04	3,49	1,09	0,127
İtibar Alt Boyutu	4,33	0,88	4,30	0,94	0,770

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.10.1'e göre; burslu öğrencilerle burssuz öğrenciler arasında akademik yönden memnuniyet ve öğretim alt boyutu $p < 0,01$ seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Sınıf alt boyutunda ise $p < 0,05$ seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

Burslu öğrencilerin akademik yönden memnuniyet ve alt boyutlarından memnuniyetleri, burssuz öğrencilerle ortalamaları karşılaştırıldığında hepsinde daha yüksek olarak bulunmuştur.

Tablo 4.10.2. Öğrencilerin Burs Durumunun İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Burslu musunuz?				p
	Evet (n=262)		Hayır (n=227)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
İmkânlar ve Hizmetler Boyutu	4,33	0,68	4,28	0,77	0,493
Kütüphane Alt Boyutu	4,77	0,80	4,81	0,82	0,558
Beslenme Alt Boyutu	3,10	1,30	3,31	1,33	0,079
Sağlık Alt Boyutu	4,89	0,97	4,90	1,04	0,942
Barınma Alt Boyutu	5,01	1,35	4,98	1,30	0,840
Telekomünikasyon Alt Boyutu	3,48	1,36	3,45	1,25	0,808
Güvenlik Alt Boyutu	4,38	0,80	4,16	0,92	0,005
Spor Alt Boyutu	4,70	1,53	4,58	1,62	0,407
Çevre Alt Boyutu	3,62	1,01	3,53	1,03	0,367
Rektörlük Alt Boyutu	4,40	1,47	4,20	1,68	0,165

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.5.2'e göre; burslu öğrencilerle burssuz öğrenciler arasında imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyette ve güvenlik alt boyutu hariç diğer alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

Güvenlik alt boyutunda $p < 0,01$ seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

Burslu öğrencilerin imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetleri ve barınma alt boyutu telekomünikasyon alt boyutu, güvenlik alt boyutu, spor alt boyutu, çevre alt boyutu rektörlük alt boyutu memnuniyetleri, burssuz öğrencilerle ortalamaları karşılaştırıldığında daha yüksek olarak bulunmuştur.

Tablo 4.10.3. Öğrencilerin Burs Durumunun Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutu Üzerine Etkisi

	Burslu musunuz?				p
	Evet (n=262)		Hayır (n=227)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Sosyal Yönden Memnuniyet Boyutu	3,70	1,23	3,71	1,36	0,976
Sosyal Yaşam Alt Boyutu	3,76	1,50	3,63	1,62	0,353
Kültür Merkezi Alt Boyutu	3,54	1,30	3,75	1,43	0,085
Kulüp Alt Boyutu	4,04	1,62	4,23	1,80	0,232
Kampüs Dışı Alt Boyutu	3,50	1,66	3,31	1,71	0,202

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.10.3'e göre; burs alan ve burs almayan öğrenciler arasında sosyal yönden memnuniyet, sosyal yaşam, kültür merkezi, kulüpler ve kampüs dışı alt boyutlarına yönelik memnuniyetlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Burssuz öğrencilerin sosyal yönden memnuniyetleri ve kültür merkezi alt boyutu kulüp alt boyutu memnuniyetleri, burslu öğrencilerle ortalamaları karşılaştırıldığında daha yüksek olarak bulunmuştur.

Demografik Özelliklerin Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Özdeşleşme Üzerine Etkisi

Öğrencilerin cinsiyeti, sınıfı, fakültesi, medeni durumu, ikametgâh durumu, para kazandıran bir işte çalışıp çalışmadığı ve bursluluk durumları, gibi demografik özelliklerinin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde etkisi olup olmadığı incelenmiştir, elde edilen sonuçlar sırasıyla tablolarda verilmiştir.

İnceleme için genel yaşam kalitesine, genel yaşam doyumuna ve özdeşleşmeye ait her değişkene verilmiş olan sayısal değerler toplanarak ve değişken sayısına bölünerek; analizlerde kullanılacak genel yaşam kalitesi puanı elde edilmiştir.

4.11. Öğrencilerin Cinsiyetinin Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

Tablo 4.11. Öğrencilerin Cinsiyetinin Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

	Cinsiyet				p
	Kadın (n=383)		Erkek (n=106)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Genel Yaşam Kalitesi Skor	3,58	1,13	3,22	1,17	0,004
Genel Yaşam Doyumu Skor	2,77	0,78	2,50	0,92	0,006
Özdeşleşme Skor	3,61	0,91	3,32	1,04	0,004

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.11.'de verilen anlamlılık (p) değerlerine göre cinsiyetin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır ($p < 0,01$).

Kız öğrencilerin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme ortalamaları erkek öğrencilere göre daha yüksektir.

Yani kız öğrenciler erkek öğrencilere göre; genel olarak daha kaliteli bir yaşam ve yaşam doyumu olduğunu ve kendilerini üniversite ile daha çok özdeşleşmiş olarak gördüklerini bildirmektedirler.

4.12. Öğrencilerin Sınıflarının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

Tablo 4.12. Öğrencilerin Sınıflarının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

	Sınıf				p
	3 (n=252)		4 (n=237)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Genel Yaşam Kalitesi Skor	3,47	1,17	3,54	1,13	0,474
Genel Yaşam Doyumu Skor	2,66	0,81	2,77	0,83	0,159
Özdeşleşme Skor	3,52	0,96	3,58	0,93	0,517

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.12. incelendiğinde, öğrencilerin sınıflarının genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olarak bir fark olmadığı görülmektedir.

4.13. Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

Tablo 4.13. Öğrencilerin Eğitim Birimlerinin Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

	Fakülte						p
	Tıp fakültesi (n=126)		Diş Hekimliği Fakültesi (n=87)		Sağlık Bilimleri Fakültesi (n=276)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Genel Yaşam Kalitesi Skor	3,51	1,07	2,59	1,05	3,79	1,06	<0,001
Genel Yaşam Doyumu Skor	2,76	0,87	2,35	0,85	2,81	0,75	<0,001
Özdeşleşme Skor	3,51	1,01	3,16	0,90	3,69	0,89	<0,001

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Öğrencilerin okudukları fakültenin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır. ($p < 0,001$)

Farklılığın belirlenmesine yönelik yapılan post-hoc test sonuçlarına göre genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyum ve özdeşleşme alt boyut ortalamalarının karşılaştırılmasında tıp fakültesi ile diş hekimliği fakültesi ve diş hekimliği fakültesi ile sağlık bilimleri fakültesi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p = 0.015$ $p = 0.008$). Farklılık diş hekimliği fakültesinden kaynaklanmaktadır. En düşük ortalama diş hekimliği fakültesinde elde edilmiştir.

Fakülteler arası genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme sıralaması;

1. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin genel yaşam kalitesi ortalaması ($\mu=3,79$), genel yaşam doyumu ortalaması ($\mu=2,81$), özdeşleşme ortalaması ($\mu=3,69$) ortalama ile en yüksek;
2. Tıp Fakültesi öğrencilerinin genel yaşam kalitesi ortalaması ($\mu=3,51$), genel yaşam doyumu ortalaması ($\mu=2,76$), özdeşleşme ortalaması ($\mu=3,51$) ortalama ile ikinci;
3. Diş Hekimliği Fakültesi öğrencilerinin genel yaşam kalitesi ortalaması ($\mu=2,59$), genel yaşam doyumu ortalaması ($\mu=2,35$), özdeşleşme ortalaması ($\mu=3,16$) ortalama ile üçüncü olarak bulunmuştur.

4.14. Öğrencilerin Medeni Durumunun Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

Tablo 4.14. Öğrencilerin Medeni Durumunun Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

	Medeni Durum				p
	Bekâr (n=482)		Evli (n=7)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Genel Yaşam Kalitesi Skor	3,51	1,15	2,94	1,19	0,192
Genel Yaşam Doyumu Skor	2,72	0,82	2,38	0,89	0,359
Özdeşleşme Skor	3,55	0,95	3,64	0,54	0,791

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.14. incelendiğinde, öğrencilerin medeni durumunun genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olarak bir fark olmadığı görülmektedir.

Bekâr öğrencilerin genel yaşam kalitesi ve genel yaşam doyumu ortalaması evli öğrencilere kıyasla daha yüksek olarak bulunmuştur.

Evli öğrencilerin üniversite ile özdeşleşme ortalaması ise bekâr öğrencilere kıyasla daha yüksek olarak bulunmuştur.

4.15. Öğrencilerin İkametgâhının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

Tablo 4.15. Öğrencilerin İkametgâhının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

	Şu an ikametgâhınız nerededir?								p
	Ailemle birlikte kalıyorum (n=306)		Arkadaşlarımla birlikte kalıyorum (n=44)		Yurtta kalıyorum (n=46)		Diğer(n=93)		
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	
Genel Yaşam Kalitesi Skor	3,54	1,13	3,39	1,11	3,67	1,22	3,38	1,19	0,422
Genel Yaşam Doyumu Skor	2,73	0,82	2,71	0,65	2,62	0,81	2,70	0,89	0,847
Özdeşleşme Skor	3,50	0,95	3,60	0,91	3,66	0,88	3,61	0,97	0,595

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.15. incelendiğinde öğrencilerin ikametgâhının genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı görülmektedir. Yurtta kalan öğrencilerin genel yaşam kalitesi ve üniversite ile özdeşleşme ortalamaları farklı ikametgâh türlerine göre daha yüksekken, ailesiyle birlikte kalan öğrencilerin genel yaşam doyumu ortalaması farklı ikametgâh türlerine göre daha yüksek olarak bulunmuştur.

4.16. Öğrencilerin İş Durumlarının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

Tablo 4.16. Öğrencilerin İş Durumlarının Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

	Şu anda para kazandıran bir işte çalışıyor musunuz?				p
	Evet (n=21)		Hayır (n=468)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Genel Yaşam Kalitesi Skor	3,68	1,15	3,50	1,15	0,486
Genel Yaşam Doyumu Skor	2,82	0,80	2,71	0,82	0,554
Özdeşleşme Skor	3,63	0,97	3,54	0,95	0,693

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.16. incelendiğinde öğrencilerin çalışma durumunun genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin para kazandıran bir işte çalışıp çalışmamasının; genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde etkisi yoktur.

Para kazandıran bir işte çalışan öğrencilerin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu, özdeşleşme ortalamaları çalışmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

4.17. Öğrencilerin Burs Durumunun Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

Tablo 4.17. Öğrencilerin Burs Durumunun Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Üzerine Etkisi

	Burslu musunuz?				p
	Evet (n=262)		Hayır (n=227)		
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	
Genel Yaşam Kalitesi Skor	3,56	1,11	3,44	1,19	0,247
Genel Yaşam Doyumu Skor	2,69	0,78	2,74	0,86	0,511
Özdeşleşme Skor	3,60	0,92	3,49	0,97	0,204

(Başkent Üniversitesi, Ankara 2022)

Tablo 4.17 incelendiğinde, öğrencilerin bursluluk durumunun genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olarak bir fark olmadığı görülmektedir.

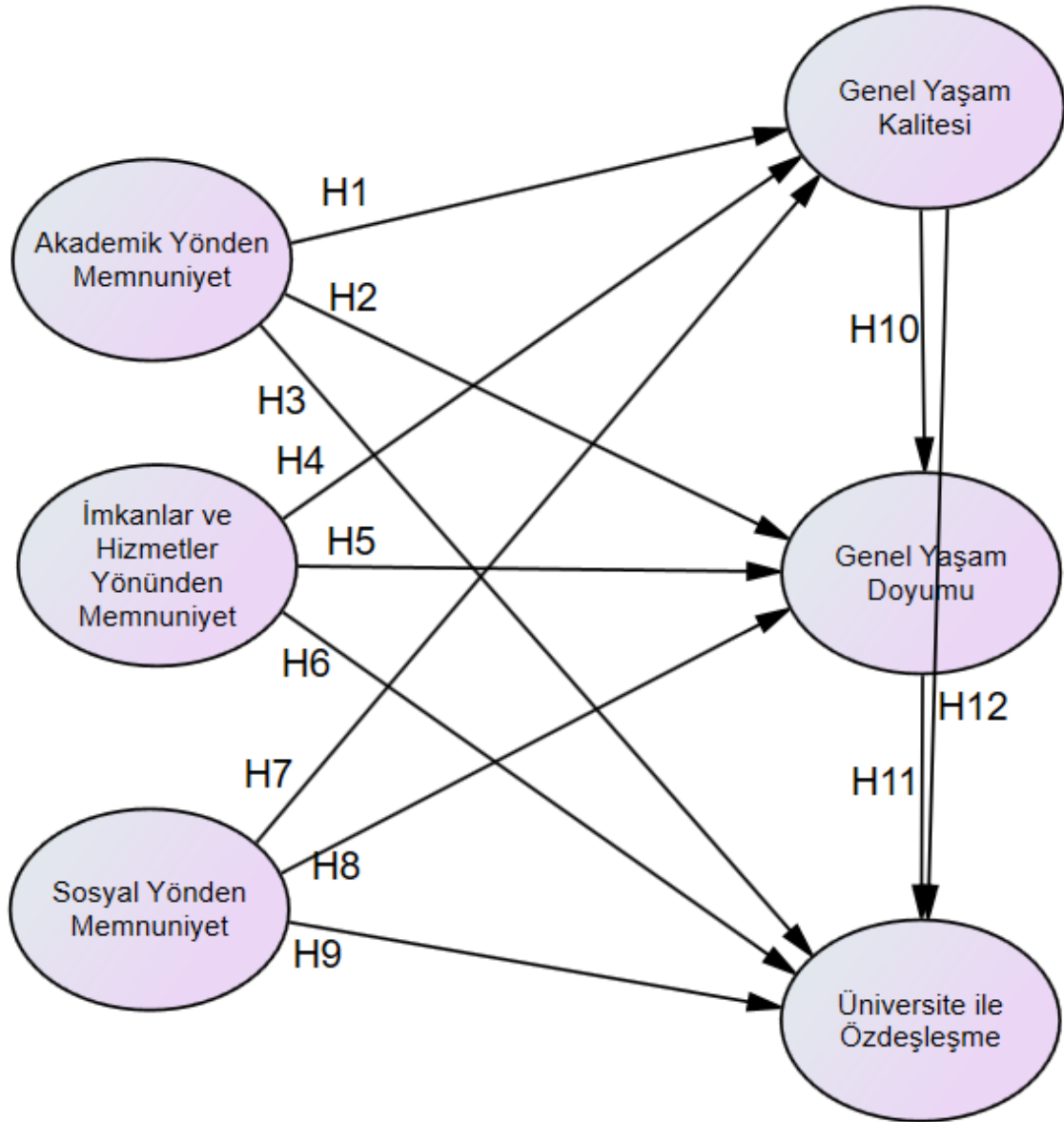
Burslu öğrencilerin genel yaşam kalitesi ve üniversite ile özdeşleşme ortalamaları burssuz öğrencilere göre daha yüksek iken, genel yaşam doyumu ortalaması burssuz öğrencilerde burslu öğrencilere göre daha yüksek olarak bulunmuştur.

4.18. Üniversite Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Kalitesi, Genel Yaşam Doyumu ve Üniversite ile Özdeşleşme Arasındaki İlişkilere Ait Yapısal Eşitlik Modeli

Bu çalışmada, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme değişkenlerinin üniversitede yaşam kalitesi ölçeğinin boyutları tarafından etkilenip etkilenmediğini belirlemek amacıyla bir yapısal eşitlik modeli (YEM) kullanılmıştır.

Kangal A'nın çalışmasında kullanılan bu model; Yu ve Lee (2008)'nin modelinden esinlenerek oluşturulmuş ve neden: üniversite yaşam kalitesi boyutları sonuç: genel yaşam doyumu, genel yaşam kalitesi ve üniversite ile özdeşleşme kabul edildiği model sınanmıştır.

Modeli sınamak için yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır. Oluşturulan teorik model ve hipotezleri aşağıdadır. YEM bu teorik modelin test edilmesi ve doğrulanmasında kullanılan kavramsal bir istatistiksel yöntemdir.

Şekil 4.18. a) Modele Ait Yol Diyagramı-1
Yapısal Eşitlik Modeli (YEM, SEM: Structural Equation Modelling)

H1 Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H2 Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H3 Akademik yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H4 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H5 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H6 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H7 Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H8 Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H9 Sosyal yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H10 Genel yaşam kalitesinin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

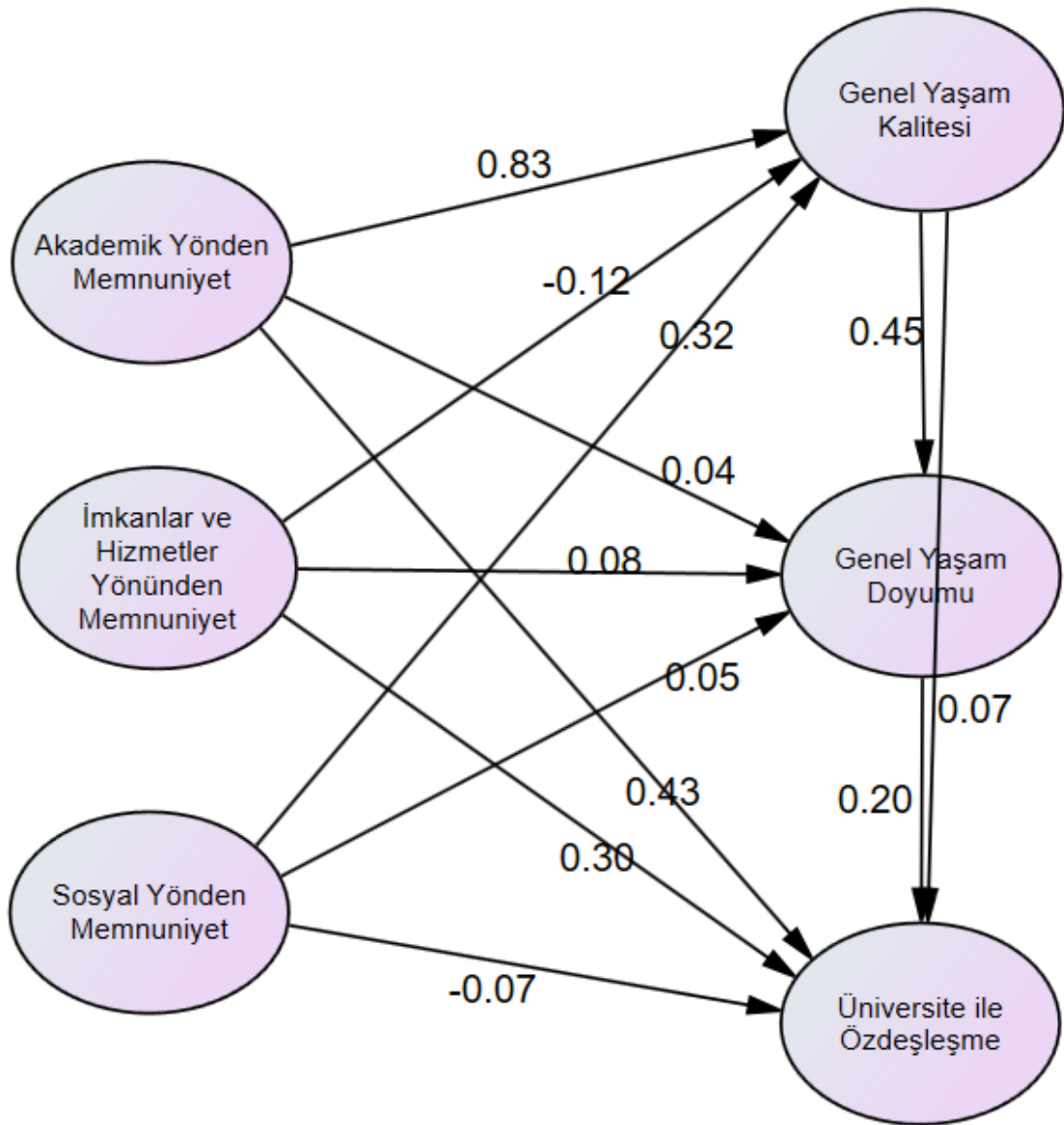
H11 Genel yaşam doyumunun üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

H12 Genel yaşam kalitesinin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

Bu çalışmadaki yapısal eşitlik modeli için Amos 25.0.0 programı kullanılmıştır. Modelin yeterliliğini ortaya koymak üzere pek çok uyum indeksi kullanılmaktadır. Bu çalışmada yapılan YEM için Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness), iyilik uyum indeksi (Goodness of Fit Index, GFI), karşılaştırmalı uyum indeksi (Comparative Fit Index, CFI) ve tahmin hatalarının ortalamasının karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) incelenmiştir.

Uyum indekslerine ilişkin dikkate alınması gereken ölçütler hakkında araştırmacılar arasında tam bir uzlaşma bulunmamaktadır (60) . Bununla birlikte genel olarak; χ^2/df için 3'ün altı mükemmel uyuma ve 5'in altı kabul edilebilir uyuma, GFI ve CFI indeksleri için 0.90 değeri kabul edilebilir uyuma ve 0.95 değeri mükemmel uyuma işaret etmektedir (61,62) . RMSEA için .08 kabul edilebilir uyuma ve .05 mükemmel uyuma işaret etmektedir (63,64) .

YEM sonucunda, ki-kare istatistiğinin serbestlik derecelerine oranı (χ^2/df) 3,723 ($\chi^2 = 14464,025$; $df=3885$; $p=0,000$); $RMSEA=0,075$; $GFI= 0,55$; $CFI=0,69$ olarak hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar için modelinki-kare ve RMSEA uyum değerlerine göre yeterli uyum değerlerini sağladığını göstermektedir.

Şekil 4.18. b) Modele Ait Yol Diyagramı-2
Yapısal Eşitlik Modeli (YEM, SEM: Structural Equation Modelling)

Kurulan model sonucunda, akademik yönden ($\beta=0,825$) ve sosyal yönden memnuniyetin ($\beta=0,324$) genel yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi vardır ($p<0,05$). Yani beta katsayıları istatistiksel olarak modele anlamlı katkı sağlamaktadır. Akademik yönden memnuniyet ayrıca üniversite ile özdeşleşme üzerinde de anlamlı etkiye sahiptir ($\beta=0,431$). Genel yaşam kalitesinin genel yaşam doymu üzerindeki etkisi anlamlıdır ($\beta=0,448$). Genel yaşam doymununun ise üniversite ile özdeşleşme üzerindeki etkisi anlamlıdır ($\beta=0,202$).

Sonuç olarak, akademik yönden memnuniyetin, genel yaşam kalitesi ve genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır. Ayrıca, genel yaşam kalitesinin genel yaşam doyumu üzerinde, genel yaşam doyumunun, özdeşleşme üzerindeki etkisi pozitiftir. H1, H7, H10, H3 ve H11 hipotezleri reddedilemez.

Tablo 4.18.1. Regresyon Ağırlıkları (Regression Weights)

			Estimate (tahmin)	S.E.	C.R.	P
GYK	<---	AYM	,825	,070	11,773	***
GYK	<---	İHYM	-,121	,166	-,729	,466
GYK	<---	SYM	,324	,054	6,030	***
GYD	<---	AYM	,040	,081	,490	,624
GYD	<---	İHYM	,077	,180	,430	,667
GYD	<---	SYM	,050	,059	,852	,394
GYD	<---	GYK	,448	,064	6,987	***
OZ	<---	AYM	,431	,084	5,148	***
OZ	<---	İHYM	,289	,181	1,595	,111
OZ	<---	SYM	-,074	,058	-1,272	,203
OZ	<---	GYK	,066	,066	1,003	,316
OZ	<---	GYD	,202	,053	3,778	***

GYK: Genel Yaşam Kalitesi

GYD: Genel Yaşam Doyumu

OZ: Özdeşleşme

AYM: Akademik Yönden Memnuniyet

İHYM: İmkânlar ve Hizmetler Yönünden Memnuniyet

SYM: Sosyal Yönden Memnuniyet

Çalışmaların analizleri esnasında sıklıkla kullanılan uyum indekslerinin mükemmel ve kabul edilebilir değerleri tabloda verilmiştir (65).

Tablo 4.18.2. YEM’de kullanılan Mükemmel Değerler ve Uyum İyiliği İndeksleri

UYUM DEĞERLERİ	MÜKEMMEL UYUM	KABUL EDİLEBİLİR UYUM
X²/sd	<3	<5
RMSEA	0<RMSEA<0.05	0.06≤RMSEA<0.08
NFI	0.95≤GFI≤1	0.90≤GFI<0.95
CFI	0.97≤CFI≤1	0.90≤CFI≤0.96
GFI	0.95≤GFI≤1	0.90≤GFI<0.95
AGFI	0.90≤AGFI≤1	0.85≤AGFI<0.90
RMR	0≤RMR<0.05	0.05≤RMR≤0.10
TLI	0.97≤NNFI≤1	0.90≤NNFI≤0.96
IFI	0.95≤IFI≤1	0.90≤IFI<0.95
RFI	0.90≤AGFI≤1	0.85≤AGFI<0.90

Tablo 4.18.3. Başkent Üniversitesinde Öğrenci Yaşam Kalitesi Araştırması'nda İncelenen Hipotezler ve Sonuçlar

HİPOTEZLER	SONUÇLAR
H1 Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	* KABUL
H2 Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	RED
H3 Akademik yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	*KABUL
H4 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	RED
H5 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	RED
H6 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	RED
H7 Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	*KABUL
H8 Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	RED
H9 Sosyal yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	RED
H10 Genel yaşam kalitesinin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	*KABUL
H11 Genel yaşam doyumunun üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	*KABUL
H12 Genel yaşam kalitesinin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	RED

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada; Üniversite Öğrenci Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin, üniversite yaşam kalitesi ile ilgili literatür incelendiğinde daha önceki araştırma sonuçları ile kıyaslanabilir hipotezler oluşturulması ve sonuçlarının incelenmesi imkânını verebilmesi ile hem de araştırma uygulaması sırasında açık anlaşılır ve yanıtlanabilir sorular içermesi ile tıp fakültesi, diş hekimliği fakültesi, sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerini değerlendirmek için iyi bir araç olduğu düşünülmüştür. Çalışmadaki; tıp fakültesi öğrencileri, diş hekimliği öğrencileri, sağlık bilimleri fakültesi öğrencileri genel yaşam kalitelerini, genel yaşam doyumlarını ve özdeşleşmelerini iyi-yüksek olarak değerlendirmişlerdir.

Bu çalışmada üniversite yaşam kalitesi akademik yönden, imkânlar ve hizmetler yönünden, sosyal yönden olmak üzere 3 boyut ve alt boyutlar ile birlikte değerlendirilirken aynı zamanda genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumunu ve üniversite ile özdeşleşme durumları tanımlayıcı özellikler ve sosyodemografik faktörlerle de ayrı ayrı araştırılmıştır.

Çalışmaya katılan 3 fakültenin öğrencilerinin; (Tıp Fakültesi öğrencileri, Diş Hekimliği Fakültesi öğrencileri, Sağlık Bilimleri öğrencileri) sosyodemografik özellikleri (cinsiyet, sınıf, eğitim birimi, medeni durum, ikametgâh durumu, iş durumu, burs durumu) QCL total skor ve alt boyutlarını öngörücü olarak kullanılmıştır. Sosyodemografik değişkenler, her bir boyut ve alt boyut puanındaki varyasyonları açıklayabilmek için kullanılmıştır. Bireyin yaşam kalitesini birçok faktörün etkileyebileceği göz önünde bulundurulduğunda bu faktörlerin bazılarının ölçek boyut ve alt boyutlarında anlamlı etkisi olmama durumunu açıklayabilmektedir (66).

Çalışmadaki sosyodemografik değişkenler, tüm ölçek boyutları ve alt boyutlarındaki varyasyonun tamamını açıklamasa da önemli bulgulara ulaşılmış ve çoğunlukla anlamlı yorumlar yapılabilmesine olanak vermiş ve hipotezler açıklanabilmiştir.

Öğrenciler cinsiyetlerine göre incelendiğinde; öğrencilerin cinsiyetinin akademik yönden memnuniyet boyutu ve alt boyutları, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet alt boyutu olan telekomünikasyon ve teknoloji ve spor alt boyutları üzerinde istatistiksel anlamlı bir etkisi vardır.

- ✓ Kız öğrencilerin akademik yönden memnuniyetleri ile akademik yönden alt boyut memnuniyet ortalamaları erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek bulunmuştur.
- ✓ Kız öğrencilerin imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetleri ile sağlık hizmetleri, barınma hizmetleri, telekomünikasyon ve teknoloji, güvenlik hizmetleri ve ulaşım, spor tesisleri, çevre, rektörlük ve uluslararası ilişkiler birimleri memnuniyet ortalamaları erkek öğrencilere göre daha yüksek olarak bulunmuştur.
- ✓ Kız öğrencilerin sosyal yönden memnuniyetleri ile sosyal yönden memnuniyet, sosyal yaşam, kulüp faaliyetleri, kampüs dışı memnuniyet ortalamaları erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek bulunmuştur.

Öğrenciler cinsiyetinin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.

- ✓ Kız öğrencilerin, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu, özdeşleşme ortalamaları erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek bulunmuştur.

Cinsiyete göre yaşam kalitesi ve memnuniyet incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre üniversite yaşamlarından daha memnun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi (WHOQOL)-BREF'i kullanarak bir ABD dış hekimliği okulundaki dış hekimliği öğrencilerinin yaşam kalitesini değerlendirildiği çalışmada; bulgular, yanıt veren öğrencilerin genel yaşam kalitelerini iyi olarak değerlendirdiklerini göstermiştir. Çalışmada kadın ve erkeklerin yaşam kaliteleri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir fakat kız öğrenciler, sosyal ilişkiler alanında erkeklerden daha yüksek yaşam kalitesi bildirmişlerdir (66).

Üniversite öğrencileri ile yapılan yaşam doyumu çalışmasına örnek olarak Diener (1995) tarafından, 31 ülkede 13,118 üniversite öğrencisi bulunan çalışmada kız öğrencilerin %70'inin erkek öğrencilerin %63'ünün yaşam doyumunun yüksek olduğu bulunmuştur (27).

Hannah ve diğerleri, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek küresel sosyal beceri özelliklerine sahip olduğunu ve duygusal olarak daha fazla ifade ve duyarlı olma eğiliminde olduklarını bulmuştur (67).

Tıp fakültesi ve diş hekimliği fakültesi öğrencileri ile yapılan diğer bazı çalışmalara göre; kız öğrencilerin genel olarak daha fazla stres yaşadıklarını tespit ederken, duyarlılık ve duygusal ifade, başkalarıyla daha derin sosyal bağlar kurmaya ve sosyal ilişkilerden genel tatmini artırmaya katkıda bulunabileceği düşünülmüştür. Bu çalışmalara göre stresörlerin ve anlık stres yaşamının genel yaşam kalitesine göre daha spesifik anlarda olmasının yanında; genel duygusal duyarlılığın kadınlarda yüksek olması ile kadınların erkeklere göre stres yönetimini daha iyi sağlayarak genel yaşam kalitesinin ve genel yaşam doyumunun daha yüksek olmasını açıklayabilmektedir (68,69).

Klinik öncesi tıp öğrencileri ile yapılan yaşam kalitesi çalışmasında; erkek öğrencilerin, akademik yılın belirgin bir etkisi olmadan, kadın akranlarına göre daha yüksek yaşam kalitesi sergiledikleri belirtilmiştir (70).

Öğrenciler sınıflarına göre incelendiğinde; öğrencilerin sınıfının, akademik yönden memnuniyet alt boyutu olan ders yükü alt boyutu üzerinde etkili olduğu istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

- ✓ Öğrencilerin eğitim programlarındaki sınıfları ilerledikçe; üniversite yaşam kalitelerinin akademik yönden memnuniyetleri artmaktadır, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetleri ve sosyal yönden memnuniyetleri ise azalmaktadır.
- ✓ Öğrencilerin eğitim programlarındaki sınıfları ilerledikçe; akademik yönden memnuniyetleri ve öğretim, ders yükü alt boyutları memnuniyetleri artmakta iken sınıf ve itibar alt boyutları memnuniyeti azalmaktadır.
- ✓ Öğrencilerin eğitim programlarındaki sınıfları ilerledikçe; imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetleri ve imkânlar, kütüphane, sağlık, barınma, güvenlik, spor çevre, rektörlük alt boyutları azalmakta iken beslenme ve teknoloji telekomünikasyon alt boyutları memnuniyeti artmaktadır.
- ✓ Öğrencilerin eğitim programlarındaki sınıfları ilerledikçe; sosyal yönden memnuniyetleri ve kültür merkezi, kulüp, kampüs dışı alt boyutları azalmakta iken sosyal yaşam alt boyutları memnuniyeti artmaktadır.

Öğrencilerin sınıfının, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumunu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olarak bir fark olmadığı görülmektedir.

- Ortalamalar incelendiğinde ise; öğrencilerin eğitim programlarındaki sınıfları ilerledikçe, genel yaşam kalitelerini, genel yaşam doyumlarını ve üniversite ile özdeşleşmelerini daha yüksek olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

Andre A ve diğeri tarafından yapılan çalışmada; ilerleyen sınıflarda öğrencilerin fiziksel sağlık ve çevre alanlarında daha düşük algılanan yaşam kalitesine sahip oldukları bulunmuştur. Fiziksel sağlık alanı puanları, dördüncü yıl için birinci yıl yanıtlayanlardan önemli ölçüde daha yüksekken, psikolojik alan puanları, üçüncü yıl için birinci yıl yanıtlayanlardan önemli ölçüde daha düşük olarak bulunmuştur. Dört yıllık diş hekimliği programı boyunca yaşam kalitesinde önemli bir düşüş bulmadıklarını bildirmişlerdir (66). Chazan ve diğeri tarafından yapılan bir çalışmada; Rio de Janeiro'daki tıp öğrencilerinin programlarında yıllar ilerledikçe yaşam kalitelerinin düştüğünü bildirmiştir (71).

Zhang ve diğeri tarafından Çin'deki tıp öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada; eğitim yılının yaşam kalitesinin önemli bir göstergesi olduğu bildirilen çalışmada; ilerleyen sınıf tıp öğrencilerinin diğer daha alt sınıflardaki diğer öğrencilere göre daha düşük psikolojik sağlık ve sosyal ilişkilere sahip olduklarını ve programın ilerleyen yıllarında öğrencilerin genel yaşam kalitelerinin önemli ölçüde düştüğünü bulmuşlardır (72).

Öğrenciler eğitim birimlerine (fakültelerine) göre incelendiğinde; çalışmaya katılan öğrencilerin; tıp fakültesi öğrencisi, diş hekimliği fakültesi öğrencisi sağlık bilimleri öğrencisi olmalarının akademik yönden memnuniyet ve akademik yönden memnuniyet boyutunu oluşturan tüm alt boyutlar üzerinde etkili olduğu; imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet boyutu ve alt boyutlarını oluşturan beslenme, sağlık ve güvenlik hizmetleri hariç alt boyutları üzerinde etkili olduğu; sosyal yönden memnuniyet boyutu ve alt boyutlarından sosyal yaşam alt boyutu, kampüs dışı alt boyutu üzerinde etkili olduğu istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

- ✓ Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin diğer fakültelere göre daha yüksek akademik yönden memnuniyet ile daha yüksek imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetleri olduğu görülürken, tıp fakültesi öğrencilerinin imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet alt boyutu olan beslenme ve barınma alt boyutlarında, diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin ise imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet alt boyutu olan kütüphane alt boyutlarında en yüksek memnuniyete sahip oldukları görülmüştür.
- ✓ Tıp fakültesi öğrencileri sosyal yönden memnuniyette en yüksek memnuniyet ortalamasına sahipken, sosyal yönden memnuniyet alt boyutu olan kampüs dışı sosyal alt boyutunda sağlık bilimleri fakültesi öğrencileri en yüksek memnuniyet ortalamasına sahiptir.

Öğrencilerin okudukları fakültenin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.

- ✓ **Genel yaşam kalitesi genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşmede öğrencilerin sıralaması; Sağlık Bilimleri öğrencileri, Tıp Fakültesi öğrencileri, Diş Hekimliği Fakültesi öğrencileri şeklinde bulunmuştur.**

Jurkat ve diğerleri tarafından yapılan çalışmada; diş hekimliği fakültesi ve tıp fakültesi öğrencilerinin yarısından fazlasının, stresle başa çıkmak için uygun stratejilere sahip olmadığı görülmüştür (73).

Schmitter ve diğerleri tarafından yapılan çalışmada; genel olarak, diş hekimliği öğrencileri arasında stres seviyeleri, diğer sağlık hizmeti öğrencileri ile karşılaştırıldığında daha belirgin olarak bulunmuştur (74).

Genç yetişkin lisans öğrencilerinde; psikolojik sağlık, sağlıkla ilgili davranışlar ve akademik performans, yaşam kalitesinin önemli belirleyicileri olarak kabul edildiğinden dolayı stres artışı ile birlikte; üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşme azalmaktadır (70,75).

Kangal A. Tarafından yapılan çalışmada; katılımcıların öğrencisi oldukları eğitim biriminin, akademik yönden memnuniyet boyutunu oluşturan tüm alt boyutlar üzerinde etkili olduğu, Tıp Fakültesi öğrencilerinin 'öğretim üyelerinin itibarı' ile 'genel olarak üniversitesinin itibarından' duydukları memnuniyet tüm eğitim bilimleri içinde ikinci en yüksek ortalamaya sahip olarak bulunmuştur. Katılımcıların öğrencisi oldukları eğitim biriminin, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet boyutunu oluşturan kütüphane ve sağlık hizmetleri hariç her alt boyut üzerinde etkili olduğu ve tüm eğitim birimlerinde sağlık hizmetleri ortalamaları çok düşük bulunmuştur. Katılımcıların öğrencisi oldukları eğitim biriminin sosyal yönden memnuniyet boyutunu oluşturan sadece sosyal yaşam alt boyutu üzerinde etkili olduğu ve en yüksek ortalamaya Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencileri sahip olduğu bulunmuştur. Katılımcıların öğrencisi oldukları eğitim biriminin; genel yaşam kalitesi genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşmede istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur (27).

Tıp fakültelerinde yeniden üretilebilen ve kişisel sağlığı iyileştirmek ve tıp öğrencileri ile fakülte arasında bir esenlik kültürünü teşvik etmek için yaygınlaştırılabilen uygulanabilir ve umut verici bir modelin sunulduğu çalışmada; sağlık bilimleri eğitimcilerinin, üniversiteleri; sağlık bilimleri öğrencilerinin, tükenmişliğini önlemek ve zorluklarla başa çıkmak ve daha iyi yaşam kalitesine sahip olmalarını sağlamak için bilgi, beceri ve kanıta dayalı refah stratejileri ile donatmanın; daha yüksek yaşam kalitesi, yaşam memnuniyeti ve özdeşleşme üzerinde pozitif yönde etkili olabileceği düşünülmektedir (76).

Yürütülen çalışmada öğrenciler, medeni durumlarına göre incelendiğinde; öğrencilerin medeni durumlarının akademik yönden memnuniyet, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet, sosyal yönden memnuniyet üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmamıştır.

Öğrencilerin medeni durumunun genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde de istatistiksel olarak anlamlı olarak bir fark olmadığı saptanmıştır.

- ✓ Ortalamalar incelendiğinde; çalışmaya katılan bekâr öğrencilerin genel yaşam kalitesi ve genel yaşam doyumu ortalaması evli öğrencilere kıyasla daha yüksek olarak bulunmuştur. Evli öğrencilerin üniversite ile özdeşleşme ortalaması ise bekâr öğrencilere kıyasla daha yüksek olarak bulunmuştur.

Andre A ve diğerleri tarafından yapılan çalışmada bekâr öğrencilerin evli öğrencilere göre daha düşük bir yaşam kalitesi algısına sahip olduğu ve daha düşük psikolojik ve sosyal ilişkiler alan puanları olduğu bulunmuştur (66).

Literatürdeki bazı çalışmalarda insanların hayatında eş gibi özel bir insan olması; daha yüksek psikolojik sağlık, sosyal ilişkiler ile ilişkilendirilmiştir. Henning ve ark. evli olmakla tıp eğitimi sırasında daha az psikolojik sıkıntı arasında bir ilişki bulmuştur. Kesitsel bir çalışmada evli erkek öğrencilerin bildirilen toplam ortalama stres puanının en düşük olduğunu, hiç evlenmemiş kadınların ise en yüksek stres puanlarına sahip olduğu tespit edilmiştir (77–79).

Hem bu çalışmada hem de diğer çalışmalarda lisans öğrencisi popülasyonunda medeni durum genellikle bekâr olduğu için; evli olan öğrenci sayısı istatistiki analizlerin anlamlı sonuca ulaşabileceği kadar yeterli sayıda olmamaktadır.

Öğrenciler ikametgâh durumlarına göre incelendiğinde; öğrencilerin ikametgâhının akademik yönden memnuniyet alt boyutu olan ders yükü ve imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet alt boyutu olan çevre alt boyutu üzerinde etkili olduğu istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

- ✓ Yurttan kalanlarda ders yükü alt boyutu memnuniyeti farklı ikametgâh türlerine göre daha yüksekken, ailesi ile birlikte kalanlarda çevre memnuniyeti daha yüksek olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin ikametgâhının genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur.

- ✓ Ortalamalar incelendiğinde; yurttan kalan öğrencilerin genel yaşam kalitesi ve üniversite ile özdeşleşme ortalamaları farklı ikametgâh türlerine göre daha yüksekken, ailesiyle birlikte kalan öğrencilerin genel yaşam doyumu ortalaması farklı ikametgâh türlerine göre daha yüksek olarak bulunmuştur.

Tıp öğrencilerinde çok boyutlu sağlıkla ilgili yaşam kalitesini (HR-QoL) ve bunun davranışsal ve sosyal faktörlerle ilişkisini değerlendirmek için yapılan bir çalışmada; yurttan yaşayan öğrencilerin aile yanında yaşayan öğrencilere göre daha yüksek yaşam kalitesi puanları olduğu sonucuna ulaşılmıştır (80).

Öğrencinin ebeveynleri ile birlikte aile evinde yaşayıp yaşamamasının, hissettikleri sosyal desteği ve bütünlük duygusunu etkilediği diğer çalışmalarda kanıtlarla desteklenmektedir. Çalışmalarda, aileleriyle birlikte yaşamamak, daha olumsuz yaşam tarzıyla ilişkilendirilmiş ve bu da öğrencilerin yaşam kalitesinin düşmesine neden olmuştur (81).

Sousa ve diğerlerinin çalışmasında; dört Avrupa ülkesinden lisans öğrencilerinin, ebeveyn evinde yaşayanların, aile evi dışında ikamet edenlere göre daha iyi yaşam kalitesine sahip olmayı sağlayan daha iyi sağlıklı yaşam biçimi davranışları geliştirdiği örneğin daha fazla meyve ve sebze tükettikleri belirtilmiştir (82).

Eriksson ve diğerleri çalışmalarında; memleketlerini okumak için terk eden çoğu üniversite öğrencisinin, yeni bir çevrenin, sağlıklı davranışlara sahip olmak için ek zorluklarla karşılaşmada rol oynayabileceğinden bahsetmişlerdir (83). Bu durumlarda, öğrenciler ev işleri nedeniyle fiziksel aktiviteye, dinlenmeye ve boş zamana daha az zaman ayırırlar ve bu da yaşam kalitelerini bozabilmektedir (81).

Aslında aile evinde yaşamayan öğrenciler hem yaşadığı şehir olarak makro çevresinden hem de ev ortamı olarak mikro çevresinden uzaklaşmaktadır. Bu nedenle daha zor adaptasyon ve sosyal yardım nedeniyle yaşam kalitelerinin özellikle ilk zamanlarda aile yanında yaşayanlara göre daha düşük olabileceği düşünülmektedir.

Öğrenciler iş durumlarına göre incelendiğinde; öğrencilerin iş durumlarının akademik yönden memnuniyet, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet, sosyal yönden memnuniyet üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin iş durumlarının genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde de istatistiksel olarak anlamlı olarak bir fark olmadığı görülmektedir.

- ✓ Ortalamalar incelendiğinde; para kazandıran bir işte çalışan öğrencilerin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu, özdeşleşme ortalamaları çalışmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Tıp fakültesi ve diş hekimliği fakültesi öğrencileri ile stres kaynağı olan faktörlerin tespit edilmesi amacıyla yapılan çalışmada; artan finansal sorumlulukların hem diş hekimliği hem de tıp öğrencileri için önemli bir stres kaynağı olduğu bulunmuştur. Bu faktörler, çalışma hayatı için ekstra çabanın da eklenmesi ile bireylerin fiziksel sağlıklarından daha az memnun olmalarına neden olabileceğinden yaşam kalitesini daha düşük algılanmasına da neden olabileceği düşünülmüştür (84).

Yani para kazandıran bir işte çalışmak finansal sorumluluk almak anlamına geldiği için bir stres kaynağı olmanın yanı sıra eğitim hayatının yanı sıra ekstra efor gerektiren başka bir uğraş olduğu için fiziksel yönden de bir yorgunluk kaynağı olabilmektedir.

Hem yürütülen bu çalışmada hem de diğer çalışmalarda lisans öğrencisi popülasyonunda iş durum genellikle “çalışmıyor” olduğu için; “para kazandıran bir işte çalışan” öğrenci sayısı istatistiki analizlerin anlamlı sonuca ulaşabileceği kadar yeterli sayıda olmamaktadır.

Öğrenciler burs durumlarına göre incelendiğinde; burslu öğrencilerle burssuz öğrenciler arasında akademik yönden memnuniyet alt boyutları olan öğretim ve sınıf alt boyutları, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin alt boyutu olan güvenlik alt boyutu memnuniyetlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

- ✓ Burslu öğrencilerin burssuz öğrencilere göre; akademik yönden ve alt boyutlarından memnuniyetleri, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetleri ve kütüphane, beslenme, sağlık hariç alt boyutları memnuniyetleri, sosyal yönden memnuniyet ve sosyal yaşam ve kampüs dışı hariç alt boyutları memnuniyetleri daha yüksek olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin bursluluk durumunun genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olarak bir fark olmadığı görülmektedir.

- Ortalamalar incelendiğinde; burssuz öğrencilerin genel yaşam doyumu burslu öğrencilere göre daha yüksek, burslu öğrencilerin ise genel yaşam kalitesi ve üniversite ile özdeşleşmesi burssuz öğrencilere göre daha yüksek ortalamalarda bulunmuştur.

Kangal A'nın çalışmasında; burs alan öğrencilerle burs almayan öğrenciler arasında akademik yönden memnuniyette; öğretim ve itibar alt boyutlarında farklılık olduğu ve burs alan öğrencilerin öğretim ve itibar alt boyutlarından memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olarak bulunduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin burs almasının imkânlar ve hizmetler yönünden değerlendirmesinde; barınma hizmetleri ve spor tesisleri alt boyutu üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu ve burslu öğrencilerin bu alt boyutlara yönelik memnuniyeti, burs almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Burs alan öğrencilerle burs almayan öğrenciler arasında sosyal yönden memnuniyet incelendiğinde ise; istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır (27).

Yürütülen bu çalışmada; belirlenen model diyagramına göre yapılan analizde,

- ✓ H1 Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✓ H3 Akademik yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✓ H7 Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✓ H10 Genel yaşam kalitesinin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✓ H11 Genel yaşam doyumunun üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✓ **Belirtilen konulardaki hipotezler kabul edilmiştir.**
- ✗ H2 Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✗ H4 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✗ H5 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✗ H6 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✗ H8 Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✗ H9 Sosyal yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✗ H12 Genel yaşam kalitesinin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ✗ **Yukarda belirtilen konulardaki hipotezler ise reddedilmiştir.**

Aynı modellemenin kullanıldığı Kangal A, çalışmasında ise kurulan hipotezler ve sonuçları şu şekildedir.

Tablo 5.1. Yapısal Eşitlik Modellemesinin Kullanıldığı Çalışma Örneği- Hipotezleri ve Sonuçları

Hipotezler	SONUÇLAR
H1 Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	KABUL
H2 Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	KABUL
H3 Akademik yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	KABUL
H4 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	RED
H5 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	RED
H6 İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	KABUL
H7 Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	KABUL
H8 Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	KABUL
H9 Sosyal yönden memnuniyetin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	KABUL
H10 Genel yaşam kalitesinin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	KABUL
H11 Genel yaşam kalitesinin üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	KABUL
H12 Genel yaşam doyumunun üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.	KABUL

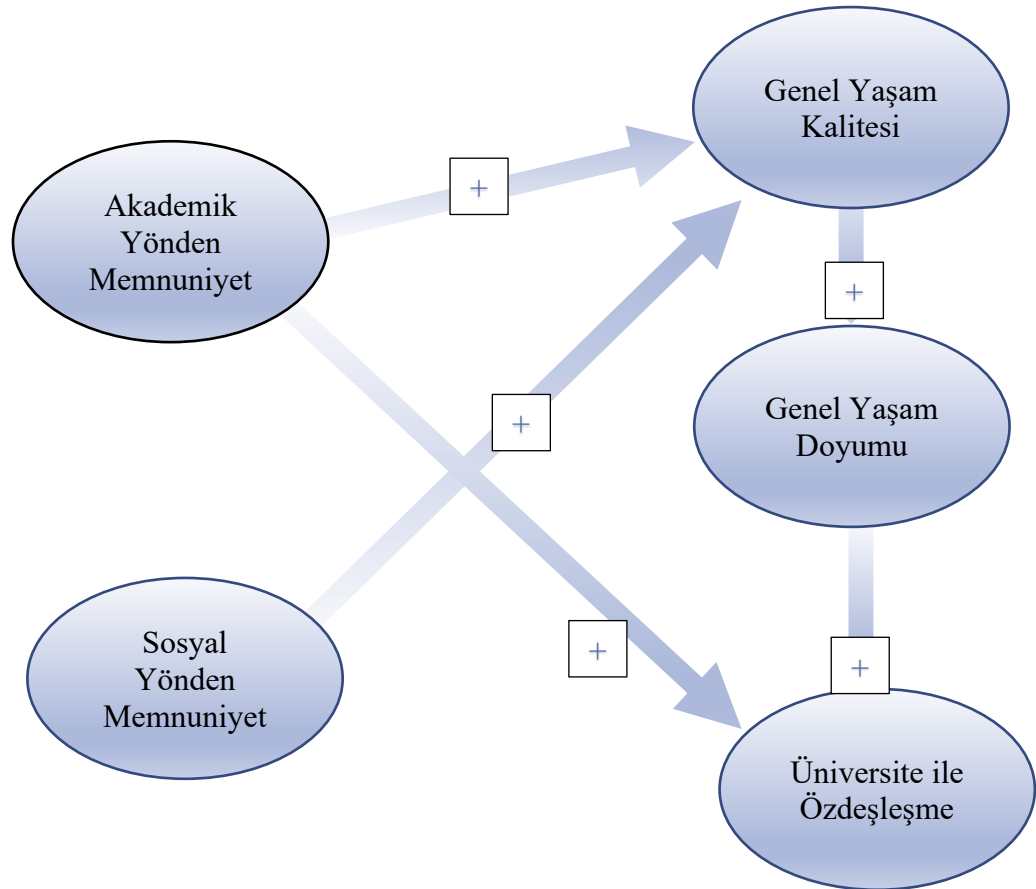
(27).

Kullanılan modele göre oluşturulan ve doğrulamak için istatistik yapısal eşitlik modelleme yöntemi kullanılan hipotezler ve sonuçları değerlendirildiğinde modelin yol diyagramının örnek olarak alındığı çalışmanın hipotez ve sonuçları kıyaslandığında benzer olarak H1, H3, H7, H10, H11 hipotezleri her iki çalışmada da kabul edilmiştir.

Bu bağlamda doğrulanan bilgiler şunlardır;

- ☑ Akademik yönden memnuniyetin; genel yaşam kalitesi ve üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ☑ Sosyal yönden memnuniyetin; genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ☑ Genel yaşam kalitesinin; genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- ☑ Genel yaşam doyumunun; üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.

Yürütülen bu çalışma ve modelin örnek alındığı referans çalışmada literatür destekli doğrulanan model diyagramı **ortak sonuçlara göre** aşağıdaki şekildedir.

Şekil 5.1. Literatür Destekli Doğrulanan Model Diyagramı

Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Kalitesi'nin araştırıldığı ve Quality Of College Life (QCL) ölçeğinin ilk kez geliştirip uygulandığı Sirgy ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada kuramsal çerçeveye göre akademik yönden memnuniyet ve sosyal yönden memnuniyet doğrudan; **üniversite yaşam kalitesi** düzeyini belirlemektedir.

Bu çalışma ve Kangal A'nın çalışmasında akademik ve sosyal yönden memnuniyet **genel yaşam kalitesi** düzeyi üzerinde pozitif yönde etkili olmaktadır. Üniversite yaşam kalitesi ile ilgili yapılan çalışmalara göre; akademik yönden memnuniyet, imkânlar ve hizmetlere yönünden memnuniyet ve sosyal yönden memnuniyet üniversite yaşam kalitesini olumlu olarak etkilediği görgül (ampirik) olarak kanıtlanmıştır. Bunun yanı sıra, üniversite yaşam kalitesinin genel yaşam doyumunu (Yu ve Lee, 2008'e göre genel yaşam kalitesini) ve üniversite ile özdeşleşmeyi olumlu olarak etkilediği yine birden fazla çalışma sonucunda kanıtlanmıştır (27). Yürütülen bu çalışmada referans alınan yapısal eşitlik modelinin model diyagramına uyum sağlanmıştır.

6. SONUÇLAR

- Çalışmaya katılan Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri, Diş Hekimliği Fakültesi öğrencileri, Sağlık Bilimleri öğrencileri'nin üniversitenin akademik yönünden, imkânlar ve hizmetler yönünden ve sosyal yönünden memnuniyetlerinin genel olarak değerlendirildiğinde mevcut literatüre göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Akademik yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi ve üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır. Sosyal yönden memnuniyetin genel yaşam kalitesi üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- Genel yaşam kalitesinin genel yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır. Genel yaşam doyumunun üniversite ile özdeşleşme üzerinde pozitif yönde bir etkisi vardır.
- **Cinsiyete göre** yaşam kalitesi ve memnuniyet incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre üniversite yaşamlarından daha memnun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin **eğitim programlarındaki sınıfları ilerledikçe**; üniversite yaşam kalitelerinin akademik yönden memnuniyetleri artmaktadır, imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetleri ve sosyal yönden memnuniyetleri ise azalmaktadır.
- **Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin** diğer fakültelere göre **daha yüksek akademik yönden memnuniyet ile daha yüksek imkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyetleri** olduğu görülürken, **tıp fakültesi öğrencileri sosyal yönden memnuniyette en yüksek memnuniyet** ortalamasına sahiptir.
- Öğrencilerin okudukları fakülteye göre genel yaşam kalitesi genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşmede öğrencilerin memnuniyet sıralaması (yüksekten-düşüğe); **Sağlık Bilimleri öğrencileri, Tıp Fakültesi öğrencileri, Diş Hekimliği Fakültesi** öğrencileri şeklinde bulunmuştur.
- **Yurtta kalanlarda** ders yükünden memnuniyet farklı ikametgâh türlerine göre daha yüksekken, ailesi ile birlikte kalanlarda çevresel memnuniyet daha yüksek olarak bulunmuştur.
- **Burslu öğrencilerin burssuz öğrencilere göre**; genel olarak akademik yönden, imkânlar ve hizmetler yönünden, sosyal yönden **memnuniyetleri daha yüksek** olarak bulunmuştur.

7. ÖNERİLER

- Bu çalışmada kullanılan ve üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesini değerlendirmede iyi bir araç olduğu değerlendirilen “üniversite öğrenci yaşam kalitesi ölçeği” gibi diğer farklı özelliği (örneğin; yaşa göre, fakülte çeşidine göre) olan spesifik popülasyonlar için kullanılabilen yeni ölçekler geliştirilmeli, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmalı ve yeni çalışmalarla yaşam kalitesi ve etkileyen faktörleri grup özelliklerine göre araştırılmalıdır.
- Öğrencilerin cinsiyetinin üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde etkilerinin incelenmesinde toplumsal cinsiyet kavramı ile ilgili de etkileşimin değerlendirileceği çalışmalar tasarlanmalıdır.
- Öğrencilerin sınıflarının üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde etkilerinin incelenmesinde ilerleyen sınıf yıllarındaki değişikliğin gözlenebilmesi için aynı kişilere tekrar değerlendirme yapılarak zaman içerisinde nasıl değişiklikler olduğu gözlemlenebilir.
- Öğrencilerin eğitim birimlerinin üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde etkilerinin incelenmesinde fakülteye giriş puanı, genel başarı puanı, devam-devamsızlık durumu gibi faktörler de araştırılabilir.
- Öğrencilerin medeni durumlarının üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde etkilerinin incelenmesinde, sayıca bekâr olan öğrenciler çok daha fazla olduğu için bu faktör açısından homojen bir grup olmuştur, medeni durumu evli olan öğrenciler ve bekâr öğrenciler arasında istatistiki bir karşılaştırma yapabilmek için dağılım açısından daha küçük bir örneklem ile alt grup çalışması planlanarak çalışma yapılabilir.

- Öğrencilerin ikametgâh durumlarının üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde etkilerinin incelenmesinde, üniversitenin olduğu şehrin coğrafi, sosyodemografik özelliklerinin ve gelişmişlik düzeyinin, öğrencinin üniversite yaşamından önce ikamet ettiği şehre göre farklılıkları ile etkileşimli olarak aile yanında kalma, arkadaşları ile kalma, yurttaki kalma gibi üniversite eğitimini aldığı şehirdeki ikamet durumunun daha ayrıntılı olarak araştırılması uygun olur.
- Öğrencilerin iş durumlarının üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde etkilerinin incelenmesinde, sayıca çalışmayan öğrenciler çok daha fazla olduğu için bu faktör açısından homojen bir grup olmuştur, bir işte çalışan öğrenciler ve çalışmayan öğrenciler arasında istatistiksel bir karşılaştırma yapabilmek için dağılım açısından daha küçük bir örneklem ile alt grup çalışması planlanarak çalışma yapılabilir.
- Öğrencilerin burs durumlarının üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve özdeşleşme üzerinde etkilerinin incelenmesinde, üniversiteye başlangıç tarihi itibarıyla burs durumu bilinmeli, genel not ortalamasının iyi durumda devamının bursluluk durumunun devamı da olduğu bilgisi ile özellikle akademik yönden gösterilen performansın teşvik edici yönünün memnuniyetlere yansımaları durumu yapılacak çalışmalarla araştırılmalıdır.
- Öğrencilerin memnuniyet düzeylerine etki eden faktörler dikkate alınarak sunulan eğitim modeli içeriği ve sosyal koşulları iyileştirme ve geliştirme yolunda yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

Önerilen iyileştirme ve geliştirme faaliyetleri;

- Akademik yönden; derslerin içeriğinden, derslerin zorluk derecesinden genel olarak verilen ödevlerin (proje, sunum) miktarından memnuniyet düşük olduğundan fakülte ders yüklerinin denetlenebilir, gerekirse yeniden düzenlenebilir.
- İmkanlar ve hizmetler yönünden; kampüs içindeki yiyecek olanaklarından, kampüsteki yiyeceklerin kalitesinden, fakülte kantinindeki yiyeceklerin çeşitliliğinden, genel olarak üniversitedeki yiyecek hizmetlerinden;

(Yemekhane, kantin, kafe vb.) memnuniyet daha düşük olduğundan yiyeceklerin erişimi ve çeşitliliği ile ilgili yenilikler planlanabilir.

- İmkânlar ve hizmetler yönünden diğer önemli konular olan; telekomünikasyon sistemlerinin varlığı (Bilgisayar lab, İnternet vb.), teknoloji sistemlerin kalitesi (derslerde kullanılan; projeksiyon, bilgisayar vb.), telekomünikasyon kalitesi (internet erişim hızı, kablosuz internet vb.) memnuniyetleri de diğer imkân ve hizmetlere göre daha düşük olduğundan teknolojik düzenlemeler ve (cihaz yenileme ve alt yapı gibi) iyileştirmeler yapılabilir.
- Sosyal yönden; kampüs dışı sosyal seçeneklerin çeşitliliğinden, kampüs dışındaki restoranlar, sinemalar, kafeteryalar vb. gibi olanaklardan memnuniyet daha düşük bulunduğu için Başkent Üniversitesi Kampüsü gelişen bir yerleşkede yer aldığından bölgenin koşulları dikkate alınarak lojistik, ulaşım gibi konulardaki memnuniyeti artırmak için daha fazla imkân sunularak dolaylı olarak kampüs dışı memnuniyet artırılabilir.
- Farklı ülkelerde, şehirlerde, çeşitli fakülte ve sınıflarda, sosyodemografik açıdan heterojenitesi yüksek popülasyonlarda mümkün olan en uygun homojenlik sağlanmış alt gruplarla; bu çalışmada kullanılan yöntem ve analizler kullanılarak geçerli modelleri tekrar test etmek ve yeni modellerin gelişmesini sağlamak için çok sayıda ve alt boyutların ayrıntılı incelendiği çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.
- Eğitim profesyonellerince; daha yüksek bir üniversite yaşam kalitesine ulaşmak için, tıp fakültesi, diş hekimliği fakültesi ve sağlık bilimleri fakültesi öğrencisi olmanın zorlukları ile sağlık alanında gelecekteki iş zorlukları ile başa çıkmak için fakülte eğitimlerinin başlangıcında özel stresle başa çıkma yöntemlerinin stratejik olarak aktarıldığı ruh sağlığını koruma ve ruhsal hastalıkları önleme rehberlik programları sunulması planlanabilir.
- Sağlık arama davranışı ve bireysel ve/veya hanehalkı davranışı, topluluk normları ve beklenti gibi farklı faktörlerin odağında eğitim alınan ve günlük yaşamın uzun bir bölümünün geçirildiği üniversite ortamının; öğrencilerin yaşam kalitesine olası etkilerinin, her akademik eğitim yılında incelenmesi yöneticiler için yol gösterici olacağından yapılmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

8. KAYNAKLAR

1. WHOQOL- Measuring Quality of Life| The World Health Organization [Internet]. [Cited 2023 Feb 26]. Available from: <https://www.who.int/tools/whoqol>
2. Fernandes GNA, Lemos SMA. Quality of life and self-perceived health of adolescents in Middle School. *Codas* [Internet]. 2022 Mar 18 [Cited 2022 May 28];34(6): e20210046. Available from: <http://www.scielo.br/j/codas/a/NjxWG7bdBRgngs6cYQR6kst/?lang=en>
3. Ostefeld E. Aristotle on the Good Life and Quality of Life. *Concepts and Measurement of Quality of Life in Health Care*. 1994;19–34.
4. HEDONISM | English meaning- Cambridge Dictionary [Internet]. [Cited 2023 Feb 18]. Available from: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/hedonism>
5. Eudaimonism- By Branch / Doctrine- The Basics of Philosophy [Internet]. [Cited 2023 Feb 18]. Available from: https://www.philosophybasics.com/branch_eudaimonism.html
6. APA Dictionary of Psychology [Internet]. [Cited 2023 Feb 18]. Available from: <https://dictionary.apa.org/nomological-network>
7. Waterman AS, Schwartz SJ, Zamboanga BL, Ravert RD, Williams MK, Bede Agocha V, Kim SY, Donnellan MB. The Questionnaire for Eudaimonic Well-Being: Psychometric properties, demographic comparisons, and evidence of validity. <http://dx.doi.org/10.1080/17439760903435208> [Internet]. 2010 Jan [Cited 2022 Jun 12];5(1):41–61. Available from: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17439760903435208>
8. Kahneman D, Deaton A. High income improves evaluation of life but not emotional well-being. *Proc Natl Acad Sci U S A* [Internet]. 2010 Sep 9 [Cited 2022 Sep 4];107(38):16489. Available from: <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1011492107>
9. Steel J; Shultz J, Steel P, Shultz &. Refining the Relationship between Personality and Subjective Well-Being. [Internet]. [Cited 2022 Jun 13]; Available from: <http://hdl.handle.net/1880/47915journalarticleDownloadedfromPRISM:https://prism.ucalgary.ca>

10. A SHORT INTRODUCTION TO SUBJECTIVE WELL-BEING: ITS MEASUREMENT, CORRELATES AND POLICY USES Is happiness measurable and what do those measures mean for policy? [Internet]. [Cited 2022 Jun 12]. Available from: https://www.academia.edu/36266732/A_SHORT_INTRODUCTION_TO_SUBJECTIVE_WELL_BEING_ITS_MEASUREMENT_CORRELATES_AND_POLICY_USES_Is_happiness_measurable_and_what_do_those_measures_mean_for_policy
11. Waldron S. Measuring Subjective Wellbeing in the UK [Internet]. 2010. Available from: www.opsi.gov.uk/click-use/index.htm
12. Diener E. Subjective well-being. Psychol Bull. 1984 May;95(3):542–75.
13. TOV W, DIENER E. Subjective Well-being. Encyclopedia of Cross-Cultural Psychology [Internet]. 2013 Jan 1 [Cited 2022 Jun 12];1239–45. Available from: https://ink.library.smu.edu.sg/soos_research/1395
14. A Review of the Tripartite Structure of Subjective Well-Being: Implications for Conceptualization, Operationalization, Analysis, and Synthesis [Internet]. [Cited 2022 Jun 12]. Available from: https://www.researchgate.net/publication/49658154_A_Review_of_the_Tripartite_Structure_of_Subjective_Well-Being_Implications_for_Conceptualization_Operationalization_Analysis_and_Synthesis
15. The Oxford Handbook of Positive Psychology- Google Kitaplar [Internet]. [Cited 2022 Jun 12]. Available from: https://books.google.com.tr/books?id=R8kCoofE8VsC&dq=life+satisfaction+versus+well-being&pg=PA187&redir_esc=y#v=onepage&q=life%20satisfaction%20versus%20well-being&f=false
16. (PDF) Subjective Well-Being: Three Decades of Progress [Internet]. [Cited 2022 Sep 14]. Available from: https://www.researchgate.net/publication/232577536_Subjective_Well-Being_Three_Decades_of_Progress
17. Diener E. Subjective Well-Being The Science of Happiness and a Proposal for a National Index. 2000.

18. Happiness: Unlocking the Mysteries of Psychological Wealth- Ed Diener, Robert Biswas-Diener- Google Kitaplar [Internet]. [Cited 2022 Jun 13]. Available from: https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=7GlqKE_s4vwC&oi=fnd&pg=PT111&dq=Diener+E+Biswas-Diener+R+2008+Happiness:+Unlocking+the+mysteries+of+psychological+wealth&ots=LIfCoVUfz&sig=0Tslp93wSLTv7SABkg2ekbpIcDA&redir_esc=y#v=onepage&q=Diener%20E%20Biswas-Diener%20R%202008%20Happiness%3A%20Unlocking%20the%20mysteries%20of%20psychological%20wealth&f=false

19. White MP, Dolan P. Accounting for the richness of daily activities. *Psychol Sci* [Internet]. 2009 Aug [Cited 2022 Sep 4];20(8):1000–8. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19549079/>

20. OECD Better Life Index [Internet]. [Cited 2022 Sep 4]. Available from: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/life-satisfaction/>

21. A review of life satisfaction research with children and adolescents. – *PsycNET* [Internet]. [Cited 2022 Sep 4]. Available from: <https://psycnet.apa.org/record/2003-07012-009>

22. Ernst Kossek E, Ozeki C. Work-family conflict, policies, and the job-life satisfaction relationship: A review and directions for organizational behavior-human resources research. *Journal of Applied Psychology* [Internet]. 1998 [Cited 2022 Sep 4];83(2):139–49. Available from: https://www.researchgate.net/publication/228079495_Work-Family_Conflict_Policies_and_The_Job-Life_Satisfaction_Relationship_A_Review_and_Directions_for_Organizational_Behavior-Human_Resources_Research

23. Serrano JP, Latorre JM, Gatz M, Montanes J. Life review therapy using autobiographical retrieval practice for older adults with depressive symptomatology. *Psychol Aging* [Internet]. 2004 [Cited 2022 Sep 4];19(2):272–7. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15222820/>

24. Fernández-Ballesteros R, Zamarrón MD, Ruíz MA. The contribution of socio-demographic and psychosocial factors to life satisfaction. *Ageing Soc* [Internet]. 2001 [Cited 2022 Sep 4];21(1):25–43. Available from: <https://www.cambridge.org/core/journals/ageing-and-society/article/abs/contribution-of-sociodemographic-and-psychosocial-factors-to-life-satisfaction/5EC67D52A6D795A7DB23538DA3BDB6F8>

25. Diener E. Subjective well-being. *Psychol Bull* [Internet]. 1984 May [Cited 2022 Sep 4];95(3):542–75. Available from: /record/1984-23116-001

26. Key Ideas- Happier Lives Institute [Internet]. [Cited 2022 Sep 13]. Available from: <https://www.happierlivesinstitute.org/key-ideas/>
27. Kangal A, Kuruüzüm A. Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi ve Türk Üniversite Öğrencilerine Uyarlanması, 2009.
28. An Integrative Approach to Quality of Life Measurement, Research, and Policy [Internet]. [Cited 2022 Sep 4]. Available from: <https://journals.openedition.org/sapiens/169>
29. What is Subjective Well-Being? Understanding and Measuring Subjective Well-Being [Internet]. [Cited 2022 Sep 13]. Available from: <http://positivepsychology.org.uk/subjective-well-being>
30. FAQ | The World Happiness Report [Internet]. [Cited 2022 Sep 13]. Available from: <https://worldhappiness.report/faq/>
31. Krieke L van der, Jeronimus BF, Blaauw FJ, Wanders RBK, Emerencia AC, Schenk HM, Vos SD, Snippe E, Wichers M, Wigman JTW, Bos EH, Wardenaar KJ, Jonge PD. HowNutsAreTheDutch (HoeGekIsNL): A crowdsourcing study of mental symptoms and strengths. *Int J Methods Psychiatr Res* [Internet]. 2016 Jun 1 [Cited 2022 Sep 13];25(2):123–44. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26395198/>
32. Happy as an Extraverted Clam? The Role of Personality for Subjective Well-Being - Kristina M. DeNeve, 1999 [Internet]. [Cited 2022 Sep 13]. Available from: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/1467-8721.00033>
33. Happiness Is a Stochastic Phenomenon- David Lykken, Auke Tellegen, 1996 [Internet]. [Cited 2022 Sep 13]. Available from: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/j.1467-9280.1996.tb00355.x>
34. Personality stability and change in late adulthood: A behavioral genetic analysis | Request PDF [Internet]. [Cited 2022 Sep 14]. Available from: https://www.researchgate.net/publication/295990217_Personality_stability_and_change_in_late_adulthood_A_behavioral_genetic_analysis
35. Comparing Top-Down and Bottom-Up Models of Subjective Well-Being | Replicability-Index [Internet]. [Cited 2022 Sep 14]. Available from: <https://replicationindex.com/2020/11/15/comparing-top-down-and-bottom-up-models-of-subjective-well-being/>
36. DeNeve KM, Cooper H. The Happy Personality: A Meta-Analysis of 137 Personality Traits and Subjective Well-Being. *Psychol Bull* [Internet]. 1998 [Cited 2022 Oct 22];124(2):197–229. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/9747186>

37. DeNeve KM. Happy as an Extraverted Clam? <https://doi.org/10.1111/1467-872100033>
[Internet]. 2016 Jun 23 [Cited 2022 Sep 13];8(5):141–4. Available from: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/1467-8721.00033>
38. Fowler JH, Christakis NA. Dynamic spread of happiness in a large social network: longitudinal analysis over 20 years in the Framingham Heart Study. *The BMJ*
[Internet]. 2008 Jan 3 [Cited 2022 Nov 17];337(7685):23–6. Available from: <https://www.bmj.com/content/337/bmj.a2338>
39. Kelly JA, de Psicología B, de Brouwer D. ENTRENAMIENTO DE LAS HABILIDADES SOCIALES GUÍA PRÁCTICA PARA INTERVENCIONES 8a Edición.
40. Salavera C, Usán P. Relationship between Social Skills and Happiness: Differences by Gender. 2021 [Cited 2022 Nov 17]; Available from: <https://doi.org/10.3390/ijerph18157929>
41. Pollmann-Schult M. Parenthood and life satisfaction: Why don't children make people happy? *Journal of Marriage and Family*. 2014 Apr;76(2):319–36.
42. Schervish PG, Furnham A, Argyle M. The Psychology of Money. *Contemp Sociol* [Internet]. 2001 Mar [Cited 2022 Nov 28];30(2):166. Available from: https://www.researchgate.net/publication/273078900_The_Psychology_of_Money
43. Cassell JC. LIFE STRESS AND MENTAL HEALTH. THE MIDTOWN MANHATTAN STUDY. *Am J Public Health Nations Health* [Internet]. 1964 [Cited 2022 Nov 28];54(9):1624.
Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1255021/>
44. West P. *Unhealthy Societies: the Afflictions of Inequality* (Book). *Sociol Health Illn*. 1997 Nov;19(5):668–70.
45. Intensive behavioral treatment for preschoolers with severe mental retardation and pervasive developmental disorder- PubMed [Internet]. [Cited 2022 Nov 28]. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/9394133/>
46. The Quality in Australian Health Care Study- Wilson- 1995- *Medical Journal of Australia*- Wiley Online Library [Internet]. [Cited 2022 Nov 28]. Available from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.5694/j.1326-5377.1995.tb124691.x>
47. From wealth to well-being? Money matters, but less than people think: *The Journal of Positive Psychology*: Vol 4, No 6
[Internet]. [Cited 2022 Nov 28]. Available from: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17439760903271421>

48. Relation Between Concepts of Quality-of-Life, Health and Happiness | The Journal of Medicine and Philosophy: A Forum for Bioethics and Philosophy of Medicine | Oxford Academic [Internet]. [Cited 2022 Dec 17]. Available from: <https://academic.oup.com/jmp/article-abstract/22/1/11/977297?login=false>
49. Miret M, Caballero FF, Chatterji S, Olaya B, Tobiasz-Adamczyk B, Koskinen S, Leonardi M, Haro JM, Mateos JLA. Health and happiness: cross-sectional household surveys in Finland, Poland and Spain. *Bull World Health Organ*. 2014 Aug 13;92(10):716–25.
50. Ford BQ, Dmitrieva JO, Heller D, Chentsova-Dutton Y, Grossmann I, Tamir M, Uchida Y, Holm BK, Floerke VA, Uhrig M, Bokhan T, Mauss IB. Culture shapes whether the pursuit of happiness predicts higher or lower well-being HHS Public Access. *J Exp Psychol Gen*. 2015;144(6):1053–62.
51. Comparing subjective well-being across cultures and nations: The “what” and “why” questions. - PsycNET [Internet]. [Cited 2022 Dec 17]. Available from: <https://psycnet.apa.org/record/2008-00541-020>
52. Bos EH, Snippe E, de Jonge P, Jeronimus BF. Preserving Subjective Wellbeing in the Face of Psychopathology: Buffering Effects of Personal Strengths and Resources. *PLoS One* [Internet]. 2016 Mar 1 [Cited 2022 Dec 17];11(3). Available from: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0150867>
53. Lyubomirsky S. Why are some people happier than others? The role of cognitive and motivational processes in well-being. *Am Psychol*. 2001 Mar 1;56(3):239–49.
54. TÜİK Kurumsal [Internet]. [Cited 2022 Dec 17]. Available from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yasam-Memnuniyeti-Arastirmasi-2021-45832>
55. (PDF) Education and Quality of Life [Internet]. [Cited 2022 Dec 17]. Available from: https://www.researchgate.net/publication/259486414_Education_and_Quality_of_Life
56. Haraldstad K, Wahl A, Andenæs R, Andersen JR, Andersen MH, Beisland E, Borge CR, Engebretsen E, Eisemann M, Halvorsrud L, Hanssen TA, Haugstvedt A, Haugland T, Johansen VA, Larsen MH, Løvereide L, Løyland B, Kvarme LG, Moons P, Norekvål TM, Ribu L, Rohde GE, Urstad KH, Helseth S; LIVSFORSK networket. A systematic review of quality of life research in medicine and health sciences. *Qual Life Res* [Internet]. 2019 Oct 1 [Cited 2022 Dec 17];28(10):2641–50. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/31187410/>

57. Faul F, Erdfelder E, Lang AG, Buchner A. G*Power 3: a flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. Behav Res Methods [Internet]. 2007 [Cited 2023 Feb 19];39(2):175–91. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17695343/>
58. ÖRNEKLEME YÖNTEMLERİ. [Internet]. [Cited 2023 Feb 4]. Available from: https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/112514/mod_resource/content/0/8.hafta.%20%C3%96RNEKLEME%20Y%C3%96NTEMLER%C4%B0.pdf
59. Dursun Y, Kocagöz E. YAPISAL EŞİTLİK MODELLEMESİ VE REGRESYON: KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ. [Internet]. [Cited 2023 Feb 4]. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erciyesiibd/issue/5892/77926>
60. Weston R, Gore PA. A Brief Guide to Structural Equation Modeling. Couns Psychol. 2006;34(5):719–51.
61. Bentler PM, Bonett DG. Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. Psychol Bull. 1980 Nov;88(3):588–606.
62. Marsh HW, Hau KT, Artelt C, Baumert J, Peschar JL. OECD’s Brief Self-Report Measure of Educational Psychology’s Most Useful Affective Constructs: Cross-Cultural, Psychometric Comparisons Across 25 Countries. Int J Test. 2006 Dec;6(4):311–60.
63. Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen and J. S. Long (Eds.), Testing structural equation models (pp. 136-162). Newbury Park, CA Sage. - References- Scientific Research Publishing [Internet]. [Cited 2023 Feb 26]. Available from: [https://www.scirp.org/\(S\(i43dyn45teexjx455qlt3d2q\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=213477](https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexjx455qlt3d2q))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=213477)
64. Byrne BM, Campbell TL. Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalent measurement and theoretical structure: A look beneath the surface. J Cross Cult Psychol. 1999;30(5):555–74.
65. Principles and practice of structural equation modeling, 2nd ed. [Internet]. [Cited 2023 Feb 26]. Available from: <https://psycnet.apa.org/record/2005-03476-000>
66. Quality of Life Among Dental Students: A Survey Study- Andre- 2017- Journal of Dental Education- Wiley Online Library [Internet]. [Cited 2023 Feb 4]. Available from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.21815/JDE.017.074?sid=nlm%3Apubmed>
67. Hannah A, Lim BT, Ayers KMS. Emotional Intelligence and Clinical Interview Performance of Dental Students. J Dent Educ [Internet]. 2009 Sep 1 [Cited 2023 Feb 11];73(9):1107–17. Available from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/j.0022-0337.2009.73.9.tb04799.x>

68. Zhang Y, Qu B, Lun S, Wang D, Guo Y, Liu J. Quality of Life of Medical Students in China: A Study Using the WHOQOL-BREF. *PLoS One* [Internet]. 2012 Nov 27 [Cited 2023 Mar 7];7(11):49714. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23209595/>
69. Canadian dental students' perceptions of stress and social support- Muirhead-2008- *European Journal of Dental Education- Wiley Online Library* [Internet]. [Cited 2023 Mar 7]. Available from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1600-0579.2008.00512.x>
70. Shareef MA, Alamodi AA, Al-Khateeb AA, Abudan Z, Alkhani MA, Zebian SI, Qannita AS, Tabrizi MJ. The interplay between academic performance and quality of life among preclinical students Career choice, professional education and development. *BMC Med Educ* [Internet]. 2015 Oct 31 [Cited 2023 Feb 27];15(1):1–8. Available from: <https://bmcmmededuc.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12909-015-0476-1>
71. Chazan ACS, Campos MR, Portugal FB. Quality of life of medical students at the State University of Rio de Janeiro (UERJ), measured using Whoqol-bref: a multivariate analysis. *Cien Saude Colet* [Internet]. 2015 [Cited 2023 Feb 4];20(2):547–56. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25715148/>
72. Zhang Y, Qu B, Lun S, Wang D, Guo Y, Liu J. Quality of life of medical students in China: a study using the WHOQOL-BREF. *PLoS One* [Internet]. 2012 Nov 27 [Cited 2023 Feb 4];7(11). Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23209595/>
73. Jurkat H, Höfer S, Richter L, Cramer M, Vetter A. [Quality of life, stress management and health promotion in medical and dental students. A comparative study]. *Dtsch Med Wochenschr* [Internet]. 2011 [Cited 2023 Feb 19];136(23):1245–50. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21630170/>
74. Schmitter M, Liedl M, Beck J, Rammelsberg P. Chronic stress in medical and dental education. *Med Teach* [Internet]. 2008 [Cited 2023 Feb 27];30(1):97–9. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/18278661/>
75. Krzepota J, Biernat E, Florkiewicz B. The Relationship between Levels of Physical Activity and Quality of Life among Students of the University of the Third Age. *Cent Eur J Public Health* [Internet]. 2015 Jan 1 [Cited 2023 Feb 27];23(4):335–9. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26841148/>
76. Pipas CF, Damianos JA, Montalbano L, Matous AL, Hua J, Shoop GH. A Curriculum to Promote a Culture of Wellness Among Medical Students and Faculty. *PRiMER* [Internet]. 2020 Jul 10 [Cited 2023 Feb 27]; 4:13. Available from: <https://journals.stfm.org/primer/2020/montalbano-2020-0002/>

77. The relationship of marital status and living arrangement to stress among dental students- Musser- 1985- Journal of Dental Education- Wiley Online Library [Internet]. [Cited 2023 Mar 7]. Available from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/j.0022-0337.1985.49.8.tb01908.x?sid=nlm%3Apubmed>
78. Perfectionism, the impostor phenomenon and psychological adjustment in medical, dental, nursing and pharmacy students- Henning- 1998- Medical Education- Wiley Online Library [Internet]. [Cited 2023 Mar 7]. Available from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1046/j.1365-2923.1998.00234.x?sid=nlm%3Apubmed>
79. Rakizadeh E, Hafezi F. Sense of Coherence as a Predictor of Quality of Life Among Iranian Students Living in Ahvaz. Oman Med J [Internet]. 2015 [Cited 2023 Mar 7];30(6):447. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4678453/>
80. Jamali A, Tofangchiha S, Jamali R, Nedjat S, Jan D, Narimani A, Montazeri A. Medical students' health-related quality of life: roles of social and behavioural factors. Med Educ [Internet]. 2013 Oct 1 [Cited 2023 Feb 27];47(10):1001–12. Available from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/medu.12247>
81. Da Silva AN, Lucietto DA, Bastos MV da S, do Nascimento TQ, Vettore MV. The relationship of dental students' characteristics to social support, psychosocial factors, lifestyle, and quality of life. <http://mc.manuscriptcentral.com/HPBM> [Internet]. 2022 [Cited 2023 Feb 27];10(1):596–616. Available from: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/21642850.2022.2102017>
82. De Sousa TF, José HPM, Barbosa AR. [Risk behaviors to health in Brazilian college students]. Cien Saude Colet [Internet]. 2013 Dec [Cited 2023 Feb 27];18(12):3563–75. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24263873/>
83. Eriksson MK, Hagberg L, Lindholm L, Malmgren-Olsson EB, Österlind J, Eliasson M. Quality of life and cost-effectiveness of a 3-year trial of lifestyle intervention in primary health care. Arch Intern Med [Internet]. 2010 Sep 13 [Cited 2023 Feb 27];170(16):1470–9. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20837834/>
84. A Comparative Study of Professional Student Stress- Murphy- 2009- Journal of Dental Education- Wiley Online Library [Internet]. [Cited 2023 Mar 7]. Available from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/j.0022-0337.2009.73.3.tb04705.x?sid=nlm%3Apubmed>

EK 1: Anket Formu

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ÖĞRENCİ YAŞAM KALİTESİ ARAŞTIRMASI ANKET FORMU (2)

Bu çalışma Başkent Üniversitesi öğrencilerinin yaşam kalitesini ölçmeyi ve üniversite yaşamına dâhil olan hizmetlerden memnuniyet düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır. Sorulara verilen yanıtlar uzmanlık bitirme tezine veri sağlayacaktır. Cevaplarken sizin fikirlerinizin çok önemli olduğunu hatırlayınız, o nedenle olabildiğinizce dürüst olunuz. Cevaplarınız gizli ve isimsiz olacaktır. Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

* Gerekli

17. KAMPÜS DIŞI *

Aşağıda çeşitli başlıklar altında yer alan ifadeleri, fikrinizi en iyi yansıtabak şekilde puanlayınız. 1- Hiç memnun değilim , 2- Memnun değilim , 3- Orta düzeyde memnunum , 4- Memnunum ,5- Çok memnunum, 6- Fikrim yok

	1	2	3	4	5	6
1. Kampüs dışı sosyal seçeneklerin çeşitliliğinden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Kampüs dışındaki restoranlar, sinemalar, kafeteryalar vb. gibi olanaklardan	☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. GENEL YAŞAM KALİTESİ *

Aşağıda çeşitli başlıklar altında yer alan ifadeleri, fikrinizi en iyi yansıtabak şekilde puanlayınız. 1- Hiç memnun değilim , 2- Memnun değilim , 3- Orta düzeyde memnunum , 4- Memnunum ,5- Çok memnunum, 6- Fikrim yok

	1	2	3	4	5	6
1. Üniversitedeki öğrencilerin yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Kişisel olarak üniversitedeki yaşam kalitenizden ne kadar memnunsunuz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Başkent Üniversitesi'n	1	2	3	4	5	6

deki sosyal
yaşam
kalitesinden
ne kadar
memnunsunu
z?

4.Başkent
Üniversitesi'n
deki
akademik
yaşam
kalitesinden
ne kadar
memnunsunu
z?

5.
Üniversitenin
sunduğu tüm
hizmetlerin
yaşam
kaliteme olan
katkısından

19. GENEL YAŞAM DOYUMU *

Aşağıda çeşitli başlıklar altında yer alan ifadeleri, fikrinizi en iyi yansıtacak şekilde puanlayınız. 1- Hiç katılmıyorum , 2- Katılmıyorum , 3- Kararsızım , 4- Katılıyorum , 5- Tamamen katılıyorum

	1	2	3	4	5
1.Yaşam koşullarım pek çok yönleriyle ideallerimi karşılıyor	☐	☐	☐	☐	☐
2.Yaşam koşullarım mükemmeldir	☐	☐	☐	☐	☐
3.Yaşantımda n memnunum	☐	☐	☐	☐	☐
4. Hayattan beklediğim önemli şeylere sahibim	☐	☐	☐	☐	☐
5.Bugüne kadar yaşadıklarımı tekrar yaşama olanağım olsaydı,hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim	☐	☐	☐	☐	☐

20. ÖZDEŞLEŞME *

Aşağıda çeşitli başlıklar altında yer alan ifadeleri, fikrinizi en iyi yansıtacak şekilde puanlayınız. 1- Hiç katılmıyorum , 2- Katılmıyorum , 3- Kararsızım , 4- Katılıyorum , 5- Tamamen katılıyorum

1 2 3 4 5

1.İnsanların
Üniversitem
hakkındaki
düşüncelerini
merak ederim

2.İnsanlardan
Üniversitem
hakkında
kötü şeyler
duyarsam
rahatsız
olurum

3.Başkent
Üniversitesi
demek yerine
Üniversitem
demeyi tercih
ederim

4.
Üniversitemin
başarısı
benim
başarım
demektir

5.
Üniversitem
hakkında
güzel şeyler
duyduğumda
kendimi
değerli
hissederim

6. Basında
üniversitem
hakkında
olumsuz
haberler
çıktığında
mahcup
olduğumu
hissederim

21. DEMOGRAFİK BİLGİLER

SORU AÇIKLAMALARINDA YER ALAN NUMARA KODLARINA GÖRE İŞARETLEME YAPINIZ. *

1-TIP FAKÜLTESİ 2-DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ 3-SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

	1	2	3
1- FAKÜLTENİZ?	☐	☐	☐

22. DEMOGRAFİK BİLGİLER

SORU AÇIKLAMALARINDA YER ALAN NUMARA KODLARINA GÖRE İŞARETLEME YAPINIZ. *

0- HAZIRLIK SINIFI , 1- BİRİNCİ SINIF , 2- İKİNCİ SINIF , 3- ÜÇÜNCÜ SINIF , 4- DÖRDÜNCÜ SINIF , 5- BEŞİNCİ SINIF , 6- ALTINCI SINIF

	0	1	2	3	4	5
SINIFINIZ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

23. DEMOGRAFİK BİLGİLER

SORU AÇIKLAMALARINDA YER ALAN NUMARA KODLARINA GÖRE İŞARETLEME YAPINIZ. *

1-KADIN , 2-ERKEK

	1	2
CİNSİYET?	☐	☐

24. DEMOGRAFİK BİLGİLER

SORU AÇIKLAMALARINDA YER ALAN NUMARA KODLARINA GÖRE İŞARETLEME YAPINIZ. *

1-BEKAR , 2-EVLİ

	1	2
MEDENİ DURUM?	☐	☐

25. DEMOGRAFİK BİLGİLER

SORU AÇIKLAMALARINDA YER ALAN NUMARA KODLARINA GÖRE İŞARETLEME YAPINIZ. *

1-AİLEMLE BİRLİKTE KALİYORUM, 2-ARKADAŞLARIMLA BİRLİKTE KALİYORUM, 3-YURTTA KALİYORUM, 4-DİĞER

	1	2	3	4
ŞU AN İKAMETGAHINIZ NERDEDİR ?	☐	☐	☐	☐

26. DEMOGRAFİK BİLGİLER

SORU AÇIKLAMALARINDA YER ALAN NUMARA KODLARINA GÖRE İŞARETLEME YAPINIZ. *

1-EVET, 2-HAYIR

	1	2
ŞU ANDA PARA KAZANDIRAN BİR İŞTE ÇALIŞIYOR MUSUNUZ?	☐	☐

27. DEMOGRAFİK BİLGİLER *

1-EVET, 2-HAYIR

	1	2
BURSLU MUSUNUZ?	☐	☐

Bu Microsoft tarafından oluşturulan veya desteklenen bir içerik değildir. Gönderdiğiniz veriler form sahibine gönderilecektir.

 Microsoft Forms

EK 2: Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu ve Etik Kurulu Proje Onay Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.01.2021-1504

1993

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu

Sayı : E-94603339-604.01.02-1504
Konu : Proje Onayı

08.01.2021

HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALINA

Anabilim Dalınızda görev yapmakta olan Prof. Dr. Recep Akdur tarafından yürütülecek olan KA20/407 nolu "Başkent Üniversitesinde öğrenci yaşam kalitesi araştırması" başlıklı araştırma projesi Kurulumuz ve Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 06/01/2021 tarih ve 21/01 sayılı kararı ile uygun görülmüştür. Projenin başlama tarihi ile çalışmanın sunulduğu kongre ve yayımlandığı dergi konusunda Kurulumuza bilgi verilmesini rica ederim.

Not: Çalışma bildiri ve/veya makale haline geldiğinde "Gereç ve Yöntem" bölümüne aşağıdaki ifadelerden uygun olanının eklenmesi gerekmektedir.

— Bu çalışma Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu ve Etik Kurulu tarafından onaylanmış (Proje no:...) ve Başkent Üniversitesi Araştırma Fonunca desteklenmiştir.

— This study was approved by Baskent University Institutional Review Board and Ethics Committee (Project no:...) and supported by Baskent University Research Fund.

Prof. Dr. Hakan ÖZKARDEŞ
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BE6L4K5MC

Belge Doğrulama Adresi : https://ebys.baskent.edu.tr/en/Vision/Validate_doc.aspx

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Belge No: 08.01.2021-1504

Telefon No:0 312 212 90 65 Faks No:0 312 221 37 59
e-Posta:arastirma@baskent.edu.tr İnternet Adresi:www.baskent.edu.tr
Kep Adresi:baskentuniversitesi@hs02.kep.tr

Bilgi için: LİLİFER TAŞBİLEK

Sekreter

Telefon No: 2129065-2228

1993

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARARI		
PROJE NO	KARAR SAYISI	KARAR TARİHİ
KA20/407	21/01	06/01/2021

Halk Sağlığı Anabilim Dalında görev yapmakta olan Prof. Dr. Recep Akdur tarafından yürütülecek olan KA20/407 nolu "Başkent Üniversitesinde öğrenci yaşam kalitesi araştırması" başlıklı araştırma projesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından incelendi ve etik açıdan uygun olduğuna karar verildi.

Prof. Dr. Hakan ÖZKARDEŞ

Prof. Dr. Ayşe Elif KÜPELİ

Prof. Dr. Mehtap AKÇİL OK

Prof. Dr. Neslihan ARHUN

Prof. Dr. H. Seyra ERBEK

Prof. Dr. Taner SEZER

Dr. Öğr. Üyesi Rifat V. YILDIRIM

ASLI GIBİDİR

EK 3: Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu Tez Danışmanı Atanma Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 28.03.2023-218894

1993

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu

Sayı : E-94603339-604.01.99-218894
Konu : Araştırmacı ve Tez Danışmanı
Değişikliği Hk.

28.03.2023

HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALINA

Anabilim Dalınızda görev yapmakta iken Kurumumuzdan ayrılan Prof. Dr. Recep Akdur tarafından yürütülmekte olan KA20/407 nolu "Başkent Üniversitesinde öğrenci yaşam kalitesi araştırması" başlıklı Arş. Gör. Dr. Çağlar Fidan'a ait tez projesinin yürütücüsünün Arş. Gör. Dr. Çağlar Fidan ve tez danışmanının Prof. Dr. Ayşe Nurdagül Akın olarak değiştirilmesi isteğiniz Kurulumuz tarafından uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Hakan ÖZKARDEŞ
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSPB073SL4

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/baskent-universitesi-ebys>

Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu Başkanlığı / Ankara

Telefon No:0 312 212 90 65 Faks No:0 312 221 37 59

e-Posta:arastirma@baskent.edu.tr İnternet Adresi:www.baskent.edu.tr

Kep Adresi:baskentuniversitesi@hs02.kep.tr

Bilgi için: Lülifer TAŞBİLEK
Sekreter

Telefon No: 2129065-2228

1993

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARARI

PROJE NO	KARAR SAYISI	KARAR TARİHİ
KA20/407	21/01	06/01/2021

Halk Sağlığı Anabilim Dalında görev yapmakta olan Prof. Dr. Recep Akdur tarafından yürütülecek olan KA20/407 nolu "Başkent Üniversitesinde öğrenci yaşam kalitesi araştırması" başlıklı araştırma projesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından incelendi ve etik açıdan uygun olduğuna karar verildi.

Prof. Dr. Hakan ÖZKARDEŞ
Prof. Dr. Mehtap AKÇİL OK
Prof. Dr. H. Seyra ERBEK
Dr. Öğr. Üyesi Rıfat V. YILDIRIM

Prof. Dr. Ayşe Elif KÜPELİ
Prof. Dr. Neslihan ARHUN
Prof. Dr. Taner SEZER

NOT: Projenin yürütücüsünün Arş. Gör. Dr. Çağlar Fidan ve tez danışmanının Prof. Dr. Ayşe Nurdagül Akın olarak değiştirilmesi 22/03/2023 tarihinde Kurulumuz tarafından uygun bulunmuştur (Karar no: 2023/63).

Prof. Dr. Hakan ÖZKARDEŞ

Prof. Dr. Mehtap AKÇİL OK

Prof. Dr. Taner SEZER

Dr. Öğr. Üyesi Rıfat V. YILDIRIM

Prof. Dr. Ayşe Elif KÜPELİ

Prof. Dr. Neslihan ARHUN

Doç. Dr. Seda Fırkoğlu BABAKURBAN

